



మే - జూన్ 2000

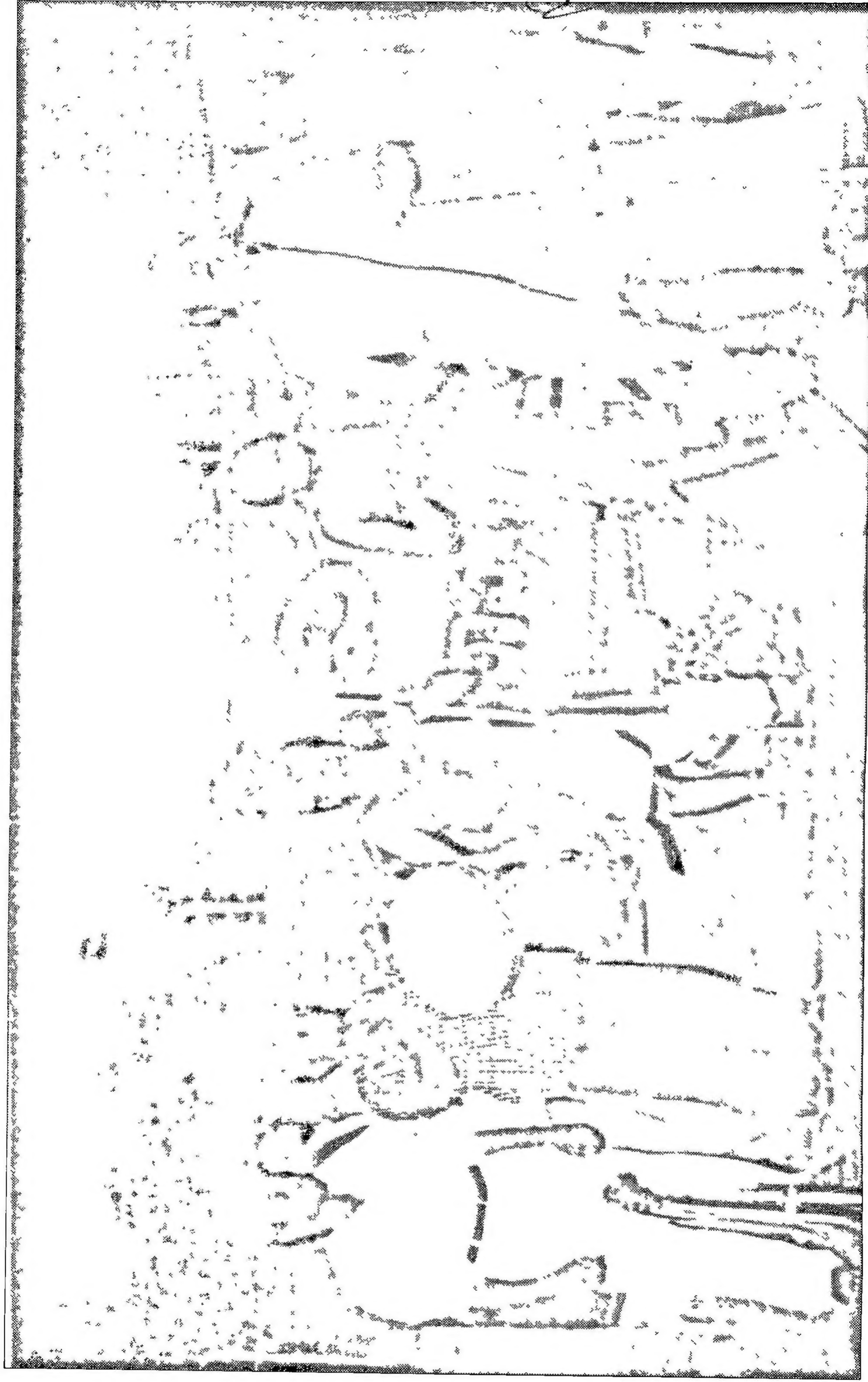
అమలాకం

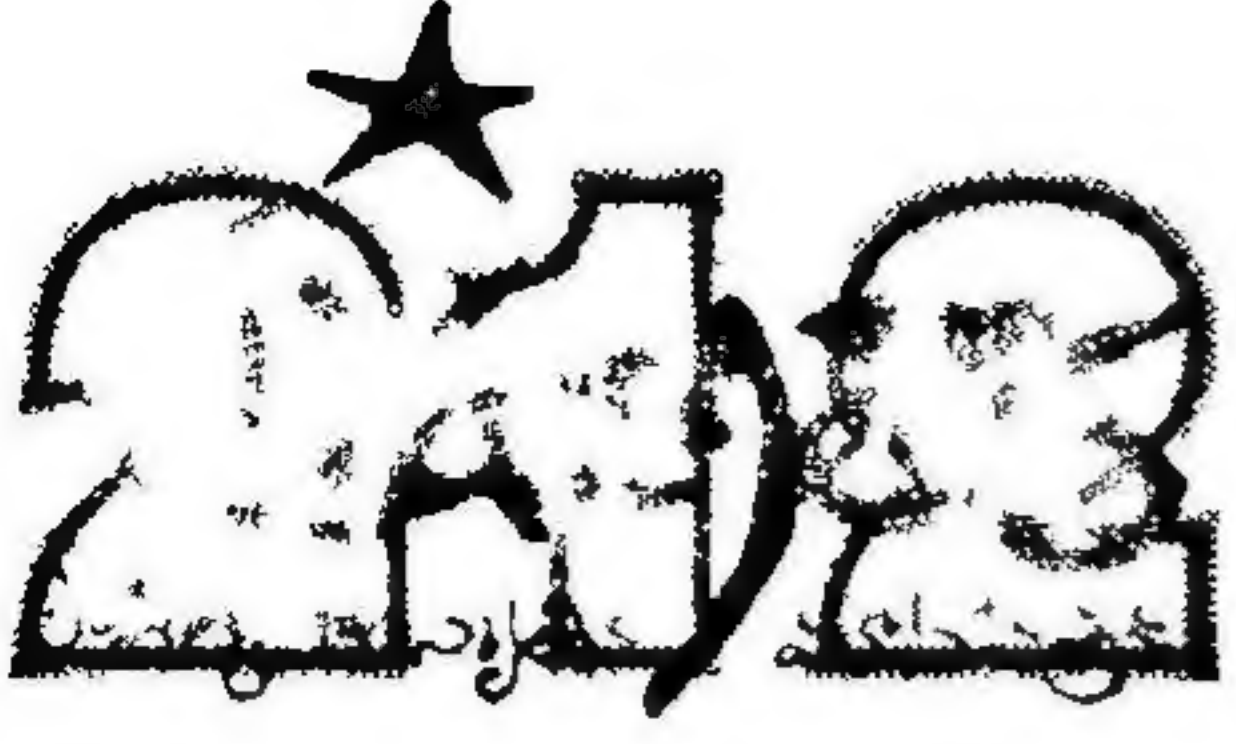
సాహిత్యసాంస్కృతిక మసాపత్రిక



విరసం 17వ రాష్ట్ర మహాసభలు







సంపాదకుని లేఖ

2000

మే-జూన్

సంపుటి : 22 సంచిక : 17

సంపాదకుడు

జి. కళ్యాణరావు

48-1-117 (9),

మేడపైన,

మరాటిపాలెం,

ఒంగోలు - 523 001.

మేనేజర్

సంగ్రామ్

C/o కృష్ణబాయి,

బిజినెస్ కాంపస్,

బాపట్ల - 522 101

సంపాదకుని

కృష్ణబాయి

రవీంద్ర

పినాకపాణి



రిచర్డ్ ఎం. డార్బన్ ప్రముఖ జానపద విజ్ఞాన విద్వాంసుడు పదాల్ని మాట్లాడారు. - ఫోక్లోర్, ఫేక్లోర్.

జానపద విజ్ఞానం ఫోక్లోర్. అబద్ధ జానపద విజ్ఞానం ఫేక్లోర్.

జానపదుల వీధిభాగోతం వుంది., అది జానపద విజ్ఞానం. పండితులు వుంది. రంగాజమ్మ లాంటి కవయిత్రుల యక్షగానం జానపద విజ్ఞానం కాదు. Imitation of Folklore. మరోమాటలో ఫేక్లోర్.

ఇంటర్ మీడియట్కు "రంగస్థల శాస్త్రం" అనే పాఠ్యగ్రంథం అకాడమీవారు ప్రచురించారు.

అందులో.....

"ఒకే ఒక పాత్ర ఆడుతూ పాడుతూ కథ వినిపించే దశ నుంచి ఒక్కొక్క వ్యక్తి ధరించే దశకు పరిణితి చెందిన యక్షగానాలనే - యక్షగాన వీధి నాటకాలని, బయలాటలనీ అంటున్నారు" అని వుంది.

అట్టా రాసింది చిన్నా చితకా రచయితలు కాదు. రాసింది నాటక పేజీలకు పేజీలు రాసిన సుప్రసిద్ధులు. శ్రీ శ్రీనివాస చక్రవర్తిగారు, శ్రీ నాగభూషణశర్మగారు, శ్రీ విన్నకోట రామన్నపంతులుగారు. శ్రీ కె.వి. గోపాల సంపాదకులు.

ఏమీ అనలేము. కాని చెప్పాల్సిన మాట చెప్పాలి. గరుడాచల నాటకం జానపద విజ్ఞానం. భామాకలాపం జానపద విజ్ఞాన అనుకరణ. చెంచు సత్యభామ ఫేక్లోర్.

(Handwritten signature)

ఈ సంచిక వెల	: 7 రూ.	రచనలు ఎడి
సంవత్సర చందా	: 75 రూ.	చందాలు మేనేజర్
జీవిత చందా	: 1000 రూ.	

చరిత్రపుటల్లో 1975 జూన్ 26

(రాచకొండ విశ్వనాథ శాస్త్రిని జూలై 4, 1975 న అరెస్టు చేశారు. 19 నవంబర్ 75 నుండి మధ్య మధ్యలో పెరోల్ ఇస్తూ ఫిబ్రవరి 6, 1977 న విడుదల చేశారు. 1975 జూలై 25 న జైల్లో "అత్యవసర పరిస్థితి" మీద ఈ వ్యాసం రాశారు)

అకలి వేస్తే అత్యవసర పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. జబ్బుచేస్తే అత్యవసర పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. నిన్ను పోషించే నీ తండ్రి, నిన్ను నమ్ముకున్న నీ పిల్లల తల్లో, నిన్ను పోషించి నిన్ను నిలబెట్టవలసిన నీ కన్న కొడుకో చనిపోతే ఎంతో అత్యవసర పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. నీకున్న నాలుగు దమ్మిడిలూ కూడా అర్థరాత్రి పట్టపగలో ఎవరైనా నిలుపు దోపిడి చేస్తే నీకు అత్యవసర పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. అనాధులంతా ఈ రకరకాల అత్యవసర పరిస్థితుల్లో ఎల్లప్పుడూ ఉంటూనే ఉంటారు.

మరింక మనదేశంలో

నూటికి తొంభై మంది తొంభై రకాల బాధల్లో తిండి లేక బట్ట లేక మందులేక మాకులేక చస్తున్నారు. కొండవాళ్ళు కుమిలి కుమిలి చస్తూంటే కొండలు కొట్టే వాళ్ళు పగిలి పగిలి చస్తున్నారు. గింజలన్నీ పెద్ద రైతులకి మిగిలిపోగా రైతు కూలీలు పొల్లెగిరిపోయినట్టు పోయి చస్తున్నారు. భూమీద పనిచేసేవాళ్ళలా చస్తూంటే భూమికింద పనిచేసేవాళ్ళు పుట్టకురుపుల్లో చస్తున్నారు, లేకపోతే గనుల్లో కప్పడి పోయి చస్తున్నారు. ఆస్పత్రుల్లో అనాధులు మందుల్లేక చస్తున్నారు. లక్షలాది గ్రామాల్లో వందలాది ఆస్పత్రులైనా లేక రోగాల్లో వేలాది జనం చస్తున్నారు. అన్నార్తుల్ని ఆస్పత్రులేం చెయ్యగలవు ? అందుచేత, అకలి జనం ఎన్నాస్పత్రులున్నా పట్టల్లారాలి చస్తున్నారు, మాడి చస్తున్నారు.

ఇదంతా నిత్యం జరుగుతున్నప్పటికీ దేశంలో అత్యవసర పరిస్థితి ఏర్పడలేదంతవరకూ.

కానైతే ఇప్పుడెందుకేర్పడింది ?

నాయకురాలోకామెకి నాయకత్వం పోతుందంటే, ఆవిడ గద్దె దిగిపోవాలంటే, అకస్మాత్తుగా దేశంలో అత్యవసర పరిస్థితి ఏర్పడి జనం పీకల మీదికి దిగబడింది. ఒక వ్యక్తి తన అధికారాన్ని నిలబెట్టుకుందికీ ఈ అత్యవసర పరిస్థితిని గుండెల మీదికి కుంపటి దించినట్టు దేశం మీదికి దించడం జరిగింది.

దేశంలో అత్యవసర పరిస్థితి అకస్మాత్తుగా పుట్టి పుట్టడంతో వేద వ్యాసుళ్ళా ఎదిగిపోయింది, పాపవృక్షంలా పెరిగిపోయింది. రాక్షసులు పుట్టినపుడు రక్తం కురిసినట్టు ఈ అత్యవసర పరిస్థితి అమల్లోకి రాగానే అమాయకుల నెత్తుల మీద పోలీసు వర్షం కురియనారంభించింది.

దాన్తో, వివరణా విచారణా లేకుండా పశువుల్ని తోలుకు పోయినట్టు పోలీసులు జనాన్ని జెయిళ్ళకి తోలుకుపోయి బంధించి బాధించి ఉంచుతున్నారు.

ఎవర్ని జెయిల్లో ఉంచేరు ?

ప్రభుత్వం చెప్పదు, చెప్పనివ్వదు,

ఎందర్ని జెయిల్లో ఉంచేరు ?

చెప్పదు ప్రభుత్వం.

ఎందుకుంచేరు ?

కారణాలు చెప్పదు, చెప్పజాలదు ప్రభుత్వం.

డిటెన్యూలని మనుష్యుల్లా చూస్తున్నారా ? పద్ధతి ప్రకారం వాళ్ళకి చేయాల్సిన సదుపాయాలు చేస్తున్నారా ? ఉరిశిక్షకి సిద్ధంగా ఉన్నవాణ్ణి ఒంటరికొట్టో అతడి మలమూత్రాలతో పాటు అతణ్ణి ఉంచినట్టు ఎందరెందరో డిటెన్యూలని ఎందరెందర్నీ అక్రమంగా కొట్టుకొని ఇద్దరేసి చొప్పున కుక్క ఉంచడం లేదా ? వారికి భోజనం ఏం పెడుతున్నారు ? భోజనం ఖర్చు న్యాయంగా ఎంతవుతుంది ? ప్రత్యేక తెలంగాణా డిటెన్యూలకి మనిషికి రోజుకి ఏడున్నర ఇప్పించిన అలనాటి హోమ్మంత్రి గారు ఇప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగా ఇందిరా డిటెన్యూలకి ఏమిస్తున్నారు ? అప్పుడు డిటెన్యూలకి హుషారుకి బ్రాండ్ విస్కీలు కూడా సప్లయి చేయించిన జెయిలధికార్లు ఇప్పుడు జబ్బు చేసిన డిటెన్యూలని ఆస్పత్రికైనా పంపిస్తున్నారా ? పంపించకపోతే ఎందుకు పంపించడం లేదు ? ఏ డిటెన్యూని ఏ జెయిల్లో ఉంచేరో వారి బంధువులకైనా తెలియజేసేరా ? అరెస్టు చేసిన వాళ్ళని చంపలేదన్న నిర్ధారణ ఏముంది. డిటేన్ అయినవాళ్ళు చావలేదన్న నిర్ధారణ ఏముంది ? డిటెన్యూలు చస్తూంటేనే తప్ప వారి భార్యబిడ్డలైనా సరే వాళ్ళని చూడ్డానికి వీలేదని రూల్సు పాస్ చేసేరా లేదా ?

అంటే :

కారణం చెప్పవు. కోర్టుకి పంపించవు. జెయిలుకి పంపిస్తావు. చీకటి కొట్లో తోసేస్తావు. తిండి సరిగా పెట్టవు. జబ్బు చేస్తే ఆస్పత్రికి పంపించవు. చివరికి ఏ డిటెన్యూనైనా అతని భార్య చూడాలని వస్తే ఆమెకి తాళి తెంపి బొట్టు చెరిపి కాని ఆమె భర్తని ఆమెకి చూపించవు.

ఇది ఊరా, అడివా ? ఇది రాజ్యమా, వల్లకాడా ? వీళ్ళు రాజులా, రావణా సురులా ? వీళ్ళు అమాత్యులా లేక ఆఘోరిలా ?

సామాన్యుల్ని శవాల కింద మార్చి అమాత్యులు పోలీసు మిలిటరీ సహాయంతో ప్రజాస్వామ్యం పరిరక్షణ పేరుతో జులుమ్ జబర్దస్తీలే న్యాయం ధర్మం అని బుకాయించి డబాయించి అధికారం చలాయించుతూ ఉంటే మేధావులు, ప్రజాప్రతినిధులు, ప్రజాస్వామ్యవాదులు పరిరక్షకులు, కార్మికులు వారి నాయకులు అనే కానేక విద్యార్థి వీరులు అంతా ఏం చేస్తున్నారు ? నిద్రపోతున్నారా ? లేక, భయానికి తలలొంచుకున్నారా ? గుండె జబ్బులకి మందులు పుచ్చుకొంటున్నారా ?

ఎమర్జెన్సీ

- వి.వి. (సృజన సంపాదకీయం, జూలై 1978)

ఎమర్జెన్సీ భయంకరమయిన చీకటి రోజులను ప్రజలు మరచిపోయారా ? ప్రజలకు ఎమర్జెన్సీ బాధాకరంగా వుందా ? ప్రజలకు ఎమర్జెన్సీ మాత్రమే బాధాకరంగా వుందా ? ఎమర్జెన్సీకి ముందు నెహ్రూ, ఇందిరా హయాంలో జనం అనుభవించిన సుఖాలు, తర్వాత ఈ 15 నెలల కాలంలోనే జనతా ప్రభుత్వ 'ప్రజాస్వామ్య పునరుద్ధరణ'లో జనం అనుభవిస్తున్న 'సుఖసంతోషాలు' ఎమర్జెన్సీ కాలంలో మాత్రమే లోపించినవా ? ఎమర్జెన్సీ తర్వాత దేశంలో 'ప్రజల క్రమశిక్షణా రాహిత్యం' పెరిగి ప్రభుత్వ అసమర్థతలను రుజువయింది గనుక ఎమర్జెన్సీని సమర్థించవచ్చునా ? మళ్ళీ ఎమర్జెన్సీ గురించో మిలటరీ గురించో తప్ప మనమింకే ప్రజాస్వామ్య జీవితం గురించి ఆలోచించలేమా ?

ఈ అన్నింటికీ మన ప్రజలెవరు అన్న దానిమీద సమాధానం ఆధారపడి వుంటుంది. అట్లే ప్రభుత్వ స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకోవడం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ముప్పయి సంవత్సరాలు ప్రజలమీద, ప్రజాపోరాటాల మీద నెహ్రూ ఇందిరా పాలన, ఆ కుటుంబాన్ని నిలిపిన 'దోపిడీవర్గం 'ప్రజాస్వామ్యం', 'సామ్యవాదం' పేర్లతో లాఠీలు, తూటాలు ప్రయోగిస్తూ వుంటే, ఆ మాటల్లో అర్థాలు వెతికే ప్రయత్నం చేసాం. 'అభ్యుదయాన్ని' చూసాం. తెలంగాణాలో నాలుగు వేలమంది రైతాంగ పోరాట యోధులను, అమాయక ప్రజలను నెహ్రూ - పటేల్ సైన్యాలు తూటాలకు గురిచేస్తే, కేరళలో కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వాన్ని ఇందిరా నెహ్రూలు బజారునపడి దించేస్తే నక్కల్పరీ, శ్రీ కాకుళ రైతాంగ పోరాటాలను కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు రక్తపాతంలో ముంచేస్తే కమ్యూనిస్టులు కానివారంతా 'కమ్యూనిస్టు భూతం' తొలగి పోతుందని చంకలు గుడ్డుకున్నారు. తనదాకా వస్తేకానీ తెలియదన్నట్లు ఎమర్జెన్సీ ప్రకటించి నక్కలైట్లు మొదలుకొని ఆర్.ఎస్.ఎస్. దాకా అందరినీ ఇందిరాగాంధీ జెయిళ్ళలోతోసి నోళ్ళు నొక్కినపుడు గానీ మనకు నోళ్ళు వున్నాయన్న విషయం మన సోయికి రాలేదు. ఏ నినాదాలూ ప్రజల నింకెంతో కాలం భ్రమల్లో కొనసాగించలేవనుకున్నప్పుడు ప్రజల ప్రాథమిక హక్కుల్ని హరించి ఇరవై సూత్రాలు వల్లించింది ఇందిరాగాంధీ.

ప్రజా పోరాటాలు శత్రువుల ఆయుధాలే కాదు శత్రువు నినాదాల్ని కూడా నిద్ర పోనివ్వవు. అందుకే ఎమర్జెన్సీ, అందుకే ఇరవై సూత్రాలు. కాని ప్రజా శత్రువుల ఆయుధాలు ఎంత అధునికమైనవైనా, ఎంత ప్రమాదకరమైనవైనా అవి ఒంటరివి. వాళ్ళ నినాదాలు ఎన్ని రూపాలు మార్చుకొని వచ్చినా వాటి ప్రయోజనాలు దోపిడీ వ్యవస్థను కాపాడడం. ఇక్కడ మనం అర్థచేసుకోవలసిందల్లా ఆయా కాలాల్లో, దశల్లో దోపిడీ వర్గ స్వభావం ఏయే రూపాల్లో వ్యక్తమవుతున్నదో మౌలికంగా పరిశీలించి విశ్లేషించడం. ఇందిరాగాంధీ మళ్ళీ అధికారంలోకి వచ్చి ఇందిరా నియంతృత్వం మళ్ళీ ఒకసారి ఈ దేశాన్ని కబళిస్తుందా అనే ఆలోచన, భయసందేహాలు అక్కడికే పరిమితమైతే అవి అమాయకమైనవీ, దూరదృష్టి లేనివీ. ఎమర్జెన్సీ నియంతృత్వ ధోరణులు జనతా ప్రభుత్వంలో కూడా కొనసాగుతున్నాయో లేదా అన్నది తీవ్రంగా ఆలోచించవలసి వుంది. జనతా ప్రభుత్వంలో కూడ స్వభావ సిద్ధంగా ఆ ధోరణులు వుంటే తప్ప ఇందిరాగాంధీ పునరాగమనానికి అవకాశం లేదు. ఆ ధోరణి అదే స్వభావం అంతకన్నా నగ్నంగా (నగ్నంగా ఎందువల్లనంటే రాజకీయ అసమర్థత వల్ల) జనతా ప్రభుత్వానికుందనడానికి దేశంలో నిత్యం రైతాంగము, కార్మికులు ఇతర పీడిత వర్గంపై జరుగుతున్న దమనకాండయే నిదర్శనం. కార్మికుల హక్కులకోసం ఇందిరాగాంధీతో పోరాడిన ఫెర్నాండెజ్ కార్మిక వర్గం కడుపు మీద కొడుతున్న భూతలింగం కమిటీ సూచనలను బలపరుస్తున్నాడంటే, కార్మికులను తమ ఒకేఒక్క ఆయుధమైన సమ్మెను ప్రయోగించవద్దంటున్నాడంటే ఆయనకు ప్రజాస్వామ్యం పట్ల కార్మిక వర్గం పట్ల వున్న పక్షపాతం ఎంత లోతయిందో అర్థమవుతునే వుంది. రాజకీయ ఖయిదీలను బేషరతుగా విడుదల చేస్తామన్న వాగ్దానంతో ఎన్నికల్లో గెలిచిన జనతా నాగా, మిజోలను, ఉత్తరప్రదేశ్ పోలీసు పరిషత్ ఖయిదీలను రాజకీయ ఖయిదీలుగా గుర్తించడానికి కూడ నిరాకరిస్తున్నదంటే జనతాపార్టీ ప్రజాస్వామ్య స్వభావాన్ని సులభంగానే అర్థం చేసుకోవచ్చు. ఎమర్జెన్సీ ప్రమాదం మళ్ళీ రావద్దు అంటే ఈనాడు గద్దెలెక్కిన ఇందిరా ప్రత్యర్థుల పదవులు పోగూడదనే అర్థంలోనే ప్రజాస్వామ్యం మీద ప్రేమ ప్రకటిస్తున్నారు. ఉదార ప్రజాస్వామ్యవాదులంతా, ఎమర్జెన్సీలోనూ, అంతకన్నా ముందు దాదాపు ముప్పై సంవత్సరాలు ఏ వ్యవస్థను కాపాడడానికి ప్రభుత్వాలు కాలానుగుణ్యమైన నినాదాలు, ఆయుధాలు ఉపయోగించుకున్నాయో అదే పని ఈనాటి జనతా ప్రభుత్వం కూడ కొనసాగిస్తున్నది. అందుకే జనతా ప్రభుత్వం కార్మికులపై రోజూ తుపాకులు పేలుస్తూ, భూతలింగం కమిటీ సూచనలను బలపరుస్తూ, కార్మిక వర్గం హక్కుల్ని హరించబూనుకున్నది. అందుకే అదే ప్రభుత్వం కనుసన్నలలో చెన్నారెడ్డి ప్రభుత్వం భార్గవా కమిషన్ పనిచేయకుండా కుట్ర పన్నడంలో సులభంగా సఫలీకృతమైంది. దోపిడీ వర్గాలకు నెహ్రూ ఇందిరలనే కాదు, మొరార్జీ చరణ్ లనే కాదు, 'వామపక్ష పార్లమెంటరీ' ప్రభుత్వాలను కూడ ఎట్లా ఉపయోగించవచ్చునో బాగా తెలుసు. ఆ అవకాశాన్ని దోపిడీ వర్గానికి మనం ఇచ్చినంత కాలం మన నెత్తి మీద ఎమర్జెన్సీ కత్తి వేళ్ళాడుతునే వుంటుంది. 75 జూన్ 26కు 47 ఆగష్టు 15లోనూ 50 జనవరి 26 లోనూ వేర్లు వున్నాయనే విషయం శాస్త్రీయంగా గ్రహించ లేకపోతే 78 జూన్ 26 ను నెమరేసుకొని భయపడినా ప్రయోజనం లేదు. ○

ప్రజాతా	1
ము ది	
ప్రజాతా	1
చేకనుమా	1
నాలు	12
అలమారపాడు	2
వతాశావిష్య	1
ఇందులో.....	
సంపాదకుని లేఖ	
చరిత్రపుటల్లో.....	
సంపాదకీయం.....	
ప్రత్యేక వ్యాసం -	
సోపలిజం ఎందు	
సభాపణ.....	
కవిత.....	
పాట.....	
కథ - ప్రవాహం.....	
కథనం - రాజీనామా	
కథనం - శంకరయ్య	
పుస్తక సమీక్ష - అమృతానితి	
పుస్తక పరిచయం - బీబీ	
విరసం విశేషాలు.....	
ఉత్తరాలు.....	

1. మైనారిటీ వర్గాలపై దాడులు

క్రైస్తవ చర్చిలపైన, ముస్లిం మసీదుల పైన దాడులు కొత్తవి కాకపోయినా, ఈ మధ్య మరి ఎక్కువయ్యాయి. ఆంధ్రాలోనే అనేకచోట్ల జరిగాయి. మచిలీపట్నం, ఒంగోలులలో చర్చిలపైన జరిగితే, గుంటూరులో మసీదుపైన జరిగింది. యివి బాగా ప్రచారంలోకి వచ్చిన సందర్భాలు మాత్రమే. ప్రచారానికి నోచుకోని జరిగిన దాడులు, ప్రదేశాలు తక్కువగా మాత్రం లేవు. గత ఆరు నెలల్లో దేశవ్యాపితంగా లెక్కలోకి వచ్చినవే దాదాపు అరవైదాకా వున్నాయి.

యిదంతా వొక పద్ధతి ప్రకారమే జరుగుతోంది. దేశవ్యాపితంగా ఈ దాడులు ఓ విలక్షణమైన పద్ధతి ప్రకారం జరుగుతున్నా ప్రభుత్వాలు మాత్రం వాటిని ఆపలేక పోతున్నాయి. కాకపోతే కేంద్రంలో వాజ్ పేయి ఖండిస్తాడు. మురళీ మనోహర్ జోషి ఖండిస్తాడు. అద్వాని ఖండిస్తాడు. వెంకయ్యనాయుడు ఖండిస్తాడు. మన చంద్రబాబు ఖండిస్తాడు.

అట్లా ఖండిస్తూనే వాళ్ళు విచిత్రమైన అంశాలు చాలా దుర్మార్గంగా ముందుకు తెస్తారు. అద్వాని చర్చిపై దాడుల్ని పాకిస్తాన్ పై నెట్టేస్తాడు. వెంకయ్యనాయుడు ఐ.ఎస్.ఐ. హస్తం ఎత్తి చూపుతాడు. మురళీ మనోహర్ జోషి పత్రికలు, ప్రతిపక్షాలు మైనారిటీలపైన జరుగుతున్న దాడులను గోరింతలు కొండంతలు చేస్తున్నారని మాట్లాడుతాడు. తన సొంత నియోజక వర్గంలో ఓ డాక్టర్ ఉదంతాన్ని ఆయన ఈ మధ్య పత్రికలకు చెప్పాడు. ఆ సందర్భంలో ఓ విదేశీ వార్తాసంస్థ చేసింది తప్పుడు ప్రచారమని ఆయన అన్నారు. అయితే క్రైస్తవుల పైన దాడులు జరగటం లేదా అని ప్రశ్నిస్తే జరుగుతున్నాయి కాని ఆ దాడుల వెనుక పాకిస్తాన్ హస్తం వుందని ఆయన అద్వాని మాటనే మరో రూపంలో చెబుతాడు.

యిక మన చంద్రబాబునాయుడైతే సంఘ విద్రోహ శక్తులు తన ప్రభుత్వాన్ని కూలదోయడానికి ఆరాచకాన్ని సృష్టిస్తున్నాయని అన్నాడు. ఆయన మంత్రులూ అదే మాట అన్నారు. గోవాలో చర్చిపై జరిగిన బాంబుదాడికి కర్నాటకలో జరిగిన బాంబుదాడికి చంద్రబాబునాయుడు ప్రభుత్వాన్ని కూలదోయడానికి ఎలాంటి సంబంధముందో వారే సెలవివ్వాలి. వెంకయ్యనాయుడు కేంద్రంలో బిజెపిని కూల్చడానికి ఈ బాంబుదాడులు జరుగుతున్నాయంటాడు. చంద్రబాబు తెలుగుదేశం ప్రభుత్వాన్ని కూల్చడానికంటాడు. దత్తాత్రేయ కాస్త ముందుకు పోయి రాజశేఖర్ రెడ్డి ఈ బాంబులకు కారణం అని కూడా అనేశాడు.

ఆంధ్రాలో చర్చిలపై దాడులు మొదలైనప్పుడు మొదట దీన్ని చర్చిపాలక వర్గంలో వున్న వైరుధ్యాలని కారణంగా చూపే ప్రయత్నం చేశారు. మచిలీపట్నం చర్చిపై

దాడి సందర్భంలో ఆ మాటే ప్రభుత్వం ప్రచారంలో పెట్టింది. చర్చిలో వున్న మాలామాదిగ నాయకత్వం మధ్య వున్న గొడవలే కారణమంటో ఆ రెండు వర్గాల మధ్య ఘర్షణ రేపే కుట్ర ప్రభుత్వం, పోలీసులు చేశారు. ఆ కుట్ర ఫలించలేదు. ఒంగోలు చర్చిపై బాంబు సందర్భంలో ఐ.ఎస్.ఐ. ని ముందుకు తెచ్చారు. దర్గాస్తు ఆ వైపుగా జరపాలన్నారు. రెండు మైనార్టీ వర్గమతాల ప్రజల మధ్య వైషమ్యాలు పెంచడానికి ప్రయత్నం చేశారు.

దాడులు ఎందుకు జరుగుతున్నాయో ప్రజలకు స్పష్టంగా తెలుసు. జరుపుతున్నదెవరో కూడా ప్రజలకు తెలియని విషయం కాదు. సంఘ పరివార్, హిందూ పరిషత్, బజరంగదళ్ క్రైస్తవుల మీద, ఎంత విషం కక్కుతున్నారో వర్తమాన చరిత్ర రికార్డు చేసుకొనే వుంది. క్రైస్తవ మిషనరీల హత్య, క్రైస్తవుల పైన మూకుమ్మడిగా దాడులు, గృహదానాలు ప్రభుత్వ రికార్డులలోనే వున్నాయి. క్రైస్తవులుగా మారిన హిందువుల్ని తిరిగి హిందువులుగా మార్చే ఉద్యమాన్ని చేపట్టినట్టు ఆ సంస్థలే ప్రకటించాయి. యిప్పటికీ క్రైస్తవ మతాన్ని విదేశీ మతంగానే మాట్లాడడం అవి చేస్తూనే వున్నాయి. అట్లాగే ముస్లిములపై మళ్ళీ మసీదులపై దాడులు చేస్తోంది హిందూ మతోన్మాద శక్తులే అనేందుకు అయోధ్య ఉదంతం కళ్ళముందు వుండనే వుంది. ఆర్ఎస్ఎస్ అనుకొన్న సంస్కృతే, సంఘపరివార్ దాని శాఖలు అనుకొన్న సంస్కృతే ఈ దేశం సంస్కృతి అని చెప్పేందుకు, అలా మార్చేందుకు ఆ మతోన్మాద శక్తులు సృష్టిస్తున్న అరాజకం ఒక పతాక స్థాయికి పోయిందనేది వాస్తవం. విశ్వభారతి లాంటి విద్యాసంస్థలు వాటి పాఠ్యగ్రంథాలలోనే హిందూ మతోన్మాద సిద్ధాంతాలని, పాఠాలని ప్రవేశపెట్టాయి. అదేంటని జోషిగారిని అడిగితే ప్రయివేట్ పాఠశాలల విషయాల్లో నేనేమీ చెయ్యలేనంటాడు ఆయన. దీన్నే కాస్త పొడిగించి ఈ దాడులు ఏంటయ్యా అని అంటే అవి ప్రయివేట్ సంస్థలు చేస్తున్నవి నేనేమీ చెయ్యలేనని అన్నా ఆశ్చర్యపోనక్కర్లేదు.

ఈ దాడుల పరిణామాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్లక్ష్యం చేస్తుందనే అనుమానం లోకికశక్తుల్లో వుంది. వక్రీకరిస్తుందనే వాస్తవం కూడా ప్రజాస్వామ్యవాదులు అంటున్నారు. అధిక సంఖ్యలో క్రైస్తవ గ్రూపులు, ఆధ్యాత్మిక వేత్తలు తమ ఆందోళనను బహిరంగంగా, ప్రత్యక్షంగా ముందుకు తెస్తున్నారు. ప్రజాస్వామ్యవాదులు ఉద్యమాలను తీవ్రతరం చేస్తూనే వున్నారు. కాని ఎన్.డి.ఏ. ప్రభుత్వం ఈ దాడుల్ని యింతవరకు స్పష్టంగా ఖండించలేదు. ఈ దాడుల్ని తిప్పి కొట్టేందుకు తాను చేసే నిర్మాణాత్మకమైన చర్యను స్పష్టపరచలేదు. అంతేకాదు. ఆ ప్రభుత్వంలో భాగస్వామ్య పక్షాలైన తెలుగుదేశం, డిఎం.కె., తృణమూల్ కాంగ్రెస్,

జి. కళ్యాణరావు

సమతా పార్టీల స్పందన విచిత్రంగా వుంది. కనీస వత్తిడి కూడా అవి కేంద్ర ప్రభుత్వంపై తీసుకరావడం లేదు.

వాజ్ పాయ్ మైనారిటీలందరూ క్షేమంగా వున్నారని ప్రకటించడం తప్ప ఈ పరిణామాలపై బహిరంగ ఖండన యివ్వకపోవటం ఆలోచించాల్సిన అంశమౌతోంది. గుజరాత్ లో క్రిష్టియన్లపై వరస దాడులు జరిగినపుడు కూడా ఆయన “మతమార్పిడులపై చర్చ కొనసాగటం” అవసరం అని గొప్ప తెలివితేటల స్టేట్ మెంట్ యిచ్చారు. మతపరమైన వ్యూహానికి సంబంధించి ఒక పథకం ప్రకారం జరుగుతున్న ఈ దాడుల తీరుపై ప్రధాని అలా స్పందించటం ఓ విషాద సన్నివేశమే. నిజానికి ఈ దాడులు 1998 లో వాజ్ పాయ్ ప్రభుత్వం ఏర్పడటానికి ముందుకన్నా ఆ తర్వాతే ఎక్కువయ్యాయి. ఢిల్లీ ఆర్పిబిషప్ అలెన్ డి లాస్టన్ ఈ విషయాన్ని ఎత్తిచూపాడు కూడా.

ఈ దుశ్చర్యల వెనుక ఆర్.యస్.యస్, భజరంగ్ దళ్ చర్యలు రుజువైతే ఎన్.డి.ఏ. తో తమ సంబంధాలు తెంచుకొంటామని చంద్రబాబు ప్రకటించడం అమిత విడ్డూరమైంది. స్పష్టంగా రాజకీయమైంది. మృతదేహాలు ముందున్నాయి. దహనాలు ముందున్నాయి. సంఘటనలు ముందున్నాయి. యిన్ని వున్నా రుజువులు కావాలనటం, సాక్ష్యాధారాలు కావాలనటం మోసపూరిత ప్రకటన మాత్రమే అవుతుంది.

ఒకేరోజు ఆంధ్రాలో, కర్ణాటకలో, గోవాలో దాడులు జరిగాయి. ఆంధ్రాలో దాడికి పాక్ విదేశీ సంస్థ ఐ.ఎస్.ఐ. బాధ్యురాలని చంద్రబాబు పేర్కొన్నాడు. ఇది కాంగ్రెస్ కుట్ర అని కూడా అన్నాడు. భారత్ లో జరిగే ప్రతి సంఘటనకి ఐ.ఎస్.ఐ. భూతాన్ని చూపటం అలవాటైపోయింది. అలాగే ఆంధ్రాలో ప్రతి సంఘటనలో తన ప్రభుత్వాన్ని పడగొట్టడానికి అరాచక శక్తులు పూనుకున్నాయని- అనటం చంద్రబాబుకు అలవాటైపోయింది. బి.జె.పి. తో చంద్రబాబు మద్దతు ఉపసంహరించుకోమని వామపక్షాలు అనటం ‘ఎత్తుగడ’ కాదు అమాయకత్వం. చంద్రబాబు సామ్రాజ్యవాదుల ఏజంట్. సామ్రాజ్యవాదులకు బి.జె.పి. శత్రువు కాదు. చంద్రబాబుకు బి.జె.పి. విడిపోవాల్సినంత దూరం కాదు.

చర్చలపై దాడులకు భారత వ్యతిరేక శక్తుల కుట్రని ఈ రోజు అద్వాని ముందుకు తెచ్చాడు. మన, పొరుగున వున్న మతోన్మాదం ప్రపంచంలో ఎన్నో దేశాలలో టెర్రరిజాన్ని ప్రోత్సహిస్తుందని అన్నారు. ఆయన స్పందన అలా వుంది. హిందూ మతోన్మాద శక్తుల్ని ప్రోత్సహించేదిగానే వుంది. ఆయన చాలాకాలం మౌనం వహించాడు. కొంతకాలంగా ఆయన విసుర్లు విసురుతున్నాడు. యిప్పుడు నిస్సిగ్గుగా బయటకొచ్చారు. ‘రథయాత్ర’ సారథి అసలు అవతారం ఎప్పుడూ ఒకటే.

మొత్తంగా చూసినప్పుడు క్రైస్తవుల పైన, ముస్లింలపైన జరిగిన దాడులకే కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు బాధ్యత వహించాల్సి వుంటుంది. కాదు అంటే మొదటి ద్రోహులు, దుష్టశక్తులు వాళ్ళే అవుతారు.

2. ఆత్మవంచన

చంద్రబాబు ప్రభుత్వం విద్యుత్ చార్జీలు పెంచింది. పెంచటంలో అంతా యింతాకాదు భారతదేశంలో ఏ ప్రభుత్వం పెంచని విధంగా పెంచింది. ప్రజలు తమ నిరసన తెలుపుతున్నారు. ప్రతిపక్షాలు ఉద్యమాలు చేపట్టాయి. మంత్రులు అవగాహన సభలు పోలీసు బలగాల సహాయంతో జరుపుతూ ఎంత పెంచినా ప్రజల్లో ప్రభుత్వం పట్ల మంచి అభిప్రాయం వుందంటే ప్రకటించుకొంటున్నారు. పెంచిన చార్జీలు ఎత్తి బాకా చూపకుండా విద్యుత్ చోర్యం మీద ప్రభుత్వం పత్రికలు సంపాదకీయాలేరాస్తున్నాయి. మూడు నెలల్లో వ్యవసాయం, గృహ అవసరాలకు వేరు వేరు కనెక్షన్లు ప్రకటిస్తూ, లాభాలొస్తే చార్జీలు తగ్గతాయంటూ చంద్రబాబు

యింటర్వ్యూలమీద యింటర్వ్యూలు యిస్తున్నాడు విద్యుత్ చోర్యం క్రమబద్ధీకరణ వారోత్సవం జయప్రదంగా ముగించినట్లు ముఖ్యమంత్రి సహా అందరు తెలుగుదేశం మంత్రులు, ఎం.ఎల్.ఎ. లు ప్రకటించారు.

కళ్ళముందు వున్న వాస్తవం రోజు రోజుకు పెరుగుతున్న ప్రజల నెరస ఆ నిరసనపై ప్రభుత్వం సాగిస్తున్న ఫాసిస్టు దమనకాండ విచిత్ర వారోత్సవం సాగుతోన్న లాఠీచార్జీలు, కాల్పులు, నెత్తుటి సంఘటనలు

నిజానికి విద్యుత్ కు సంబంధించిన నిజానిజాలు గత కొద్ది ఏళ్ళా బహిరంగంగా చర్చించబడుతున్నాయి. విద్యుత్ పంపిణీ చర్చల్లో ఇది విద్యుత్ ఉత్పత్తి చర్చలో వుంది. ఆ రంగాలకు ప్రపంచబాంకు అడ్డు పరతులు ప్రజలముందు వున్నాయి. అన్నిటికన్నా మించి ప్రపంచబాంకు ఆదేశాలు బహిరంగ రహస్యాలే. ప్రపంచబాంకుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి కుదరని వొప్పందం, దాని పత్రాలు నిన్న పుట్టి ఈ రోజు మాయమయ్యేవి మాత్రం కావు.

ఈ రోజు చంద్రబాబు ప్రభుత్వం ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా లెక్కలేనన్ని అబద్ధాలు ప్రచారం చేస్తోంది. విద్యుత్ సంస్కరణల కోసం వచ్చే రుణాలో అమలుచేస్తున్న పథకాలు, విద్యుత్ ఆదావల్ల వనగూడే లాభం విద్యుత్ చార్జీలు భవిష్యత్తులో తగ్గేలా చేస్తాయని చంద్రబాబు వెల్లుచూపుతున్న శాతం విద్యుత్ ను సరఫరా నష్టం కాకుండా అపగలిగితే 70 కోట్ల రూపాయ ఆదాయం వస్తుందంటాడు. అందుకోసం ట్రాన్సుమిషన్ వ్యయం చేస్తున్నానంటాడు. దేశంలో ఆ విధంగా చేస్తున్న రాష్ట్రం కేవల మనదేనంటాడు. వినియోగదారులకు విద్యుత్ పంపిణీలో సైతం భాగస్వామ్యం వస్తుందని కూడా బుకాయుస్తాడు. రెగ్యులైజేషన్, ఆక్రమకరణ కనెక్షన్లపై విద్యుత్ నిఘా..... యింకా పాడిందే పాడుతున్నాడు. అబద్ధాల అంత నిస్సిగ్గుగా చెప్పటానికి కూడా ధైర్యం కావాలి. తెగించి కావాలి.

వ్యవసాయ రంగానికి విద్యుత్ వినియోగంలో లెక్కలేనంత సబ్సిడీ యిచ్చినందువల్లనే రాష్ట్ర విద్యుత్ బోర్డు నష్టాల పాలయిందనేది మరో అబద్ధం. ఒక యూనిట్ విద్యుచ్ఛక్తి తయారుచేయడానికి రూపాయి మనల్ని మూడు పైసలు ఖర్చవుతుంటే వ్యవసాయ వినియోగదారులు యూనిట్ కు మూడు పైసలే చెల్లిస్తున్నారనటం యింకో అబద్ధం. నిజానికి యిది అబద్ధం. అనేకన్నా పేద రైతాంగానికి, పేదప్రజలకి యిచ్చే సబ్సిడీలపై గొంతు చించుకోనే పారిశ్రామిక వేత్తల, ప్రపంచబాంకు మేధావుల గొంతుకు ప్రతిరూపమని అనొచ్చు.

ఈ దోపిడీ పాలకులకు ప్రజలు ప్రజలుగా కన్పించరు. దొంగలుగా కన్పిస్తారు. వాళ్ళు యిళ్ళల్లో దొంగతనం చేస్తారు. పొలాల్లో దొంగతనం చేస్తారు అసలైన దొంగలు పాలకులు, వాళ్ళని ఆదేశించే ప్రపంచబాంకు అధికారులు

ఈ రోజు విద్యుత్ ఉత్పత్తికి, పంపిణీకి ఉపయోగపడే భారీ యంత్ర సామాగ్రిని తయారుచేసే బహుళజాతి సంస్థలు, విద్యుత్ సంస్థలలో పెట్టుబడులు పెట్టదలచిన ద్రవ్య సంస్థలు, మూడో ప్రపంచ వేశాల విద్యుత్ రంగంలోకి చొరబడాలనుకొన్న సంపన్న దేశాల పారిశ్రామిక వేత్తలు విద్యుత్ రంగంలో ప్రపంచ వ్యాపితంగా ఏ సంస్కరణలు కోరుకొంటున్నారో ఆ సంస్కరణలనే ప్రపంచబాంకు ఆంధ్రప్రదేశ్ నెత్తినా, ప్రజల నెత్తినా రుదుది దాన్ని పక్కన పెట్టి ఏటికేడు నష్టాల ఊబిలో కూరుకుపోతున్న ట్రాన్స్ కోను ఒడ్డున పడేయడానికంటూ మొత్తం 1073 కోట్ల రూపాయల వ్యయంతో ఎలక్ట్రసిటీ రెగ్యులేటరీ కమిషన్ ఇటీవల కొరడా ఝుళిపించిందంటే ప్రముఖ దినపత్రికలు రాయటమే కాకుండా చంద్రబాబు ఔదార్యాన్ని, విద్యుత్ అవినీతిపై ఆయన చేస్తున్న గొప్ప యుద్ధాన్ని మహోన్నత యజ్ఞంగా చిత్రించటం ఆత్మవంచన అవుతుంది. ప్రపంచబాంకుకు సర్వార్థ తాత్పర్యం పెద్దన్న ప్రభుత్వ దుర్మార్గాన్ని ఎత్తి చూపకుండా ఆ కుట్రని బహిరంగ పరచకుండా, ఆ ద్రోహానికి, కుట్రకు వత్తాసు పలకటం, మోసాన్ని కిర్చించటం బాధ్యతా రాహిత్యమౌతుంది తప్ప మరొకటి కాలేదు. ()

సోషలిజం ఎందుకు ?

అర్థిక సామాజిక విషయాల్లో ప్రావీణ్యం లేని వాడు సోషలిజం గురించి అభిప్రాయాలు చెప్పటం సరైనదేనా ? అనే అనుకుంటున్నాను. అందుకు అనేక కారణాలున్నాయి.

మొదట ఈ నమన్యని శాస్త్ర జ్ఞాన దృష్టితో పరిశీలిద్దాం. భూగోళ శాస్త్రానికి, అర్థశాస్త్రానికి పద్ధతికి సంబంధించిన స్థానభూత భేదాలు (Essential Methodological differences) లేవనిపించవచ్చు : రెండు రంగాల్లోని శాస్త్రజ్ఞులూ నిర్ణీత అంశాల మధ్య ఉండే అంతస్సంబంధాన్ని వీలైనంత స్పష్టంగా అర్థం అయ్యేట్లు చేసేందుకు సాధారణ సూత్రాలను కనుగొనే ప్రయత్నం చేస్తారు. అయితే వాస్తవానికి పద్ధతిలో తేడాలుంటాయి. అర్థశాస్త్ర రంగంలో సాధారణ నియమాలు కనుక్కోవటం కష్టం. కారణం : గమనించిన ఆర్థిక విషయాలు విడివిడిగా అంచనా కట్టటం కష్టమైన చాలా అంశాల వల్ల తరచుగా ప్రభావితం అవుతాయి. (ఈ పరిస్థితి వల్ల అర్థశాస్త్రంలో సాధారణ సూత్రాలు కనుక్కోవటం కష్టం అవుతుంది) దీనికి తోడు, నాగరిక మానవ చరిత్ర ఆరంభం నుండి కూడిన అనుభవం - బాగా తెలిసినట్లు - కేవలం ఆర్థికం మాత్రమే కాని కారణాల చేత ప్రభావితమైంది, పరిమితమైంది. ఉదాహరణకి చరిత్రలో గొప్ప రాజ్యాల్లో చాలా జయించటం ద్వారా ఏర్పడ్డాయి. గెలిచిన ప్రజలు, తాము గెలిచిన దేశాల్లో చట్టపరంగా, ఆర్థికంగా ప్రత్యేక అవకాశాలున్న (Privileged) తరగతి అయినారు. వాళ్ళు భూమిని గుత్తాధిపత్యం పొందారు. వాళ్ళలో నుండే పురోహితుల్ని నియమించుకున్నారు. విద్యని గుప్పెట్లో పెట్టుకొని సమాజంలో వర్గ విభజనని శాశ్వతం చేశారు. కొన్ని విలువల్ని ఏర్పరిచారు. అప్పటి నుంచి ప్రజలు, చాలా వరకు వాళ్ళకు తెలియకుండానే, ఆ విలువల్ని బట్టి ప్రవర్తించారు.

కాని చారిత్రక సాంప్రదాయం నిన్నటిది ; మానవాభివృద్ధిలో ప్రీడేటరీ దశ (Predatory stage) అని థోర్ స్టీన్ వెబ్లాక్ అన్న దశని మనం ఎక్కడా నిజంగా దాటి పోలేదు. గమనించటానికి వీలయిన ఆర్థిక వాస్తవాలు ఆదేశకి చెందినవి. ఆ వాస్తవాల నుండి మనం లాగిన సూత్రాలు ఇతర దశలకు వర్తించవు. ఆ ప్రీడేటరీ దశనిదాటి ముందుకు పోవటమే సోషలిజం ధ్యేయం. కనక ఈ నాటి స్థితిలో అర్థశాస్త్రం రాబోయే కాలపు సోషలిస్టు సమాజం గురించి కొంచెం మాత్రమే తెలియ జేయగలదు.

రెండు. సోషలిజం గమ్యం సామాజిక - నైతిక దిశలో ఉంటుంది. ఏమైనా సైన్సు లక్ష్యాల్ని ఏర్పరచలేదు, ఆ లక్ష్యాల్ని మనుషుల్లో కలిగించలేదు. మహాఅయితే, సైన్సు కొన్ని లక్ష్యాల్ని చేరడానికి సాధనాల్ని సమకూర్చ గలుగుతుందంటే. అయితే ఆ లక్ష్యాలు గొప్ప నైతిక ఆదర్శాలున్న వ్యక్తుల మనస్సులో పుడతాయి.

ఈ లక్ష్యాలూ అభివృద్ధి చెందుతూ ఉండి, ముఖ్యమైనవి, శక్తివంతమైనవి అయితే (half unconsciously) నెమ్మదిగా జరిగే సమాజ పరిణామాల్ని నిర్ణయించే అనేకమంది వాళ్ళకు కొంత వరకు తెలియకుండానే వాటిని అనుసరించి ముందుకు తీసుకుపోతారు.

ఈ కారణాల వల్ల, నమన్యలు మానవులకు సంబంధించినవైనప్పుడు సైన్సునీ శాస్త్రీయపద్ధతినీ అతిగా అంచనా వేయకుండా జాగ్రత్త పడాలి; సమాజం మీద ప్రభావం చూపేసమన్యల గురించి మాట్లాడే హక్కు కేవలం నిపుణులకే ఉంటుంది అనుకోకూడదు.

మానవ సమాజం సంక్షోభంలో పయనిస్తోందనీ, దాని స్థిరత్వం దెబ్బతింటున్నదనీ చాలామంది కొంతకాలంగా హెచ్చిస్తున్నారు. అలాంటి స్థితికి లక్షణం ఏమంటే, వ్యక్తులు వాళ్ళకు చెందిన చిన్నవో, పెద్దవో నమూనాలంటే వట్టివట్టనట్లుంటారు. లేకపోతే దాని వట్ల అనలే వ్యతిరేకంగానైనా ఉంటారు. నా అభిప్రాయాన్ని జెప్పటానికి నా సొంత అనుభవాన్నికదాన్ని ఉదాహరిస్తాను. ఇటీవలే ఒక తెలివైన, మంచివాడైన వ్యక్తితో మరో యుద్ధం వస్తుండేమో అనే విషయం చర్చించాను. అది నా దృష్టిలో మానవ జాతి మనుగడకే పెనుముప్పు తెస్తుంది, జాతీయత కఠితమైన సంస్థ మాత్రమే ఆ ప్రమాదం నుంచి కాపాడగలదని అతనితో అన్నాను. అప్పుడతను చాలా నింపాదిగానూ స్థాయిగానూ ఇలా అన్నాడు. “మానవ జాతి అంతరించడానికి మీ రెండుకంత విముఖంగా వున్నారు ?”

ఒక శతాబ్దం ముందరయితే, ఇంత తేలికగా ఎవరూ మాట్లాడి వుండేవారు కారు. తనలో సమతుల్యత సాధించే ప్రయత్నం చేసి, విఫలుడై, దాదాపు సాధిస్తాననే ఆశ కూడా కోల్పోయిన మనిషి చెప్పే మాటలివి. ఈ రోజుల్లో ఎంతోమంది జనం బాధతో అనుభవిస్తున్న ఒంటరితనానికిది వ్యక్తీకరణ. దీనికి కారణం ఏమిటి ? దీన్నుంచి బయటపడే మార్గం ఉందా ?

ఇలాంటి ప్రశ్నలు లేవనెత్తటం తేలికే కాని ‘ఏపాటి నిశ్చయంలోనైనా జవాబివ్వటం కష్టం. మన అనుభూతులూ, ప్రయత్నాలు తరచూ విరుద్ధంగానూ గూఢంగానూ ఉంటాయనే వాస్తవమూ, వాటిని సులభమైన ఫార్ములాల్లో తెలపలేమనే వాస్తవమూ నాకు బాగా తెలుసు కూడా. అయినా నాకు సాధ్యమైనంతవరకు ఆ ప్రశ్నలకు జవాబు చెప్పేందుకు ప్రయత్నిస్తాను.

మనిషి, ఒకే సమయంలో, ఒంటరివాడూ, సమాజం లోని వాడూను. ఒంటరివాడుగా, తననీ తన వాళ్ళనీ కాపాడుకునే ప్రయత్నం చేస్తాడు. తన వ్యక్తిగత వాంఛల్ని తీర్చుకోడానికి, తన శక్తుల్ని పెంచుకోడానికీయత్నిస్తాడు. సమాజంలో మనిషిగా, తన తోటి మానవుల గుర్తింపునీ, ప్రేమాభిమానాన్ని పొందడానికి వాళ్ళ సుఖాల్లో పాలు పంచుకోడానికి, వాళ్ళకి దుఃఖం కలిగినప్పుడు ఓదార్చడానికి వాళ్ళ జీవన పరిస్థితుల్ని మెరుగు పరచడానికి ప్రయత్నిస్తాడు.

ఆల్బర్ట్ ఐన్ స్టీన్
(మే 1949)

అనువాదం

బ్రహ్మచారి

ఈ వైవిధ్య పూరితమైన, తరచు మురించుకునే ప్రయత్నాలే మనిషి ప్రత్యేక స్వభావానికి కారణం. వాటి ప్రత్యేక కలయికే ఒక వ్యక్తి ఏ మేరకు అంతర్గత సమతుల్యత సాధించగలడో, సాధించి ఏ మేరకు సమాజ శ్రేయస్సుకు తోడ్పడగలడో నిర్ణయిస్తుంది. ఈ రెండు చోడకాల సాపేక్ష బలం ముఖ్యంగా వారసత్వం చేత నిశ్చయమయ్యే అవకాశం ఉంది. అయితే అంతిమంగా వ్యక్తిత్వం, ఒక వ్యక్తి తన అభివృద్ధిలో ఉండే పరిస్థితులచేత, అతను పెరిగే సమాజ చట్రంచేత, ఆ సమాజపు సాంప్రదాయం చేత, ప్రత్యేక రకాల ప్రవర్తనల్ని ఆ సమాజం వేసే అంచనా చేత రూపొందుతుంది. విడి వ్యక్తి దృష్టిలో 'సమాజం' అనే అనిర్దిష్ట భావన (Abstract Concept) కీ అర్థం తన నమకాలీనులతోనూ, గడిచిన తరాల జనమందరితోనూ తన ప్రత్యక్ష, పరోక్ష సంబంధాల మొత్తం. వ్యక్తి తనంత తానుగా ఆలోచించగలడు, అనుభూతి పొందగలడు, ప్రయత్నించగలడు, పని చేయగలడు; అయితే తన భౌతికమైన, మేధోవరమైన, అనుభూతిపరమైన మనుగడ విషయంలో అతను సమాజం మీద ఎంతో ఆధారపడతాడు; ఎంతగానంటే, సమాజంచట్రాన్ని పక్కనబెట్టి, ఆతన్ని గురించి ఆలోచించడం గానీ, అతన్ని అర్థం చేసుకోవటం గానీ అసాధ్యం, మనిషికి ఆహారాన్నీ, బట్టల్నీ, గృహాన్నీ, పని పరికరాల్నీ, భాషనీ, ఆలోచనా రూపాల్నీ, ఆలోచనలో ఉండే అత్యధిక 'సారా'న్నీ సమకూర్చేది సమాజమే; సమాజం అనే చిన్న మాట వెనక దాగి ఉన్న ఇప్పటి, మునుపటి లక్షలాది మంది శ్రమ వల్ల, సాధనాల వల్ల అతని జీవితం సాధ్యం అయింది.

అందువల్ల వ్యక్తి సమాజంమీద ఆధారపడడం అనేది ప్రకృతికి సంబంధించిన వాస్తవం. దాన్ని తొలగించడం జరిగేది కాదు; చీమలు తేనెటీగల విషయంలో ఎలాగో అలాగే - ఈ విషయం స్పష్టమే. ఏమయినా వీటి జీవిత ప్రక్రియ అతి చిన్న వివరం నుంచి స్థిరంగా ఉండే (Rigid) అనువంశిక సహజాత్మక (Hereditary Instincts) చేత నిర్ణయమవుతుంది; కాగా సామాజిక చట్రమూ, మానవుల వరసర సంబంధాలూ, మారే వీలుంది. జ్ఞాపక శక్తి, కొత్త కలయికలు చేయగల సామర్థ్యం, నోటితో చెప్పే ప్రజ్ఞ మానవులకున్నాయి; ఇవి జీవ సంబంధమైన అవసరాలు నిర్దేశించని మెరుగుదలల్ని (Developments) సాధ్యం చేశాయి. అలాంటి మెరుగుదలలు సాంప్రదాయాల్లో, సంస్థల్లో, నిర్మాణాల్లో కనపడతాయి; సాహిత్యంలో, వైజ్ఞానికంగా, సాంకేతికంగా సాధించిన ఫలితాల్లో, కళాత్మక వస్తువుల్లో ద్యోతకమవుతాయి. ఒక

అర్థంలో, మనిషి తన ప్రవర్తనతో తన జీవితాన్ని ప్రభావితం చేసుకోవటం ఎలా జరుగుతుందో అనే దానికి ఇది సమాధానం ఇస్తుంది; ఈ ప్రక్రియల్లో చైతన్యయుతంగా ఆలోచించడమూ, కొరత ఉండటమూ ఎలా ఒక పాత్రను పోషిస్తాయో చెబుతుంది.

పుట్టినప్పుడు మనిషి అనువంశికంగా ఒక జీవ సంబంధమైన తత్వాన్ని (Biological constitution) పొందుతాడు. మానవ జాతికి లక్షణాలైన సహజ వాంఛలతోసహా ఆ తత్వాన్ని మనం స్థిరమైందిగానూ, మార్చడానికి వీలులేనిదిగానూ పరిగణించాలి. దీనికి తోడు, అతని జీవితకాలంలో ఒక సాంస్కృతిక తత్వాన్ని సమాజం నుంచి సంభాషణ (Communication) ద్వారా, ఇంకా ఇతర రకాల ప్రభావాల ద్వారా అలవరచుకుంటాడు. కాలంగడిచే కొద్దీ, మారేది, వ్యక్తికి సమాజానికి మధ్య సంబంధాన్ని చాలా వరకు నిర్ణయించేది ఈ సాంస్కృతిక తత్వమే. ఆధునిక మానవ శాస్త్రం (Anthropology), పురాతన సంస్కృతులనే వాటిని తులనాత్మకంగా పరిశోధించి మనకొక విషయం బోధించింది; ఏమంటే - సమాజంలో ఆధిపత్యం వహించే రకరకాల సంస్థల మీదా, ప్రబలంగా ఉండే సాంస్కృతిక చట్రాల మీదా ఆధారపడి మనుషుల సామాజిక ప్రవర్తనలో తేడా లెక్కువగా ఉండవచ్చు. మనిషి పరిస్థితిని మెరుగు పరచాలనుకునేవాళ్ళు ఆశలు పెట్టుకునేది దీని మీదే; మనుషులు ఒకరినొకరు నాశనం చేసుకునే స్థితి, లేదా క్రూరమైన, స్వయంగా పెట్టుకున్న 'విధి' దయ మీద వుండే గతి - వాళ్ళ జీవ సంబంధమైన తత్వం మూలంగా కాదు.

మానవ జీవితాన్ని వీలైనంత తృప్తికరంగా ఉండేట్లు చేయాలంటే, ఈ సమాజ చట్రమూ, సాంస్కృతిక వైఖరి ఎలా మారాలి? అనే ప్రశ్న వేసుకుంటే, మనం మార్చలేని పరిస్థితులు కొన్ని ఉన్నాయి అనే వాస్తవం వట్ల నిరంతరం చైతన్యంతో ఉండాలి. ఇంతకుముందన్నట్లు, వాస్తవానికి మానవుల జీవ సంబంధ స్వభావం మారదు. పైగా గత కొద్ది శతాబ్దాల్లో వచ్చిన సాంకేతికమైన, మానవ సంబంధమైన మెరుగుదలలు వల్ల ఏర్పడ్డ పరిస్థితులు అలాగే ఉన్నాయి. సాపేక్షంగా స్థిర నివాసాలేర్పడి, జనసాంద్రత ఎక్కువగా వుండి, వాళ్ళ మనుగడకి సరుకులు తప్పనిసరి అయిన చోట ఎక్కువ శ్రమ విభజనా, కేంద్రీకృత ఉత్పాదక సామాగ్రి కచ్చితంగా అవసరం. వ్యక్తులూ చిన్న సమూహాలూ స్వయం సమృద్ధిగా ఉండే కాలం - వెనక్కి తిరిగి చూస్తే, అదర్శ వంతంగా కన్పించే కాలం - పోయింది. ఇవ్యాళయినా, ఉత్పత్తి, వినిమయాలకి సంబంధించి మానవ జాతి ఒక గ్రహ

సంబంధమైన కూటమి (Planetary community) గా వుండనటం కొద్ది అతి యోక్తే

మనకాలంలో సాంకేతికానికి విడి రూపం అనినాకనిపిస్తున్నదో, దాన్ని గురించి వెళ్ళే దిశ చూడాలి. అది సమాజంలో మనిషి స్వ సంబంధం గురించి. సమాజం మీద ఉన్న ఆధారపడ్డానని, వ్యక్తికి ఇంతకుముందు ఉండే ఇప్పుడు ఎక్కువగా తెలుసు అయితే ఈ ఆధారపడ్డాన్ని ఒక ప్రయోజనకారిగా, ఒక విడివడని బంధంగా, రక్షించే శక్తిగా ఆ మనిషి అనుభవించడం లేదు; అతని సమాజ హక్కు, సేవ ఒక బెదిరింపుగా, ఆర్థిక మనుగడ కీ భంగకరమైందిగా అనుభవిస్తున్నాడు. సమాజంలో అతని స్థితి ఎలాంటిదంటే, ఆ నిస్వార్థపూరిత కదలికలు పెరుగుతుండగా, అవి సామాజిక కదలికలు - అవి సమాజం కీ బలహీనమైనవి - క్రమంగా బలహీనమై తుంటాయి. అందరు మనుషులూ - సమాజం వాళ్ళ స్థితి ఏదైనా - ఈ బలహీనపడే పక్కియై ఉంటారు. తమకు తెలియకుండానే తమ తస్వార్థాలకి బందీలుగా ఉండి, ఆపదతల ఒంటరితనంలో, సరళమైన, స్పష్టమైన జీవనందాన్ని కోల్పోయినట్లు నిలవతలచూ చిన్నదీ, ప్రమాదకరమైందీ అయిన జీవితం అంటే అర్థం ఏందో మనిషి సమాజానికి అంకిత కావడం ద్వారా మాత్రమే తెలుసుకోగలడు.

పెట్టుబడి దారీ సమాజంలో ఈ నాడున్న ఆర్థిక అరాచకత్వమే 'చెడుకీ' అంటూ కారణమనినా అభిప్రాయం. మన ముందు కేంద్ర ఉత్పత్తిదాత సమూహాన్ని చూస్తున్నాం; వాళ్ళు తమ ఉమ్మడి శ్రమ ఫలితాల్ని ఒకళ్ళకి దక్కుకుండా ఒకళ్ళ నిరంతరం ప్రయత్నిస్తున్నారు - బలంలో కాదు చట్టబద్ధమైన నియమాల్ని పాటిస్తూనే దీనికి సంబంధించి, ఉత్పత్తి సాధనాలు - అంటే వినిమయ వస్తువులూ, పెట్టుబడి వస్తువులూ ఉత్పత్తి చేయడానికి కావలసిన మొత్తం ఉత్పాదక శక్తి - చట్టరీత్యా, ఎక్కువభాగం వ్యక్తుల సొంత అస్తి.

సౌలభ్యం కోసం రానున్న చర్యలో ఉత్పత్తి సాధనాల యజమానులు కాసే వాళ్ళందరినీ 'శ్రామికులు' అంటారు. - ఈ కేంద్ర రోజువారీ ప్రయోగంలో లేకపోయినా, ఉత్పత్తి సాధనాల యజమాని శ్రామికుని 'శ్రమశక్తి'ని కోనే క్షీణిలో వుంటాడు. ఉత్పత్తి సాధనాల్ని ఉపయోగించి, శ్రామికుడు కొత్త సరుకుల్ని తయారు చేస్తాడు - అవి పెట్టుబడిదారుడి అస్తి అవుతాయి ఈ ప్రక్రియలోని సారాంశం ఏమంటే శ్రామికుడు దేన్ని ఉత్పత్తి చేస్తాడో దానికి ఆతనికి ఎటు

చెల్లింపు ఉంటుందో దానికి ఉండే సంబంధం - రెంటినీ నిజ విలువ రీత్యా కొలిస్తే, శ్రమ ఒప్పందం స్వేచ్ఛాయుతమైన మేరకు, అతను పొందేదాన్ని నిర్ణయించేది అతనుత్పత్తి చేసిన నిజ విలువ కాదు, అతని కనీసావసరాలు, పనుల కోసం పోటీవడే వనివాళ్ళ సంఖ్యకీ, పెట్టుబడిదారుడికీ కావలసిన శ్రమశక్తి అవసరాలకీ ఉన్న సంబంధం. సిద్ధాంతంలో సైతం శ్రామికునికిచ్చేదాన్ని నిర్ణయించేది అతని ఉత్పాదితం విలువ కాదని గ్రహించడం ముఖ్యం.

ప్రైవేటు పెట్టుబడి కొద్దిమంది చేతుల్లో కేంద్రీకృతమయ్యేపోకడ ఉంటుంది - కొంతమీ పెట్టుబడిదారుల మధ్య వుండే పోటీ వల్ల, కొంతమో సాంకేతికాభివృద్ధి, పెరిగే శ్రమ విభజనా చిన్న యూనిట్లని దెబ్బతీసి, పెద్ద యూనిట్లే ఏర్పడడాన్ని ప్రోత్సహించడం వల్ల, ఇలాంటి వాటి ఫలితంగా ప్రైవేటు పెట్టుబడి యొక్క (oligarchy) ఏర్పడుతుంది. దాని విపరీతమైన శక్తిని ప్రజాస్వామిక రాజకీయ సమాజం సైతం సరిగా నిరోధించజాలదు. ఇది వాస్తవం. ఎందుకంటే చట్ట నభల నభ్యుత్పి రాజకీయ పార్టీలు ఎంచుతాయి; ఆ పార్టీలు ప్రైవేటు పెట్టుబడిదారుల నుంచి డబ్బు పొందుతాయి; ఇతరంగా కూడా వాళ్ళ ప్రభావం పార్టీల మీద ఉంటుంది. ఆ పెట్టుబడిదారులు వాస్తవంగా చట్టసభల నుంచి ఓటర్లను వేరుపరుస్తారు. దీని ఫలితమేమంటే, ప్రజాప్రతినిధులు మామూలు ప్రలజప్రయోజనాల్ని తగినంతగా కాపాడారు. పైగా వ్రన్తత వరిస్థితుల్లో, ప్రైవేటు పెట్టుబడిదారులు ప్రధాన సమాచార సాధనాన్ని (పెన్, రేడియో, విద్య) వ్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో తిరుగు లేకుండా గుప్పెట్లో పెట్టు కుంటారు. ఆ విధంగా ఒక పొరుడు వస్తుగత నిర్ధారణలకి రావడమూ, వచ్చితన రాజకీయ హక్కుల్ని తెలివిగా ఉపయోగించు కోవడమూ చాలా కష్టం. ఎక్కువ సందర్భాల్లో అసాధ్యం.

పెట్టుబడి ప్రైవేటు యజమాన్యం చేతుల్లో ఉండే ఆర్థిక విధానంలో రెండు లక్షణాలుంటాయి. ఒకటి ఉత్పత్తి సాధనాలు ప్రైవేటు వ్యక్తుల యాజమాన్యంలో ఉంటాయి; యజమానులు వాటిని ఎలా వాడదలచుకుంటే అలా వాడతారు. రెండు శ్రమ ఒప్పందం స్వేచ్ఛాయుతమైంది. ఈ అర్థంలో అయితే, అసలు సీసలు పెట్టుబడిదారీ సమాజం అనేది లేదనుకోండి. ప్రత్యేకించి శ్రామికులు దీర్ఘకాలిక, తీవ్ర రాజకీయ పోరాటాల ద్వారా కొన్ని రకాల శ్రామికులకి మెరుగైన స్వేచ్ఛాయుత శ్రమ ఒప్పందాన్ని సాధించగలిగారనే దాన్ని

గమనించాలి. మొత్తం మీద తీసుకుంటే, ఈనాటి ఆర్థిక విధానం అసలు (Pure) పెట్టుబడిదారీ విధానం నుంచి మరి తేడాగా ఏం ఉండదు.

ఉత్పత్తి, లాభం కోసం జరుగుతుంది; వాడకం కోసం కాదు. పనిచేసే శక్తి ఉండి, చెయ్యడానికి ఇష్టపడే వాళ్ళందరికీ వని దొరుకుతుందనేదేంలేదు; నిరుద్యోగ సైన్యం దాదాపు ఎప్పుడూ ఉంటుంది. పనివాడు ఎప్పుడూ తన పని పోతుందేమో అనే భయంతో ఉంటాడు. నిరుద్యోగులో, హీనమైన వేతనం పొందే శ్రామికులూ లాభదాయకమైన మార్కెట్ని ఏర్పరచలేరు. కనక వినిమయ సరుకుల ఉత్పత్తి పరిమితం అవుతుంది. దీని ఫలితంగా పెద్ద ఇబ్బంది (hardship) కలుగుతుంది. సాంకేతికాభివృద్ధి ఫలితంగా అందరికీ శ్రమభారం తగ్గటం కంటే తరచుగా నిరుద్యోగం పెరుగు తుంది. లాభతృష్ట, పెట్టుబడిదారుల మధ్యపోటీ- ఈ రెంటివల్లా పెట్టుబడి నమికరణకీ, వినియోగానికి అస్థిరత్వం ఏర్పడుతుంది; ఈ అస్థిరత్వం నానాటికీ పెరిగే తీవ్రమైన మాంద్యాలకి (Depressions) దారితీస్తుంది. అపరిమితమైన పోటీ శ్రమవృధా కావటానికి కారణమవుతుంది. నేనింతకు ముందే చెప్పినట్లు, వ్యక్తుల సామాజిక చైతన్యం కుంటుబడడానికి దారితీస్తుంది.

ఈ వ్యక్తుల కుంటుబడడం అనేదాన్ని, నేను పెట్టుబడిదారీ విధానంలో అన్నిటికన్నా పెద్ద చెడుగా వరిగణిస్తాను. మన మొత్తం విద్యావిధానాన్ని ఈ చెడు వట్టిపీడిస్తున్నది. విద్యార్థిలో అతిపోటీ ధోరణిని కల్గిస్తున్నది. అతను తన భవిష్యత్తు కోసం విజయ సాధనని పూజించే విధంగా శిక్షణ పొందుతున్నాడు.

ఈ పెద్ద చెడుల్ని పోగొట్టాలంటే ఒకే ఒక మార్గం ఉందని తేల్చుకున్నాను. అదే సోషలిస్టు ఆర్థిక విధానాన్ని స్థాపించడమూ, దానికి తోడుగా సామాజిక లక్ష్యాల దిశగా ఉండే విధానాన్ని నెలకొల్పడమూ. అలాంటి ఆర్థిక విధానంలో ఉత్పత్తి సాధనాల యాజమాన్యం సమాజానిది. అవి ఒక ప్రణాళిక ప్రకారం ఉపయోగించ బడతాయి. సమాజం అవసరాలకు అనుగుణంగా ఉత్పత్తి జరిగే ప్రణాళికా బద్ధ ఆర్థిక విధానం పనిచేసే శక్తి గల వాళ్ళందరికీ పని చూపెడుతుంది - ప్రతి పురుషుడికీ, స్త్రీకీ, పిల్లవాడికీ తప్పనిసరిగా బతుకుతెరువు కల్పిస్తుంది. విద్య వ్యక్తిలో ఉండే సామర్థ్యాల్ని పెంపొందించడంతో పాటు అతనితో తనతోటి వాళ్ళ వట్ల బాధ్యతాభావాన్ని పెంపొందించే ప్రయత్నం చేస్తుంది - ప్రస్తుతం ఉన్న అధికారానికి, విజయానికి వునత కట్టబెట్టడానికి బదులుగా.

అయినా గాని, ప్రణాళికా బద్ధ ఆర్థిక విధానం ఇంకా సోషలిజం కాదు అనే

గుర్తుంచుకోవటం అవసరం. అలాంటి విధానంలో సైతం వ్యక్తిని పూర్తి బానిసగా చెయ్యవచ్చును. సోషలిజం సాధనకీ కొన్ని కష్టమైన సామాజిక రాజకీయ నమస్యల పరిష్కారం అవసరం. రాజకీయ, ఆర్థిక అధికారం అంతకంతకూ కేంద్రీకృతమవుతున్న దృష్ట్యా, బ్యూరోక్రసీ అత్యంత శక్తివంతమూ, అహంకార పూరితమూ కాకుండా చూడడం ఎలా సాధ్యం? వ్యక్తుల హక్కులు రక్షించడమూ, రక్షించటం ద్వారా బ్యూరాక్రసీ అధికారానికి ప్రజాస్వామ్య తూకాన్ని పెట్టడమూ ఎలా?

ఒక స్థితి నుంచి మరొక స్థితికి మారుతున్న మన కాలంలో (our age of Transitions), సోషలిజం లక్ష్యాల గురించి, సమస్యల గురించి తేట తెల్లంగా తెలుసుకోవటం చాలా ముఖ్యం. ఈ సమస్యల మీద స్వేచ్ఛగా, నిరాటంకంగా చర్చ జరగటం ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో నిషేధం (Taboo) గా ఉంది కనక ఈ పత్రిక (Monthly Review) స్థాపన ఒక ముఖ్యమైన ప్రజాసేవగా పరిగణిస్తున్నాను. ○

(9వ పేజీ తరువాయి)

టీవీ ప్రాగ్రాములు చాలా చీడరగా వుంటున్న మాట నిజం-బట్టలు, అందాలు, నబ్బులు ఇవే. అడపాదడపా మంచివి మెరుస్తూన్నాయి. అప్పుడప్పుడూ ఆడా మగ తేడాల గురించి చాలా సున్నితమైన చిత్రీకరణ లొస్తున్నాయి. మగవాడిలో ఆధిపత్య భావజాలం పాదు. శారీరకంగా, మానసికంగా తాను అధికుణ్ణి అనుకోమంటాడు. వాడిలెక్క ప్రకారం స్త్రీకి ఒరిజినల్ థింకింగ్ ఉండగూడదు. లేడి ఫ్రెండ్స్ తో తాను ఫ్రీగా వుండొచ్చుగాని, మేల్ ఫ్రెండ్స్ తో ఆమె వుంటే సహించలేడు. ఎలాంటి ఆస్కారం లేకపోయినా అపోహలకి లోనవుతాడు. మగవాడి అలోచనా ధోరణి మారి ఇద్దరి మధ్యా నిజమైన సమానత్వం రావాలి ఏనాటికయినా.

నేను ఎవరింటికైనా భోజనానికి వెళితే "వాళ్ళు మీ లెఫ్టిస్టులేనా?" అని ఇరుగూ పొరుగు అడుగుతుంటారు - అదేదో ప్రత్యేకమైన తెగ అయినట్టు! అప్పుడు నాకనిపిస్తుంది. లెఫ్టిస్టులు కానివాళ్ళు నన్ను పిలవగూడదా లేక నేను లెఫ్టిస్టుల ఇళ్ళకి మాత్రమే వెళతాననా అని.

వరవరరావు వుపన్యాసం విన్నప్పుడు మన వునికిని మనమే ప్రశ్నించుకోవాలనిపిస్తుంది. ఉద్యమాలకి ఎంత దూరంలో వున్నామా అని బాధ కలుగుతుంది. పోరాడేవాళ్ళ దీక్ష, పట్టుదల, త్యాగాలకి జోహార్లు అర్పించాలని మరి మరి అనిపిస్తుంది. ○

సాహిత్యం

సమీక్ష: చలసానిప్రసాద్

వరూఢిని గారిది తెనాలి (1925). తల్లితండ్రులు కొమ్మూరి వద్మావతి వెంకట్రామయ్యలు. సమాజంలో స్త్రీ వేదిక ఎక్కడమే తప్పగా భావించే రోజుల్లో పద్మావతి నాటకాల్లో, సినిమాల్లో నటించారు. బళ్ళారి రాఘవ స్త్రీ పాత్రలు స్త్రీలచేతే వేయించిన రోజుల్లో ఆమె నటించడం మొదలెట్టారు. 'రైతుబిడ్డ' సినిమాలో జమిందారీ రైతుగా బళ్ళారి రాఘవ, భార్యగా పద్మావతి నటించారు. 'పల్లెటూరు' సినిమాదాకా పద్మావతి చాలా చిత్రాల్లో నటించారు. వెంకట్రామయ్య గారు సినిమా పత్రికలు నడిపేవారు. ఈయన గుడిపాటి వెంకటచలంకి స్వయానా తమ్ముడు. మొదట తెనాలిలోనూ, తర్వాత మద్రాసులోనూ వీరి ఇల్లు సాహిత్య సాంస్కృతిక కేంద్రంగా వుండేది.

వరూఢినిగారు కొడవటిగంటి కుటుంబ రావుని 1952లో పెళ్ళాడారు. పెళ్ళికి ముందు ప్రణయం లేకపోయినా పరిచయం వుంది. వాళ్ళిద్దరికీ 16 ఏళ్ళ తేడా వుంది. అందుకేనేమో ఐయామ్ వెరీ సారీ ఫర్ యూ అన్నట్టు చలం వరూఢిని గారితో.

వరూఢినిగారు పెద్ద చదువులు చదవక పోయినా ఇంట్లోవున్న సాంస్కృతిక వాతావరణం వల్ల తెలుగు ఇంగ్లీషు సాహిత్యం బాగా చదువు కున్నారు. సినిమారంగంలోని మంచి చెడ్డల గురించి కూడా ఆమెకి బాగానే తెలుసు. రాసే అలవాటు లేదుగాని, ఆసక్తితో చదివే అలవాటు బాగావుంది. నిజంగా ఆమెతో మాట్లాడడమే ఒక ఎడ్యుకేషన్. వీళ్ళ పెళ్ళికి సాక్షులు శ్రీశ్రీ, మాగోఖలే. పర్యవేక్షణ వీరయ్య చౌదరి (కర్నాటక సంగీత విద్వాంసుడు). ముగ్గురూ కళాకారులే. "వీళ్ళు వేళకి ఒస్తారా?" అని నవ్వాడట కుటుంబ రావుగారు. ఇంతలో చెయ్యి వూపుకుంటూ శ్రీశ్రీ ఒచ్చేశాడు.

వరూఢినిగారికి ఇప్పటి సినిమాలు, టీవీల తీరుతెన్నులు అంటే ఎలర్జీ రాజకీయాలు, ఉద్యమాలు అంటే ఇష్టం ఆమె మంచి విమర్శకు రాలు. ఛారిటీ బిగిన్స్ ఎట్ హోమ్ అన్నట్టుగా ఆమె తన విమర్శని కుటుంబరావుగారి రచనల తోనే మొదలెడతారు.

మద్రాసు వెళ్ళినప్పుడల్లా ఆమెని కలుసుకుని

మాట్లాడకుండా రాను. ఆమెతో సాగించిన సంభాషణల సారాంశం క్లుప్తంగా - ఆమె మాటల్లోనే. -

కుటుంబరావుగారి కథలూ నవలలు ఇప్పుడు అవుటాఫ్ డేటేమోననిపిస్తుంది. అవి ఆనాటి సాంఘిక సమస్యల చిత్రీకరణలు. వరిస్థితులు చాలా మారాయిగదా. అవి అవుటాఫ్ డేట్ అయినందుకు ఆశ్చర్య పడాల్సింది, బాధపడాల్సింది ఏమీలేదు. అయితే ఆయన వ్యాసాలు మాత్రం చాలా విశ్లేషణాత్మకంగా వుంటాయి. ఇప్పటికీ పనికొస్తాయి. వ్యాసాల్లో స్పష్టత కొట్టొచ్చినట్టు కనిపిస్తుంది. డాంక తిరుగుడుండదు. కథల్లో మాత్రం ఒకోసారి మళ్ళీ వెనక్కి వెళ్ళి చదివితేగాని అర్థంగాని స్థితి ఒకటుంది. ఆయన రచనలన్నీ శ్రద్ధగా చదివితే ఈ లోపం తెలుస్తుంది. ఆ కథలు టైటాఫ్ డేట్ అంటున్నానంటే ఎందుకూ పనికిరావని కాదు.

ఉదా : చింతామణి నాటకం టైట్ ఆఫ్ డేట్.

చలం రచనల్లో గొప్ప ఆవేశం వుంది. ఆయన మంచి ఆర్టిస్ట్. మ్యూజింగ్స్ నాకు బాగా ఇష్టం. చలం గొప్ప థింకర్ కూడా. మ్యూజింగ్స్ మన ఆలోచనలకి బాగా పదును పెడుతుంది.

శ్రీశ్రీ అంటే మా ఇద్దరికీ చాలా ఇష్టం. ఆయనలో పసితనంజాస్తి. కుటుంబరావుగారు ఆంధ్రపత్రికలో పనిచేసే రోజుల్లో (1950) శ్రీశ్రీ బస్ ఛార్జీకి పైసలడిగితే అర్థరూపాయి ఇచ్చినా, ఛార్జీ కయ్యే పావలా మాత్రమే తీసుకునేవారు.

రావిశాస్త్రి నిజమైన కమ్యూనిస్టు రచయిత. ఒక కథలో డాక్టరు రోగిని బాగా గుడ్లు, పాలు తీసుకోమని సలహా ఇస్తాడు. 'నన్ను ఎగతాళి చేస్తున్నారా డాక్టరుగారూ' అని ఆ పేదరాలు అమాయకంగా అడుగుతుంది. ఆయన చిత్రణ అమోఘం గద.

నాకు రష్యన్, ఫ్రెంచి సాహిత్యమంటే చాలా ఇష్టం. ఇంగ్లీష్ రచయితల్లో ఆస్కార్ వైల్డ్, బెర్నార్డ్ షా, కొంతవరకు మామ్ నచ్చుతారు. కాని ఫ్రెంచి, రష్యన్ రచయితలే ప్రపంచంలో గొప్ప వాళ్ళనిపిస్తున్నారు. జీవిత చిత్రణలో ఫ్రెంచి, రష్యన్ నవలలనిమరేమీ మించలేవేమో. అనటోల్ ఫ్రాన్స్ థాయిస్ నవలలో వేశ్య జీవితాన్ని ఎంత చక్కగా చిత్రించాడు ! టాల్స్టాయ్ సరేసరి. టాల్స్టాయ్ రిసరక్షన్ బేస్ తో బిఎన్ రెడ్డిగారు 'దేవత' సినిమా తీశారు. అందరూ వార్ అండ్ పీస్ ని గొప్పగా అంటారుగాని నాకెందుకో అన్నాకరెనినా చాలా ఇష్టం. 40 ఏళ్ళక్రితం చదివి కన్నీరు కార్చాను. ఇటీవల మళ్ళీ 'అరుణతార' లో అన్నా గురించి చదివి కదిలిపోయాను.

ఇక్కడ వైరముత్తు అనే తమిళకవి వున్నాడు. కరుణానిధికి ఫ్రెండు. నాస్తికుడు. సినిమాలు

కూడా రాస్తాడు. 'ప్రేమ ఒక సాధన' అంటాడతను. పురాణాల్లోని వ్యంగ్యంగా రాస్తాడు. "ద్రౌపది సమ్యక్ భావ లేదు, సీత నవ్వితే రామాయ పుంట్లాయి అతని వ్యాఖ్యలు.

అంటరాని వనంతల కమ్మ అద్భుతంగా వుంటోంది. ఇవాళ్ళకి రెండు ఈ కల్యాణరావుగారిని

"కలర్ TV కళ్ళకి St ill పాపం అసలు TV నే brain కి strain పాపం"

చాలామంది మెంటల్ గేట్ లో ఇక్కడ గోపురాలికి వెళ్తున్నామంటారు. ఇక్కడికి వెళ్ళితే మైండ్ విల్ గో మిస్.

జనరేషన్ గాప్ ఎక్కువ ప్రతిభ ఉన్న యువతలో ఎమోషన్, ఎటా రిజిడెన్స్ తున్నాయి. ఆ మాటకొస్తే ఎప్పుడో కలలో వుంది. జనరేషన్ మారినప్పుడు కల తగ్గిపోవడం గురించి బాల్జాన్ తీర్మానం యూజినీ గ్రాండిటీ రాశాడు.

మానవ సంబంధాలు తెలుసుకునే ఎప్పుడూ మనుషులు కష్టాల్లోనే లీజుకుంటు సుఖాల్లో ఎవరికి వారే.

కాని సౌఖ్యం శరీరానికే, సంబంధం కి వుంటుంది.

కాలం, నమాజం ఎంత సమయం పోతున్నాగాని ఆచారాలు, సంప్రదా మార్చు వెనక్కి లాగుతూనే వున్నాయి అమెరికాలో మొగుడితో "ఇక్కడ మీ ఆమ్మనన్న కెన్ క్రైస్ట బాత్ రూంకి వెళ్ళాలన్నా 'మంచి' చూసే వీరే వెళ్ళమంటోంది" అని ఫోన్ లో వెల్లడిం కుంటోంది. ఓ సైన్సు పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేట్ కు చుట్టాలింట్లో పెళ్ళికి వెళ్ళా. అసలెక్కడో ముహూర్తం. ఆ తర్వాత వధూవరుల ఎంపిక అయి తంతు. ఏమిటీ మిడ్ నైట్ ఒరింటేషన్ లో పించింది.

ఇవేళ అందరికీ అమెరికా మోసం అయి తోంది. అక్కడికి వెళ్ళిన వాళ్ళు నన్నూ ముగ్గురు వుంటారు. "అమెరికా ఎక్కడికీ పోదు, పోయి అయిపోదు. ఇండియానే చాలా మారి పోయింది మీరే ఒచ్చి చూడండి" అంటూంటా. ఆమె వలసపోయేవాళ్ళకి టెక్నాలజీ అంటే ఉత్తరేణా శాస్త్రదృష్టివుండదు. అమెరికా నుండి రాకే బాత్ రూంకి పరుగెత్తినట్టు, తిరుపతి పోతాడంటు

ఆ మధ్య ఎవరో చలంగారి "వై చామర" సినిమా తీర్మామని వుందంటూ ఒచ్చారు. 'ఇవేళ్ళి సినిమాలు చూస్తూంటే "మైదానం" పడిపోతా కున్నట్టుగా వుందిగద" అన్నా.

(తరువాయి 8వ పేజీ)

నందిని సిదారెడ్డి కవితలు

1. పాఠం

మావి చివురులు ముసురుకోక పోయినా
కోయిలలు సందడి చేస్తాయి
కవిత్వ వాతావరణానికి ఇక వసంతం అక్కర్లేదు
కష్టకాలమే కవుల కూడలి
మనసు పుండైన మంటలో
కాకులూ కోయిలలూ కట్టు గట్టి కవిత్వం పాడుతాయి
పోలీసు డ్యూటీలో గుడ్లగూబ గద్దిస్తుంది
“కవులకే కవిత్వం గురించి తెలువదని మేమంటుంటే
కవిత్వం గురించి మీకేం తెలుసని లొల్లిపెడుతున్నారు ?”
యూనిఫారాలు తుపాకులు పేల్చుతాయి
చప్పుడుకి పిట్టలన్నీ పరారవుతాయి
గుడ్లగూబ మళ్లా గద్దిస్తుంది చౌరస్తాలో
“కవులు కవులంటారు
కవులేం జేశారు ప్రజలకు ?
కవిత్వంతో ఏం ఒరిగింది ఈ ప్రపంచానికి ?”
నిజమే, కవులేం చేయలేదు
కన్నీళ్లతో తడిసి కష్టాలు ఎల్లబోశారు
నాలుక మీద నాని నాని నాలుగు మాటలైనారు
అంతకుమించి కవులేం చేయగలరు గనక
మల్లెపువ్వులాంటి లేలేత పసికందులమీద లాఠీలు ఝళిపించగలరా ...
బారులు తీరి నడిరాత్రి ఊరి మీద పడి
ఇండ్ల తలుపులు బద్దలు కొట్టి బాలింతల బట్టలిప్పగలరా
నగరం నడిఒడ్డున పట్టపగలు
గుర్రాలతో మనుషుల్ని తొక్కించగలరా
చేతులు వెనక్కి విరిచి గట్టి
గోడకు నించో బెట్టి కాల్చగలరా
కవులేం చేయగలరు గనక
ప్రజలకేం చేస్తారా
పైకప్పుకు రంధ్రాలు కొట్టి ఉనుకా పెట్రోలూ పోసి
మనిషిని తగలబెట్టగలరా
కడుపునొప్పి నటించి
వైద్యం చేస్తున్న డాక్టర్ తలకు
ఒక్క బుల్లెట్తో కృతజ్ఞత చెప్పగలరా
కొన్ని రోగాలకు బుల్లెట్తో వైద్యం చేయాలని
ఆ డాక్టరు ప్రాక్టీస్ చేయలేనిది
కవులు చేయగలరా
నిజమే - కవులు ప్రజలకేం చేయలేదు
స్కాములు మేయలేదు
కుంభకోణాల భుజకీర్తులు ధరించలేదు
ఆఖరుకు - ఆత్మగౌరవాన్ని అప్పు కింద తాకట్టయినా పెట్టలేదు
అతి తేలికయిన వాగ్దానాలయినా చేయలేదు
ప్రజలు అల్పసంతోషులు
ఉత్త బోలాజీవులు
కవుల్ని క్షమించారు

పాటలు కడితేనే పరవశించిపోయారు
భావాలు ఉద్రేకపరిస్తే ఉడికిపోయారు
కన్నీళ్లు అగకపోయినా పట్టించుకున్నందుకు పొంగిపోయారు
ప్రజలు తెలివైనవారు లోకం తెలుసుకున్నారు
గుడ్లగూబకు భయపడ్డారు
కవుల్ని ప్రేమించారు కాకుల్ని కోయిలల్ని కండ్ల కద్దుకున్నారు
ప్రజలు తెగిస్తారు
పాటలు స్వంతం చేసుకున్నట్టుగానే
ఆయుధాలు స్వంతం చేసుకుంటారు
అప్పుడు
కవులు ప్రజలకేం చేశారో
పోలీసులు కాదు
ప్రజలే చెబుతారు

2. వలలుతెగి

వానపడని నేలమీద
వలపన్నటం సులువని తేలింది
మైకంలో జోగుతున్న సిమెంటు రోడ్డు మీద
చినుకులు పడినా ఎంతసేపు ??
'యూజ్ అండ్ త్రో' గ్లాసులు
కూడలిలో కుప్పబడి
ఇప్పటికీ ఎక్కిరిస్తనే ఉంటాయ్
సూర్యుడు రాకముందే
బట్టర్ ఫ్లై లైట్లకు భ్రాంతిపడి
పూలు విచ్చుకుంటాయి
పూలు పూలకే పోటీ
పూలు పూలనే అవమానించుకుంటాయి
వాడిపోవటమనేది జీవితంలోనే లేదని
ప్లాస్టిక్ పువ్వు సిద్ధాంతం చేసి
ఫక్కున నవ్వుతుంది
తోడేలుకూ తోటమాలికి తేడా అంతరించి
అంతా ఒక్కటిగానే వుంటుంది
వానపడని నేల మీద
కేకులు కట్ చేసుకోవటం ఒక సంకేతం
కూడలిలో పాన్ డబ్బా పక్కప
గడ్డకట్టినమనిషి శవానికి దిక్కు లేదు
పురుగు మందు కలిపి కుండలో
మంచి నీళ్లు తాగబోయి
మరణించిన తల్లి కొడుకుల బంధానికి దిక్కులేదు
లక్షల కరెంటు బిల్లు ఎగ్గొట్టిన యమ్మెల్ల రైస్మిల్లు ముందుట
మూడు వందల బిల్లు కట్టలేక ఉర్రేసుకొన్న
రైతు ఇజ్జత్కు దిక్కులేదు
మందకు మంద
కొండను మోసినట్టు
చేతుల మీద చేతుల మీద కేకు మోసుకొచ్చిన దృశ్యం
రేటీనా మీద రెపరెపలాడుతుంది

తేడా అంతరించి

బాంబులు చేసిన చెయ్యి

కేకులు కోసిన చెయ్యి రెండూ ఒకటనే తేలుతుంది

మబ్బుల ముసుగులు తొలిగిపోయి

అకాశం గడ్డం తెల్లబడిపోతుంది

దూరంగా

ఒక మేఘం ఒంటరిగా మిగిలి

రక్త మోడుతూ చేసే అమాయకపుచూపును వాళ్లు ఎక్కిరిస్తారు

తోటను విగ్రహాలు ఎక్కిరిస్తాయి

పక్షుల్ని ఫ్లేవోవర్లు ఎక్కిరిస్తాయి

ఫ్లడ్లైట్లు ధారాళంగా కురుస్తున్న కాంతి వలయాలలో

బాటలు మారిపోవటం మరో సంకేతం

బాటసారులే బాటను ఎక్కిరిస్తారు

కార్టెలో పుట్టే ఆరుద్ర పురుగులు కూడా

కాలాన్ని నిద్రపోనివ్వమని శపథం చేస్తాయి

పొలాన్ని కంప్యూటర్లు ఎక్కిరిస్తాయి

వానపడని నేలమీద వలలు పన్నవచ్చు

వాగులు పారించలేరు

బ్యాంకులతో బాంబులు తయారు కావచ్చు

బాబులు తయారు కావచ్చు

బంతి పువ్వు తయారు కాదు

ముడి వేసిన కాలమే

ముడి విప్పి చెళ్లున చరుస్తుంది.

అప్పుతో ఉరిపడి శవం చేసిన ఆర్తనాదానికి

భూమి పగిలి నీళ్లు పొంగుతాయి

కాట గలిసిన మనుషులే

వానపడని నేలమీద

ఉట పుట్టిస్తారు

వాసు కవిత

జాఫ్నాలో జాబిలి

జాఫ్నా తీరపు కొబ్బరాకుల వెనుక చినబోయిన జాబిలి !

నీ మోవిన్న దరహాసం

కత్తుల్ని కావలించుకున్నదెందుకని ?

వికసించే యవ్వనం కారాగారాల్లో మగ్గినదెందుకు

కడలినీటికి కన్నీటికి బంధమెందుకు .

తెగిపడుతున్న ఆశ్రువుకు పదునెందుకు

వెన్నెలలు పూసే పూదోట కాలేని జాతుల బందిఖానాలెందుకు ?

నా చిన్నారి నెలవంకా !

కన్నీటి పుష్పకాసారంలోంచి

యింక నేరుగా యుద్ధంలోకే ప్రసరించు

నా గెరిల్లా ద్వీపకల్పమా !

నీ వ్యూహాత్మక తిరోగమన రహస్యాన్ని విప్పు

“ఎడతెగని అలలు” ఎగసి ముల్లెతీపులో

శత్రువును ముంచెత్తిన కథలు చెప్పు

ఎలిఫెంటాపాస్ కనుమలో గండికొట్టి

సముద్ర బాట సేనల నిలువరించి

ముప్పైవేల సైన్యాన్ని ముప్పుతిప్పలు పెట్టి

మూడు సముద్రాల నీళ్లు తాగించిన

నీ మానవ అలల సాహసాలు

యిప్పుడు మేం వినవలసిన వీరగాథలు

నా ప్రియమైన తమిళపులీ !

జాతి దురహంకారాన్ని పరుగులెత్తిస్తున్న

నీ గర్జన వినిపించు

యిక్కడ నేనూ ఆయుధంతో అప్రమత్తంగా వున్నాను !

మాటూ

మాట్లాడాలి మిత్రమా !

గోబెల్స్ తలదన్నే గోబు

ఇక్కడ, హైదరాబాద్

పచ్చని

ఉదయం

మాట్లాడడం జీవలక్షణం కాబట్టినా మాట్లాడాలి
 ఆకులగలగలలతో చెట్లు మాట్లాడినట్టు.....
 అనేకానేకంగా జీవకోటి నినదించినట్టు
 గర్జనలతో మేఘం మాట్లాడినట్టు - వర్షమై ఆకాశం మాట్లాడినట్టు
 పచ్చనై భూమి మాట్లాడినట్టు - స్వేదమై జీవితం మాట్లాడినట్టు
 శరీరమై చరిత్ర మాట్లాడినట్టు - మానవత్వమై ప్రపంచం మాట్లాడినట్టు
 ఎనమూ మాట్లాడాలి కద !
 మాట్లాడడం మన సహజాతమైనప్పుడు
 మాటే మన అంతరాంతర్లోకాల ఆవిష్కరణమైనప్పుడు
 మన మాట్లాడకుండా వుండడం ఎలా ??
 వేటగా, రాకతో పక్షులన్నీ గూళ్ళువిడిచి కేకలతో అడివంతా కలె దిరుగుతూ
 తన సమస్త జంతుకోటిని అలర్జ్ చేయటం నువ్ వీక్షించలేదా ?
 అట్టి ఆదిమ లక్షణాన్ని కోల్పోకుండా మనం
 గొంతెత్తి అరవాలి మిత్రమా ! మాట్లాడాలి !!
 బూట్ల వాసన్ని పసిగట్టి గూడెంల కుక్కపిల్ల అరిచినట్టు
 గిల్లి దండ ఆడే చిన్నాడు సాంకేతికంగా లెక్కెట్టినట్టు
 జొన్న చేను పక్కంగ జరజరాపాకుతున్న ఇసప్పురుగును
 గమనించిన గుడ్డి ముసలవ్వ కోడలుపిల్లకు కర్రందిచ్చినట్టు
 ఊరి పక్క మడిల కలుపు దీస్తున్న అమ్మలక్కలు
 కొత్తపాట ఎత్తుకొని సందేశం ఇచ్చినట్టు.....
 బడిపంతులు పాఠం చెప్పునే బల్లపై చెయ్యమండలాబాది
 కర్తవ్యం ఉపదేశించినట్టు.....
 సమస్త కదలికలు మన చైతన్య ప్రతీకలై శత్రు దేహమంతా తూట్లు పాడిచేలా
 మాట్లాడాలి మిత్రమా ! మాట్లాడాలి !
 మాట్లాడమే మన మనుగడైనప్పుడు మాట్లాడాలి మిత్రమా మాట్లాడాలి !

మంచికంటే కవిత

శం

కాటేయడానికొచ్చే పాములా జరజరా పాకుతూనే ఉంటుంది
 ఒకానొక నట్టనడి జాము ఎర్రనెండలోనో
 ఏ అర్థరాత్రి నెగళ్ళ సమావేశంలోనో
 చర్చలై మునిగి తేలుతున్నప్పుడు
 హఠాత్తుగా బతుకు కొమ్మపై బడ్డ చెయ్యి
 జీవితపు సరిహద్దును చెరిపేస్తుంది
 అప్పుడు
 కనుకొలకుల్లోంచి కారే కన్నీరు దిగమింగి
 త్యాగాల బాటలకు అంకితం జేసిన అమ్మ
 ఆరు పదుల్లో అరిగిన నాగలై
 వారుసుకుపోతున్న వొడ్డలా
 కుక్కి మంచంలో కునుకు పడని నాన్న
 అన్నయ్యొచ్చి కాళ్ళ చుట్టూ వెండి గొలుసుల్లా
 పారాణి చుడతాడని ఎదురుచూపులయ్యే చెల్లి
 ఎర్రటి బొట్లు బొట్లుగా
 చెట్టుక్కట్టిన తాళ్ళలోంచి రాలిపడుతుంటారు.

జంషావతి క. త

సీజ్ ఫైర్

సీజ్ ఫైర్ సీజ్ ఫైర్
 హూవిల్ సీజ్ ఫైర్
 విరమణ
 కాల్పుల విరమణా
 యుద్ధ విరమణా
 ఎవరు విరమిస్తారు
 ఎవరు విరమించాలి
 ఎలా మొదలయ్యింది
 దేని కోసం మొదలయ్యింది
 యుద్ధంలో విరామమా
 సగ్గి ప్రేలాపన
 షరతులు - చర్చలూ
 ఎవరితో చర్చలు
 ఏ మాగిందని
 ఏం సాధించానని
 విరమిస్తాను

గద్దర్ పాటలు

1. సూరియ్య నారాయణా!

సూరియ్య నారాయణా
ఆ సుఖుల్లో మొలిసేటి సుక్క పేరేందో -
సూరియ్య నారాయణా
ఆ పాదలల్లో కదిలేటి పాద్దు పేరేందో
సూరియ్య నారాయణా
ఆ దుక్కుల్లో మొలిసేటి మొక్క పేరేందో -
సూరియ్య నారాయణా
ఆ పువ్వుల్లో నవ్వేటి పువ్వు పేరేందో
సూరియ్య నారాయణా
అసెలిమెల్లో ఊరేటి ఊట పేరేందో
సూరియ్య నారాయణా
ఆ గంగమ్మ ఒడిలోని అలల పేరేందో
సూరియ్య నారాయణా
సింగరేణి బొగ్గు అగ్గిపేరేందో
సూరియ్య నారాయణా
ఆ గోండు గూడెంలోంచి గుడిసె పేరేందో
సూరియ్య నారాయణా
ఆ ఎన్నెల్లో దాగున్న అన్న పేరేందో
సూరియ్య నారాయణా
ఆదిరెడ్డి అంటే అర్థము ఏందో
సూరియ్య నారాయణా
ఆ నాయుడ్డి వెంటాడే నీడ పేరేందో

||సూ||

||సూ||

||సూ||

||సూ||

||సూ||

||సూ||

||సూ||

||సూ||

||సూ||

||సూ||

||సూ||

అంటరాని గుడిసెలల్లో
అడుగు బెట్టిండు వాళ్ళు
పుట్టెడు బాదలు పంచుకోని
పట్టుక ఏడ్చేండు వాళ్ళు
కన్నీళ్ళను రూపుమాప
కదిలిపోతుండు వాళ్ళు

మెత్తులేని పనిబాటల్లో
బతుకులు చూసిండు వాళ్ళు
ఇరిగిపోయిన సేతివృత్తుల
సేతులు నుమిరిండు వాళ్ళు
ఎర్రజెండ సేతుల బెట్టి
ఎల్లిపోతుండు వాళ్ళు

భూమి పొరలు తొల్చుకుంట
భూమిల కెల్లిండు వాళ్ళు
కంపు సెమటల బొగ్గుపొరల
మనుషుల చూసిండు వాళ్ళు
అలాయబలాయ తీసుకోని
లడాయ జేసిండు వాళ్ళు -

నడ్చుకుంట నడ్చుకుంట
అడవికొచ్చిండు వాళ్ళు
ఆదివాసుల గోసలు చూసి
గొళ్ళున ఏడ్చిండు వాళ్ళు
గండ్ర గొడ్డలి నూరి ఇచ్చి
దారి సూసిండు వాళ్ళు

ఊరిలోన భూస్వాముల
వాసన చూసిండు వాళ్ళు
ధిల్లిలోని దోపిడి దొంగల
రూపం చూసిండు వాళ్ళు
అమెరికోని, జపానోని
ఆటలు చూసిండు వాళ్ళు
ఈ తోడుదొంగల పాతంబట్టి
జాతర బోతుండు వాళ్ళు

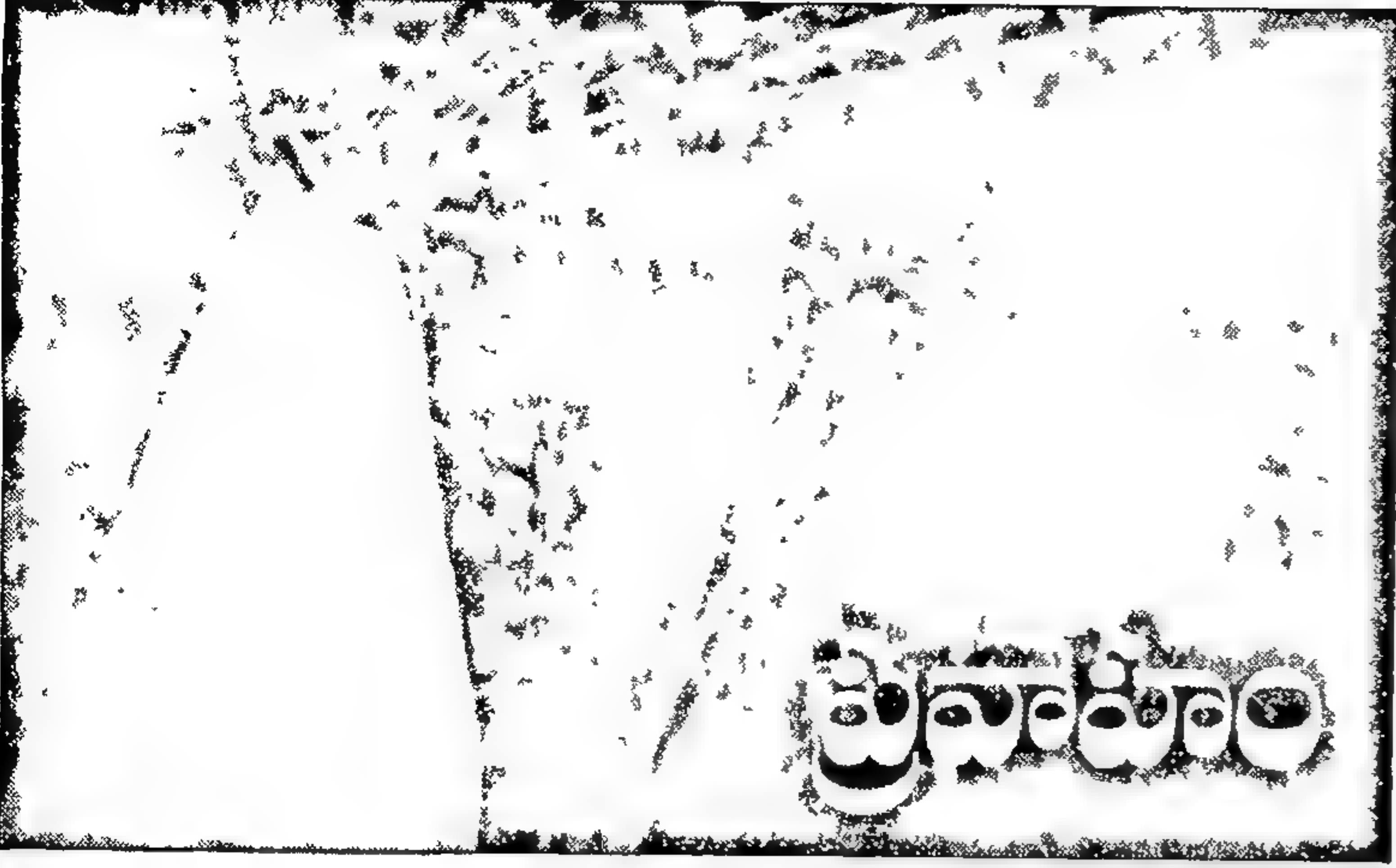
దున్నేటోన్ని దుక్కిరాందే
దుఃఖం పొదండు వాళ్ళు
ఎర్రదండు గట్టకుండ
ఏదిరాదండు వాళ్ళు
రాజ్యాధికారం రానిదే
రంధీబోదండు వాళ్ళు
అందుకే బందూకు లోడ్చేసి
ముందుకే బోతుండు వాళ్ళు

సద్గులు తెచ్చిన తల్లులాకు
ముద్దులిచ్చిండు వాళ్ళు
సిన్నబోయిన సెల్లెండ్లాను
బుదగరిచ్చిండు వాళ్ళు
సేతిలోన సెయ్యి వేసి
సేకండ్ ఇచ్చిండు వాళ్ళు
మల్లి మల్లి కల్బుదమాని
ఎల్లిపోతుండు వాళ్ళు

కానరాని లోకానికి
కదిలిపోతుండు వాళ్ళు

2. ఎవ్వరు వాళ్ళు

ఎవ్వరు వాళ్ళు, ఎచ్చటివాళ్ళు ఎక్కడ పోతుండు వాళ్ళు
ఆ ముద్దుబిడ్డలు మువ్వల బిడ్డలు ఎక్కడ పోతుండు వాళ్ళు.....
ఎల్లిపోతు ఎల్లిపోతూ ఏమి సెప్పిండు వాళ్ళు.....
చావుకు అర్థం సెప్పి వాళ్ళు
సాగిపోతుండు వాళ్ళు
బతుకు బాటవేసి వాళ్ళు
బాసిపోతుండు వాళ్ళు
పోరు దారులేసుకుంట
పాలిమేర దాటిండు వాళ్ళు ||అ ముద్దు||
నలుగురు నాలుగు తొవ్వలేస్తు
నడ్చిపోతుండు వాళ్ళు
ఆ తొవ్వకు అడ్డమొచ్చినోళ్ళ
తొక్కి పోతుండువాళ్ళు
ఎత్తిన జెండదించకుండా
ఎల్లిపోతుండు వాళ్ళు ||అ ముద్దు||
యూనివర్సిటీ చదువులల్ల
ఉద్యమయ్యిండు వాళ్ళు
దోచుకున్న దోపిడి దొంగల
లెక్కలు దీసిండు వాళ్ళు
పల్లె పల్లె మేలుకొల్పే
పాటలయ్యిండు వాళ్ళు ||అ ముద్దు||



“ఎ” మాలోచించుకున్నావ్ ? అడిగాడు రవి ఆమె మొహం కేసి చూస్తూ.

“చెప్పినాను కదా ఇంక వేరే ఆలోచనలేదు !” చెప్పింది శోభ తన కాళ్ళ వైపు ప్రవహిస్తున్న నీటిని చూస్తూ.
“అంటే, నీ నిర్ణయం మార్చుకోవా ?” అతని గొంతులో అర్థింపు.

“ఉహూ !” నీటి ప్రవాహం నుండి చూపును మరల్చలేదామె. బాధగా ఆమె కేసి చూస్తూ ఉండిపోయాడు ఓ నిమిషం పాటు. ఎడమ చేతిని బండరాయి మీద వేసి ఎడం వైపుకి కొంచెం ఒరిగి నీటివైపు చూస్తూ కూర్చునుందామె. కుడివైపు చిన్న బండకానించి తుపాకీని పెట్టింది అది సరిగ్గా ఇద్దరి మధ్యనుంది.

“అరే ! కనీసం నా వైపు కూడా చూడడం లేదే” అనుకున్నాడతను. రవి అక్కడికి వచ్చేప్పటికి ఆమె ప్రవాహం వైపు చూస్తూ ఉంది. అతను వచ్చి పక్కన కూర్చున్నా ఆమె కనీసం చూపులు తిప్పలేదు. ఓ మూడు నాలుగు నిమిషాలు చూసి అతను సంభాషణ మొదలెట్టాడు.

“నువ్వట్లాంటే ఎట్లా ? నువ్వు లేకుండా నేనుండలేను” నిమిషం విరామం తర్వాత అన్నాడతను.

కొంచెం తలతిప్పి అతని కళ్ళలోకి చూసిందామె. బహుశా అతని కళ్ళలో నిజాయితీని వెతుకుతూ కొన్ని క్షణాలు మౌనంగా ఉండి “అట్లయితే ఉండిపో ఉద్యమంలానే” అంది.

ఆ మాట అన్న వెంటనే అనుకుందామె “తను వెళ్లిపోవాలని గట్టిగా నిర్ణయించుకున్న తర్వాత నేనీ మాట అనడం అనవసరం కదా” అని.

“నేనిక ఉండలేను. పార్టీ నన్నర్థం చేసుకోవడం లేదు. నువ్వయినా అర్థం చేసుకుంటావనుకున్నా. జరిగిన పరిణామాల్లో నా తప్పేం లేదు.”

“దానికి పార్టీనాదిలిపోవడం పరిష్కారమా ? ఉండి కొట్లాడాలి గానీ” వద్దు అనుకుంటూనే ఉండబట్టలేక మళ్ళి అంది శోభ.

“ఉహూ ! నా వల్లకాదు కొట్లాడి కొట్లాడి నేనలసి

పోయాను. సంవత్సరం నుండి సాగుతున్నదే కదా”

“అయితే ఇంకేముందీ ! నీ నిర్ణయం నువ్వు తీసుకున్నవు నా నిర్ణయం నేను తీసుకున్నను”

“బిడ్డ గురించయినా ఆలోచించవా ?”

“బిడ్డ గురించి ఇప్పుడు కొత్తగా ఆలోచించేదేముంది ? ఏదేళ్ళ క్రితమే ఆలోచించాను. ఇంకప్పుడు ఆలోచించేదేం లేదు.”

“నువ్వుంత మొండిగా మాట్లాడితే ఎట్లా వరా !”

“నన్నట్ల పిలవొద్దు !” అప్రయత్నంగా పక్కనే ఉన్న తుపాకీపై చేయి వేసిందామె.

“ఏం పిలుస్తే ? అప్పట్లో నువ్వు అడిగి అడిగి “వరా !” అని పిలుపించుకునే దానివి కదా !” ఆమె చేయి మీద చేయి వేస్తూ అన్నాడతను. చేతిని విసురుగా లాక్కుందామె.

దెబ్బ తిన్నట్లుగా చూసాడామె కేసి. ప్రవాహం కేసి చూస్తూనే ఆమె ముఖం కఠినంగా వుంది.

అతని పిలుపునూ అతని స్వర్ణనూ భరించలేక పోతోందామె. కానీ ఒకప్పుడు ఆ పిలుపుకోసం ఆస్పత్రు కోసం ఎంతో తపించిపోయేది. అప్పుడామెకు అతను సర్వస్వం.

తల్లిదండ్రులకు వరలక్ష్మి ఒక్కతే కూతురు. వరలక్ష్మి తల్లి తమ్ముడు గోవిందు. వాళ్ళిద్దర్నీ చిన్నప్పట్నుంచి కాబోయే మొగుడూ పెళ్ళాలుగానే వ్యవహరించే వాళ్ళందరూ. పదో తరగతి పాసయి టవున్లో ఇంటర్లో చేరినాడు గోవిందు. ఉన్న ఊర్లో ఏడో తరగతి వరకూ చదివించిన తల్లిదండ్రులు పై చదువులకు పొరుగుూరికి పంపలేక వరలక్ష్మిని చదువు మానిపించారు. వాళ్ళింట్లో ఆడపిల్లల్ని ఏడో తరగతి దాక చదివించడం గొప్పే.

ఇంటర్లో చేరిన గోవిందు చదువు ముగించు కోకుండానే ఊళ్లో కొచ్చాడు. అతను రావడం కాదు, ఉవ్వెత్తున చెలరేగుతున్న పోరాటం అతన్ని లాక్కొచ్చింది. ఊళ్లో జరిగిన అనేక పోరాటాల్లో చురుగ్గా పాల్గొనేవాడు.

వరలక్ష్మి తల్లిదండ్రులకు గోవిందు పద్ధతి నచ్చలేదు.

“ఏరా ! గోవిందూ, నువిట్ల ఇల్లా వాకిలీ పట్టకుండా తిరిగితే ఎట్లారా ? నువ్వేదో చదువుకొని ఉద్యోగం చేసి వరాలును చేసుకొని సుఖంగ ఉంటవనుకుంటే, నువ్వేందిరా ఇట్ల తిరుగుతున్నావ్” అడిగేది వరలక్ష్మి తల్లి.

“ఏం, బతకాలంటే ఉద్యోగమే సెయ్యాల్సా ! మనకున్న రెండేకరాల్లో ఇద్దరూ కష్టం సేసుకుంటే చాలదా ?” అనేవాడు వరలక్ష్మి తండ్రి.

వాళ్ళ మాటలకేం సమాధానం చెప్పేవాడు కాదు గోవిందు. గోవిందుతో విసిగిపోయిన వరలక్ష్మి తల్లిదండ్రులు కూతురికి వేరే సంబంధాలు వెతికారు. పక్కూర్లో కూలినాలి చేసుకుని బతికే నారాయణ అనే అనాధతో పెళ్లి కుదిర్చారు.

గోవిందు మీద ఇష్టమున్న వరలక్ష్మి “ఉహూ ! నేనతడ్ని చేసుకోను” అంది. “అతనికి నా అన్నవాళ్ళెవరూ లేరు. కాబట్టి మనింట్లోనే ఉంటాడు. మనకున్న పాలం లో కష్టం చేసుకుంటూ అందరం కలిసుండొచ్చు. మాకు మాత్రం

ఇంకెవరున్నారు చెప్పు” నచ్చజెప్పింది వరలక్ష్మి తల్లి. తలవంచింది వరలక్ష్మి. ఫలితంగా నారాయణ ఆ యింటికి ఇల్లరికపు అల్లుడుగా వచ్చాడు. పొరాటాల ఊపులో ఉన్న గోవిందు ఈ వ్యవహారాన్నసలు పట్టించుకోలేదు. కానీ వరలక్ష్మి తల్లిదండ్రులు ఊహించినట్లుగా సాగలేదు వాళ్ల జీవితం. నారాయణకు అంతకు ముందే ఉన్న తాగుడు అలవాటు మరింత ఎక్కువయ్యింది. ఏ పనీ చేయకుండా తాగుతూ ఉండేవాడు. అత్తమామల్ని డబ్బుల కోసం పీడించేవాడు. వాళ్లు డబ్బులీయకపోతే బూతులు తిట్టేవాడు. వరలక్ష్మిని చచ్చేలా కొట్టేవాడు.

ఓ రోజు గోవిందు ఇంటికొచ్చేప్పటికి వరలక్ష్మిని కొడుతూ ఉన్నాడు నారాయణ. వరలక్ష్మి మొత్తుకుంటోంది. ఆమె తల్లిదండ్రులు అరుస్తూ అడ్డుకునే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు.

సహించలేకపోయాడు గోవిందు. రెండంగళ్లో వెళ్లి నారాయణ చేతిలో వరాలును విడదీసి నారాయణను ఇంటి ముందుకు లాక్కొచ్చి బాగా కొట్టాడు. గోవిందు అగ్రహధాటికి నారాయణ తట్టుకోలేకపోయాడు. ఇరుగు పొరుగు గోవిందుని గట్టిగా పట్టుకొని ఆపకపోతే నారాయణ చచ్చేవాడే !

ఇరుగు పొరుగు నుంచి విడిపించుకునే ప్రయత్నం చేస్తూ “రేయే నారాయణ ఇక్కడ్నుంచి పోరా ! ఇక ముందు నా కళ్లకు కనబడినావంటే నరికి పొగులు పెట్టా !” అని ఉరిమాడు గోవిందు.

నారాయణకు ఏం చేయాలో తోచలేదు. అక్కడున్న వారెవరయినా “పోనీలే గోవిందూ, ఈ ఒక్కసారికి క్షమించి ఒదిలేసేయ !” అని సర్దిచెప్తారేమోననుకున్నాడు. కానీ ఎవ్వరూ నోరెత్త లేదు. గోవిందు ఉగ్రరూపాన్ని చూసి అంత సాహసానికి ఎవరూ సిద్ధపడలేదు. గత్యంతరం లేక నారాయణ అక్కడ్నుంచి కదిలాడు.

గోవిందుని ఇంట్లో మంచంలో కూర్చో బెట్టి మెల్లగా ఇరుగుపొరుగులంతా వెళ్లిపోయారు. ఇంట్లో నలుగురూ మిగిలిపోయారు. నల్లరూ మనిషోచోట నిశ్శబ్దంగా కూర్చున్నారు. ఎవరూ ఏడవడం లేదు. ఎవరూ తిట్టడం లేదు. ఎవరూ ఓదార్పడం లేదు. కాసేపు అందరూ అన్నీ మరిచిపోయినట్లుగా కూర్చుండిపోయారు.

వరలక్ష్మి తల్లి తేరుకుని గొంతు పెగుల్చుకుని “మొగుడూ పెళ్లాలన్న తర్వాత నవాలక్ష రచ్చలుంటాయి. కొట్టుకుంటారు, తన్నుకుంటారు, కలుసుకుంటారు. దాని మొగుడ్ని అట్లా కొట్టి బెదిరించి తరిమేస్తేవి. మళ్ళీ ఎట్లా వస్తాడురా !” అంది. ఆమె తలెత్తకుండానే మాట్లాడింది.

తగ్గుతున్న కోపం మళ్ళీ బున్నుమంది

గోవిందులో “అంటే మళ్ళీ రావాలనా వాడు. వాడొస్తే నిజంగానే చంపేస్తానే”

“అవేం మాటలా, వాడు దాని మొగుడు” ఈసారి తలెత్తించామె.

“వాడు మొగుడా ! అయినా మిమ్మల్నాలే, వెనుకా ముందు చూడకుండా దాని గొంతుకోసారు”

“ఏదో అయిందేదో అయింది. దాని ఖర్మట్లా కాలింది. ఏం చేస్తాం. మనం తొందర పడితే ఎట్లా” అన్నాడు వరలక్ష్మి తండ్రి.

“ఖర్మలేదు గిర్మ లేదు. తొందర పడిందే ముంది. సంవత్సరం నుండి అది తన్నులు తింటూనే వుంది. ఇంక చాలు. వాడినిక ఈ ఊళ్లో అడుగు పెట్టనియ్యను నేను”

“అట్లాంటే ఎట్లారా దాని బతుకేం కాను” గట్టిగానే అంది వరలక్ష్మి తల్లి.

“ఏం కాదు దాని బతుకు ! దాన్ని నేను పెళ్లి చేసుకుంటా” ఇంకా ఆవేశంగానే ఉందతని గొంతు.

ఆ మాటలకి తలెత్తి తక్కిమని అతని వైపు చూసింది వరలక్ష్మి. తనవైపు చూస్తున్న వరలక్ష్మి మొహంలోకి చూస్తూ - “నిజం చెప్పవే వరాలు ! నేనంటే నీకిష్టం లేదూ ! ఈ పెళ్లి నువ్విష్టపడే చేసుకున్నావా ?” గర్దించినట్లు అడిగాడు.

తలొంచుకుంది వరలక్ష్మి.

“అట్లా తలొంచుకుంటావేందే. అట్లా తలొంచుకునే ఇష్టం లేకున్నా వాడి చేత తాళి కట్టించుకున్నవ్. నీ బతుకిట్లా చేసుకున్నవ్. ఇప్పుడు కూడా తలొంచుకునే నోర్కూనుకునే పడుండు. చీ ! చీ ! నీకు బుద్ధి రాదు !” అంటూ ఆవేశంగా మంచంలోంచి లేచి బయటకు వెళ్లిపోయాడు గోవిందు.

అలా వెళ్లిపోయిన గోవిందు వారం తర్వాత ఇంటికొచ్చాడు. నారాయణ ఇక జాడ లేదు. బతుకుంటే బలుసాకు తినొచ్చు అనుకున్నా డతడు. గోవిందు ఇంటికొచ్చేప్పటికి వరలక్ష్మి ఒక్కతే మంచంలో పడుకొని వుంది. గోవిందు వచ్చిన అలికిడికి లేచి కూర్చుంది. గోవిందు వెళ్లి మంచంలోనే ఆమెకు కొంచెం దూరంలో కూర్చున్నాడు.

“వరాలూ ! ఆ రోజు అనవసరంగా నిన్ను తిట్టినాను. కానీ నాకు తెల్పు, మన సమాజంలో ఆడపిల్లల ఇష్టాయిష్టాలతో సంబంధం లేకుండానే పెళ్లిళ్లవుతాయి. జరిగిందాంట్లా నీ తప్పేం లేదు” ప్రశాంతంగా ఉందతని గొంతు. తలవాల్చుకునే కూర్చోనుంది వరలక్ష్మి.

“ఆరోజు ఆవేశంగా నిన్ను పెళ్లి చేసుకుంటా నని చెప్పాను. ఇప్పటికీ నా ఆలోచన మారలేదు. నిన్ను పెళ్లి చేసుకోవడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. అయితే పూర్తిగా నువ్విష్టపడితేనే. లేదంటే నువ్వు

నారాయణతోనే కాపురం చేయడానికి నీ డిశ్చెప్ప. నే వెళ్ళి అతనితో మాట్లాడి ఇకనైనా డిశ్చె ఉండమని చెప్పి తీసుకొస్తాను”

“లేదు మామా ! నెనీక డిశ్చె అంతా చేయను !” ఖచ్చితంగా అంది వరలక్ష్మి తల్లి మాటలకడ్డుపడుతూ.

“మరి నన్ను పెళ్లి చేసుకోవడం ఇష్టం నా తలొంచుకుంది వరలక్ష్మి

“చెప్పు వరాలూ”

“ఎట్లా కుదురుతుంది మామా నేను డిశ్చె పెళ్లయిన దాన్ని” సంశయంగా అంది

“అయితేనేం నా మీద మనం డిశ్చె ఇష్టమున్నదానివి ! భార్యా భర్తల మధ్య కావాల్సింది ఒకరిపై ఒకరి ఇష్టంలే, కా డిశ్చె !” అంటూ ఆమె భుజం మీద చేయి వేసి

అవునన్నట్లుగా తన భుజం మీద చేయి వేసి గట్టిగా పట్టుకుంది వ రలక్ష్మి ఇంక ఆ ముందు ఎప్పటికీ వీడకూడదనుకుంది తల్లిలోనే వ రలక్ష్మి భార్యభర్తలమధ్య వరలక్ష్మి తండ్రులు అడ్డు చెప్పలేకపోయారు.

పెళ్లయ్యాక గోవిందు తన తండ్రి తగ్గించుకుంటాడేమో అనుకున్నాడు వ రలక్ష్మి తల్లిదండ్రులు. కానీ అతని తీరుగూడు ఎలా త ఎక్కువయింది. ఇంటి దుగడ ఉండే తోబాటు తక్కువయిపోసాగాయి

ఓసారి వరలక్ష్మి తల్లి ‘వరాలూ’ అని కొంగుకు కట్టేసుకోవడం ఆడవాని తీరు ఉంటుందే. నువ్వే ఎట్లయినా చచ్చే తిరుగుడు తగ్గించవే’ అని చెప్పింది

కానీ వరలక్ష్మి ఆమె మాట బెట్టలేదు. భర్తంటే బాగా గురి వరలక్ష్మిలో. అతనేం చేసినా గురి వే అతను చేసేదానికి సహకరి చాలే చెప్పకూడదు అనుకుందామె. అతనిక తక్కువే అయినా ఉన్న సమయం ఆ ప్రేమగా మాట్లాడేవాడు. మార్గమై అతను చెప్పే కబుర్ల ఇష్టం వనే పనుల్లో అతనూ సాయం చేసేవాడు. నువ్వు కూర్చో మామా నీ చేక్క గదా అడ్డుచెప్పున్నా పట్టించుకునేవాడు కా

గోవిందు క్రమంగా ఆమెను మానేసాడు. ‘వరా’ అని పిలికేసాడు పిలుపు” అని అడిగి మళ్ళీ మళ్ళీ పిలు అతను పిలుస్తూ వుంటే గల గలా

ఎవ్వడూ ఇంట్లోనే ఉంట నారాయణతో గడిపిన జీవితానికి, ఇ తక్కువయినా ఇద్దరి మనం లా పోయిన ఇప్పటి జీవితానికి పోలిక

వరలక్ష్మి.

గోవిందు తరచూ ఇంటికి ఎవర్నో ఒకరి తీసుకొచ్చేవాడు. ఒక్కసారి ముగ్గురు నల్లరు కూడా వచ్చేవాళ్లు. వాళ్లు రాగానే స్నానానికి నీళ్లు కాచేది. ఉన్నంతలో వండి వడ్డించి కొసరి కొసరి తినిపించేది. వాళ్లెవరో ఏమిటో తెలియకపోయినా గోవిందుకోసం వాళ్లకి మనస్ఫూర్తిగా చేసేది. అందరూ ఆమెను "అక్కా" అని పిలిచేవాళ్లు. పెద్దన్న అనే ఆయన మాత్రం "ఏమ్మా" అని పిలిచేవాడు. వరలక్ష్మి అందరినీ "అన్నా" అని పిలిచేది. ఒక్కసారి రాత్రి తిని పడుకున్నాక నలుగురయిదుగురు వచ్చే వాళ్లు. అందరినీ ప్రేమగా పలకరించి వంట మొదలెట్టేది. ఆమె వంట చేస్తున్నంత సేపూ వాళ్లంతా కూర్చుని మెల్లగా మాట్లాడుకునే వాళ్లు. వంట ముగించి వీలవగానే వచ్చి తిని మళ్ళీ కూర్చుని మాట్లాడుకునేవారు. "బాగా శ్రమ ఇచ్చినామక్కా" అనేవాళ్లు. "అయ్యో! ఏముందిలే అన్నా" అనేది వరలక్ష్మి. వాళ్లు కూర్చుని మళ్ళీ మాట్లాడుకుంటుంటే తను వెళ్లి పడుకునేది. వరలక్ష్మి తల్లికి వాళ్లు రావటం ఇష్టం లేదు కాబట్టి చిన్నసాయం కూడా చేసేది కాదు.

ఎప్పుడో తెల్లవారు జామున గోవిందు పక్కనే పడుకుంటున్న అలికిడికి మెలుకువ వచ్చి "పోయినారా వాళ్లు?" అని అడిగేదామె.

"అ! పోయినారు. నిన్ను చాలా ఇబ్బంది పెడుతున్నాం కదూ" అనో ఇదే అర్థం వచ్చే మరో మాటో మాట్లాడేవాడు గోవిందు.

"ఛ! ఇబ్బందేముంది, పాపం రాత్రంతా నిద్రపోలేదు కదా పడుకో!" అనేదామె.

ఓ రోజు మధ్యాహ్నం వరలక్ష్మి పొయ్యి ఉదుతూ ఉంది. పచ్చికట్టెలు మండక ఇబ్బంది పెడుతున్నాయి. గోవిందు వచ్చి పక్కనే కూర్చుని "ఇటియ్యి నేనూదుతాను" అంటూ పొయ్యి ఉదే గొట్టం చేతిలోకి తీసుకున్నాడు.

"అబ్బా! ఉండు మామా! రాగానే ఎందుకీ పని నీకు, కూర్చో" అంది.

ఆమె మాటల్ని వినిపించుకోకుండా మాటలు మొదలు పెట్టాడు. ఇంకతనకి చెప్పి లాభం లేదని కూరగాయలు తరుగుతూ కూర్చుని వినసాగింది వరలక్ష్మి. తన మాటల్తో ఓ కొత్త ప్రపంచాన్ని పరిచయం చేస్తున్నాడతడామెకు. అబ్బురంగ వినసాగింది. ఆమెకు అర్థం కాని విషయాలను మళ్ళీ మళ్ళీ అడిగింది.

వాళ్ల మాటల్లో అన్నం కుత కుత ఉడక సాగింది. ఆమె లేచి "నువ్వు జరుగు మామా! నేను గంజి వార్చేస్తా!" అంది.

గంజి వార్చేసి కూరగిన్నే పొయ్యి మీద పెట్టా

"అవును మామా, ఈ మధ్య మనోళ్లు రాలేదే!" అడిగింది. ఈ మధ్యకాలంలోనే వాళ్లను "మనోళ్లు" అని అంటోంది వరలక్ష్మి.

"ఇటువైపు రాలేదులే ఈ మధ్య"

"పెద్దన్నను చూడక ఎన్ని రోజులయిందో" వరలక్ష్మికి పెద్దన్నంటే ప్రత్యేకాభిమానం. ఉన్నట్టుండి గోవిందు "మనోళ్లందరూ నిన్ను బాగా మెచ్చుకుంటారు తెల్సా" అన్నాడు.

"నన్నా! ఎందుకు?" ఆశ్చర్యంగా అడిగింది.

"నువ్వు మనోళ్లందరినీ బాగా చూసుకుంటావని, ప్రేమగా తిండి పెడ్తావని".

"ఆ తిండి పెట్టేది కూడా గొప్పనా!" అంది.

ఆమె మొహంలో సిగ్గు సంతోషమూ కలగలసి పోయాయి.

"ఎందుక్కాదు ఒక్కసారి చిన్న పనులు కూడా విప్లవానికి పెద్ద సాయం చేస్తాయి"

"అంటే, నేనివ్వుడు విప్లవానికి సాయం చేస్తున్నట్టేనా!"

"ఓ బ్రహ్మాండంగా చేస్తున్నావు"

తలుక్కున మెరిసాయామె కళ్లు. మెరిసే ఆమె కళ్లను మురిపెంగా చూసాడు గోవిందు.

ఓ రోజు సాయంత్రం తండ్రి పొలం నుంచి వస్తూనే "వాన్ని కాస్త ఇంటిపట్టున ఉంటూ చేని పనులు పట్టించుకోమని చెప్పమని చెప్తూనే ఉన్నాం. ఏనాడైనా మా మాట చెవిన బెట్టినావా నువ్వు" అన్నాడు వరలక్ష్మితో. అతని గొంతులో కోపం ఆందోళన కలగలసి ఉన్నాయి.

"అబ్బ! ఏంది నాయినా వస్తూనే మొదలు పెట్టినావు. అయినా మామ అస్సలు పొలం పనులే పట్టించుకోనట్టు మాట్లాడుతున్నావే. కోతలు నాట్లు తనే కదా చూసుకుంటాడూ....."

"నువ్వట్ల వెనకేనుకు రాబట్టే వాడట్లాతయారవుతున్నాడు. ఊళ్లో అందరూ ఏమనుకుంటున్నారో తెల్సా. పోలీసులు గోవిందు కోసం వెతుకుతున్నారట దొరికితే పట్టుకుంటారట. వాళ్ల చేతుల్లోకి పోతే యమునోళ్ల చేతిలోకి పోయినట్టే గదే!"

నిలువెల్లా వణికిపోయింది వరలక్ష్మి "ఎవరన్నారు నాయినా!"

"అందరూ అనుకుంటూనే ఉన్నారు" అన్నాడాయన.

గుమ్మంలో కూలబడింది వరలక్ష్మి. పక్కనే వాళ్లమ్మ కూర్చుని అనునయంగా "నేను చెప్తూనే ఉన్నా గదే. ఆడు జేసేవేవన్నా కూడుబెట్టే పనులా!"

ఇప్పుడంటే మా వంట్లో ఓపికుంది. చేస్తున్నాం. ముందు ముందు మీరు చేసుకోవాల్సిందే కదా. ఇట్ల తిరుగుతే ఎట్ల చెప్ప. నువ్విప్పుడు కడుపుతో నున్నావు. బిడ్డలు పుడితే ముందు ముందు కర్బులు పెరుగుతాయి. నా మాట విని

వాడికి నచ్చ జెప్ప. వాడు నీ మాట ఖచ్చితంగా వింటాడు" చెప్పింది.

"వస్తాడా రాత్రికి" అడిగింది కూతుర్ని.

వస్తాడన్నట్లుగా తలూపింది వరలక్ష్మి.

"వస్తే ఈ రాత్రికే అడుగు" నొక్కి చెప్పిందామె.

మళ్ళీ తలూపింది వరలక్ష్మి.

రాత్రి తొమ్మిది వరకూ చూసి వరలక్ష్మి అమ్మా నాయన తిని పడుకున్నారు. వరలక్ష్మిని తినమంటే "మామొచ్చాక తింటానంది."

ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది. వరలక్ష్మి. "మామనెందుకు పట్టుకపోతారు? మామతో పాటు ఇంటికొచ్చే వాళ్లయితే రహస్యంగా ఉంటారట. వాళ్లను చూస్తే పోలీసులు పట్టుకుంటారని మామ చెప్పినాడు. కానీ మామ బయటే ఉంటాడు కదా తనేం చేస్తున్నాడని పోలీసులు పట్టుకుపోతారూ"

ఆలోచనలకు అంతరాయం కల్గినంత పదిన్నరకు గోవిందు వచ్చాడు. వాకిట్లో కూర్చున్న భార్యను చూసి "అరే! నువ్వొకా పడుకోలేదా? ఎందుకిట్ల చలిలో కూర్చున్నావు" అంటూ భుజం పట్టి లేపాడు.

"అదింకా అన్నం కూడా తినలేదురా నువ్వుచ్చినంకనే తింటాననింది" అవ్వడే మెలుకువొచ్చిన వరలక్ష్మి తల్లి చెప్పింది.

"అవునా! నేను తొందరగా వస్తానని చెప్పినాను కదూ. కానీ పొద్దుపోయింది. పక్కార్లో తినేసి వచ్చినాను" అంటూ భార్యని వంటింట్లోకి తీసికెళ్లి గబగబా వల్లెం కడిగి అన్నం కూర వేసుకొచ్చి తినమంటూ ఆమె ముందర పెట్టాడు.

"ఉహు! నాకొద్దు మామా"

"అరే! అన్నం తినకపోతే ఎట్లా? ఉండు నేను ముద్దలు పెడతా" అంటూ అన్నం కలిపి నోట్లో ముద్దలు పెట్టసాగాడు.

తింటున్న వరలక్ష్మి కళ్లలో నీళ్లు తిరిగాయి. రాత్రి పొద్దు పోయినంక తాగొచ్చి పెళ్లాల్ని చావచాదే మొగుళ్లని చూసింది గానీ ఇట్ల అన్నం తినిపించే వాళ్లని గురించి కనీసం ఎప్పుడూ వినలేదామె. అతను పెట్టిన దంతా బుద్ధిగా తినింది. "నువ్వు కొంచెం తిను మామా" అనడం కూడా మరిచిపోయింది.

వరలక్ష్మి తినడం పూర్తయిన తర్వాత పడుకోవడానికి మంచం పరిచాడు.

"వరాలూ, మంచినీళ్లు తేవే" పిలిచింది తల్లి.

మంచినీళ్లు తీసికెళ్లిన వరాలుతో "వరాలూ, ఇప్పుడే వాడికి నచ్చజెప్ప" గుసగుసగా చెప్పింది.

వరాలు మంచం దగ్గరకు వెళ్ళేప్పటికి దుప్పటి కప్పుకుంటూ అవులిస్తున్నాడు భర్త. అతని మొహం చేస్తే జాలనిపించింది. "ఇప్పుడు మాట్లాడడం ఎందుకు రేపు పొద్దున మాట్లా

దొచ్చులే” అనుకుని దీపం తగ్గించి మంచంలో కూర్చుని అతని నుదుటిపై చేయి వేసి” నిద్రపో మామా ! ఎక్కడెక్కడ తిరిగినావో” అంది.

“నువ్వు పడుకో నువ్వుంత రాత్రి వరకూ మేలుకోకూడదు” అన్నాడతను. వరలక్ష్మి తల్లి ఈ మాటలు విని తలకొట్టుకుంది.

రెండు మూడు గంటలు నిద్రపోయారో లేదో తలుపు బాదిన చప్పుడయితే ఆదెమ్మ తలుపు తీసింది. ఎదురుగా పోలీసుల్ని చూడగానే పై ప్రాణాలు పైనే పోయాయామెకి. “గోవిందేడే” అంటూ గది నాల్గు మూలలా చూసారు. రెండు గదుల ఇంటిని వెతకడానికి ఎంతోసేపు పట్టలేదు వాళ్లకు. ఇల్లంతా గోలగోలగా మారడంతో వంటింట్లో పడుకున్న గోవిందు కళ్లు తెరిచి అప్రయత్నంగా నిద్రమత్తులోనే మంచం దిగాడు. మరుక్షణం పోలీసులు వచ్చి కొట్టుకుంటూ లాక్కెళ్లారు. జరిగిందేమిటో అతని కర్థం అయ్యేలోగానే అతని వళ్లు హూనమయింది. కళ్లు తెరిచిన వరలక్ష్మికి భర్తను కొడుతూ లాక్కెళ్తున్న దృశ్యమే కనబడింది. గబుక్కున మంచం దిగి “అయ్యో ! మా మామను కొట్టొద్దు” అంటూ వెనకాకే పరుగెత్తింది. ఆమె తల్లిదండ్రులు కూడా “అయ్యో ! మావోన్ని ఏమనొద్దు” అంటూ కాళ్లా వేళ్లా బడ్డారు.

“అరేయ్, వాళ్ల నింట్లోనే వుంచి తలుపు లేసేయండిరా” ఆదేశించాడు ఎస్.ఐ. వాళ్లని బయటకు రాకుండా తలుపులేసి గోవిందును కొట్టుకుంటూ గుద్దుకుంటూ తీసికెళ్లారు.

ఇంట్లో ఉన్న ముగ్గురూ కొట్టుకొని మొత్తుకొని ఏడుస్తుంటే ఇరుగు పొరుగు వచ్చి తలుపు తీసారు. వీళ్ల ఏడుపుల్లో వాళ్ల ఓదార్పుల్లో మరికొందరి వ్యాఖ్యానాల్లో తెల్లవారిపోయింది. ఇంతలో ఎవరో మోసుకొచ్చారు వార్త. ఊర్లో మరో నలుగురయిదుగుర్ని పట్టుకున్నారట. అందర్నీ గ్రామ పంచాయితీ ఆఫీసులో వేసి కొడుతున్నారట. అందరూ పరుగెత్తారక్కడికి. లోపల్నుండి దెబ్బలు తింటున్న వారి అరుపులు. బయట వారి సన్నిహితుల ఏడుపులు వేడుకోళ్ళు. వాళ్లని బయటకు రానీయరు. వీళ్లని లోపలికి పోనీయరు. ఇరువైపుల మధ్య ఖాకీల సాయుధ సరిహద్దు. వాతావరణం హృదయ విదారకంగా ఉండింది. ఆరోజంతా కొడుతూనే ఉన్నారు. మధ్యాహ్నం కోడికూర వండుించుకుని బాగా తిని తాగారు. సాయంత్రం కొట్టిన వాళ్ల సంబంధీకుల దగ్గర డబ్బులు తీసుకొని జీవచ్ఛవాలుగా మారిన వాళ్లందరినీ వదిలేసి “మళ్ళీ అన్నల్తో తిరిగి నారంటే కాల్చి వడేస్తాం,” అని బెదిరించి వెళ్లిపోయారు పోలీసులు. తమ వాళ్లను విడిపించుకోవడానికి వంటి మీద ఉన్న కాస్త నగలు కుదువబెట్టిన వాళ్లా ఉన్నారు.

దాదాపు అపస్మారక స్థితిలో ఉన్న గోవిందును ఇంటికి తీసుకు వచ్చారు. డాక్టర్ని తీసుకొచ్చి వైద్యం చేయించారు. వేడి నీళ్లతో వాళ్లంతా తుడిచి కాపడం పెట్టారు. రాత్రంతా బాగా జ్వరం వుంది. మూల్గుతూ ఉన్నాడతడు. డాక్టరిచ్చిన మాత్రలు వేస్తూ వేడి వేడి పాలు తాగిస్తూ ముగ్గురు మంచం చుట్టూ కూర్చునే వున్నారు.

రెండో రోజు జ్వరం తగ్గి కళ్లు తెరిచాడతడు. కళ్లు తెరిచగానే మంచం దగ్గర కూర్చుని ఉన్న వరలక్ష్మి మంచం వట్టే మీద తల ఆనించి “మామా !” అంటూ ఏడ్చింది.

“ఊరుకో వరా !” నీరసంగా అంటూ ఆమె తలమీద చేయి వేసి ఓదార్చాడు గోవిందు. వారం రోజుల్లో దాదాపు కోలుకున్నాడు గోవిందు. ఇంక ఇంటిపట్టునే ఉంటాడని అందరూ ఆశించారు. కానీ గోవిందు మునుపటికంటే ఇంటికి రావడం బాగా తగ్గించాడు.

“నువ్విట్లా తిరిగితే ఎట్లా మామ” ఓసారి అడిగింది వరలక్ష్మి.

“నేను చేస్తున్నది తప్పా వరా!” అన్నాడతడు. “లేదు మామా ! నువ్వు చేస్తున్నది తప్పని అనను కానీ.....” ఏం మాట్లాడాలో తోచలేదామెకు. కొన్ని రోజులు గడిచిపోయాయి. వరలక్ష్మికి పాప పుట్టింది.

గోవిందుని మరో రెండు సార్లు పోలీసులు పట్టుకున్నారు. మూడోసారి కేస్ కూడా పెట్టారు. రెండు నెలలు జయిల్లో ఉండి బెయిల్ మీద విడుదలయ్యాడు. ఓ రోజు రాత్రి పాపకు పాలిచ్చి నిద్రబుచ్చి ఉయ్యాల్లో వేసి మంచం దగ్గరకు వచ్చింది వరలక్ష్మి. ఆలోచిస్తూ మంచంలో కూర్చుని వున్నాడు గోవిందు. చాలా రోజుల తర్వాత ఇంటికొచ్చాడా రోజు.

“ఏంది మామ ఆలోచిస్తున్నావు” అడిగింది వరలక్ష్మి.

ఆలోచనల నుండి బయటపడ్డా “కూర్చో వరా” అన్నాడతడు. అతని గొంతు కొత్తగా ధ్వనించింది. కొద్ది సేపు మాట్లాడానికి ఇబ్బంది పడ్డాడు. మెల్లగా మాటల్ని కూడతీసుకుంటూ మాట్లాడడం మొదలు పెట్టాడు.

“వరా ! నువ్వర్థం చేసుకుంటావనే ఆశతో చెప్తున్నా” భారంగా ఉందతని గొంతు.

“ఏంది మామ” ఆందోళనగా వుందామె గొంతు.

“నువ్వు చూస్తూనే వున్నావు ఇప్పటికి మూడుసార్లు నన్ను పోలీసులు పట్టుకున్నారు. ముందు ముందు ఏం చేసినా చేస్తారు. అందుకే నేనిక మీదట ఇంటికి రాను.”

“ఇంటికి రావా ? అంటే.....” ఏం మాట్లాడాలో తోచలేదామెకు గొంతు జీరబోయింది.

“నేను దళంలో వనిచెయ్యానా పార్టీ నిర్ణయించింది. ఇక మీదట నేను” అంటూ

“దళంలో ఉంటావా ? అంటే నన్ను దళా అన్యాయం చేస్తావా ?” ఎదుస్తూ అడిగింది

“మీకు అన్యాయం చెయ్యాలని నా కోరిక లేదు వరా ! పోలీసులు ఒక్కసారి నన్ను బతుకనీయరు. పార్టీవదిలెసి నేనూ ఒకరిని నన్నేం చేయమంటావు చెప్పి నీ” చేసుకునేటప్పుడు పార్టీలో ఏం చేయి మెడలో ఏమిటో నాకు స్పష్టంగా తెలియదు అంటే నీన్ను చేసుకొని అన్యాయం చేసిన ఎవరో నాకప్పుడే తెలిసుంటే నీన్ను చేసుకు వేసి కాదు.....”

రెండు చేతులతో అతన్ని చుట్టే ఆలూ మాటనకు మామ, నాకు నువ్వేం ఆలోచించేసినావు ? నిన్ను చేసుకున్న తగ్గం నీ సంతోషంగా ఉన్నాను కదా. ” అంటూ కింకా చాలా చెప్పాలనిపించింది వరలక్ష్మి. దొరకలేదు. గొంతు పెగల్లేమ కోరికే పా “మరయితే మమ్మల్ని కలుసువా నీకి మర్చిపోతావు మామా !” “నిన్ను మరచిపో వరా ! నిన్ను రోజూ గుర తెచ్చుకుంటా మిమ్మల్నందర్నీ కలుస్తా అంటే నీ నువ్వే కలుస్తా” ఆమె వీపు నిమురుతూ అనిపించింది

“అట్లా కలువొస్తా ?”

“ఎందుకు కలువగ వదా అంటూ వివరించాడు గోవిందు

“మరయితే ఎన్ని రోజుల కోసాని లు చూచిన్నగా నవ్వి నువ్వేం చేసుకుంటా అప్పుడు కలుస్తా” అన్నాడు

“అమ్మా నాయినకిమని వెపా ..”

“నువ్వే తర్వాత మెల్లగా వెచ్చి నీ చేతి పట్టి గొడవ చేస్తారేమో” అన్నాడు

“కోపమొస్తోందా నా మీద ?” అని అడిగింది

“ఉహూ !”

“బిడ్డను బాగా ముగ్గుకో దానికి నీ నువ్వు తండ్రి ప్రేమను నువ్వే అంటుంటా అతని గొంతు జీరబోయింది మళ్ళీ ఏడ్చింది వరలక్ష్మి

అతను దుఃఖాన్ని ఆనందించుకుంటూ నువ్వేడవొద్దు నువ్వు దైత్యుగా పండితీన కడి సంతోషంగా ఉంటా”

వాళ్ల మాటల్లో ... వాళ్ల దుఃఖం .. వాళ్ల ఓదార్పుల్లో నాల్గు మూలలు దెబ్బలు తెల్లవారు జామున మూడు గంటలకే నుండి లేచి “నేనిక పోయి వస్తావరా అంటే

“ఇంత రాత్రిలో పోతావా ఇంకా పోవచ్చుగా” జీరగొంతుతో అంది వరలక్ష్మి

“ఉహూ! ఇప్పుడు పోతేనే దళం కాంటాక్ట్ను అందుకుంటా” అంటూ ఉయ్యాలలో పావను చూసి చేత్తో తడిమి ముద్దుపెట్టుకొని భార్యకేసి చూసి వస్తానంటూ వడివడిగా బయటకడుగు లేసాడు. ఇంకాసేపుంటే అక్కడే ఏడ్చేస్తాడేమోననే అనుమానంతో వేగంగా బయటవడ్డాడు. ఓ వదినిమిషాలు కన్నీళ్లు తుడుచుకుంటూనే నడిచాడతను.

అతనటు వెళ్లగానే మంచంలో వాలిపోయి వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది వరలక్ష్మి. భర్త తనకు అన్యాయం చేశాడని ప్రశ్నించుకుంది. ఎంత ఆలోచించినా భర్త తనకన్యాయం చేసాడని పించలేదామెకు. “నాకన్యాయం చేయాలని మామఅనుకోలేదు” అనుకుంది. పోలీసులను కసి తీరా తిట్టుకుంది. “ఎవరికి ద్రోహం చేసినాడని పట్టుకొని తన్నినారు? పోలీసుల భయమే లేకుంటే మామ ఇట్లా నన్ను వదిలిపోయేవాడే కాదు” అనుకుంది.

నాలుగైదు రోజులకు వరలక్ష్మి తల్లిదండ్రులకు చెప్పింది. వరలక్ష్మి తల్లి గోవిందుని శాపనార్థాలు పెట్టింది. కూతురు జీవితాన్ని సర్వనాశనం చేసాడంది. “అమ్మా! ఊరుకో మామనేమనొద్దు. తనేం చేసిండు, నారాతే ఇట్లుంది గానీ” అరిచింది వరలక్ష్మి.

“మొదట్నుంచి వాన్నొక్క మాట అననీయకుండా నువ్వుతకాడికి చేసుకున్నావే” కోపంగా అంది వాళ్లమ్మ.

“ఇప్పుడు నాకే కదా బాధ నువ్వు గమ్మునుండు” కసిరింది తల్లిని.

గోవిందు దళంలో చేరి రవిగా మారి రెండు సంవత్సరాలయింది. ఆ రెండు సంవత్సరాలలో భర్తను అప్పుడప్పుడూ కల్పింది వరలక్ష్మి. కానీ ఎవ్వరికీ చెప్పలేదు. అనుమానం రాకుండా జాగ్రత్త పడింది. రెండు మూడు సార్లు పోలీసులు వచ్చి ప్రశ్నించారు. “జాడే తెలియదయ్యా” అని అమాయకంగా చెప్పింది.

ఓసారి వరలక్ష్మి వెళ్లినపుడు దళం దగ్గర పెద్దన్న ఉన్నాడు. పెద్దన్నను చూసి చాలా సంతోషపడింది. తను వెళ్లిన రెండో రోజు సాయంత్రం వంటరిగా కూర్చోని పత్రిక తిరగేస్తాడమె.

“ఏమ్మా చదువుతున్నావా?” అంటూ పెద్దన్న వచ్చి పక్కన కూర్చున్నాడు.

అవునన్నట్లుగా నవ్వింది వరలక్ష్మి.

“ఇంటి దగ్గర చదువుతుంటావామ్మా”

“అప్పుడప్పుడు చదువుతానన్నా”

ఓ అరగంటసేపు అదీ ఇదీ మాట్లాడి “ఏమ్మా నువ్వు బయట రవి లోపల ఇట్లా కలవడం ఇబ్బందిగా లేదా?” అడిగాడు.

“ఇబ్బందిగానే ఉంది”నిగ్గుగా నవ్వింది వరలక్ష్మి.

“ముందు ముందు పోలీసుల నుండి కూడా నీకు వత్తిడి పెరుగుతుంది కదా”

“అవునన్నా ఇప్పటికే అడుగుతున్నారు”

“ఇద్దరూ ఒక చోట వుంటే ఈ బాధలు ఉండవు కదమ్మా”

“నిజమే కానీ ఎట్లా కుదురుతుందన్నా”

“కుదిరే మార్గం ఒకటుందమ్మా” పెద్దన్న పెదవులపై కొంటె చిరునవ్వు.

“ఏంటన్నా అది” ఆశ్చర్యంగా అడిగింది.

“నువ్వు కూడా దళంలోకొస్తే ఇద్దరు కలిసే ఉండొచ్చు కదా”

“నేనా!” మరో మాట రానంత ఆశ్చర్యం ఆమె మొహంలో.

“అవును నువ్వే. నిన్ను పార్టీ గమనిస్తూనే వుంది. నీలో సిన్సియారిటీ వుంది. పార్టీ పట్ల అభిమానమూ ఉంది. మరి నీలాంటి వాళ్లు దళాల్లోకి రాకపోతే ఎట్లమ్మా?”

“అన్నా, కానీ.....నాకయోమయంగా వుంది”

చిన్నగా నవ్వాడు పెద్దన్న. “తీరిగ్గా ఆలోచించుకోమ్మా. పార్టీ ప్రపోజల్ నీ ముందు పెట్టాన్నేను. మళ్లీ మనం రేపు కూర్చోని వివరంగా మాట్లాడుకుందాం. నీకున్న నందేహాలు, అనుమానాలు అన్నీ రేపు మాట్లాడుకుందాం” అంటూ అక్కడ్నుంచి లేచి వెళ్లిపోయాడు పెద్దన్న.

ఆ రోజు రాత్రి రవి అడిగాడు “ఏమని చెప్పినావు పెద్దన్నకు” అని.

“ఏమని చెప్పాలి?”

“అరె! నన్నడుగుతావే నువ్వే ఆలోచించుకో”

“అదికాదు నేనేం చేయగలుగుతా దళంలో”

“ఎందుకు చేయలేవు”

“నాకు మీ అందరి లాగ రాజకీయాలు మాట్లాడేది వస్తుందా?”

“నేర్చుకుంటే అదే వస్తుంది”

“కానీ ఆడవాళ్లకు కష్టం గదా”

“ఇప్పుడు చాలామంది అక్కలు అన్నలతోటి పోటీపడుతున్నారు”

“మరయితే మన చిన్నతల్లి సంగతి”

“అమ్మ చూసుకుంటుంది గదా, మన దాంట్లో పిల్లలను వదిలొచ్చిన అక్కలు కూడా ఉన్నారు”

“నిజమా!”

“నేనబద్ధం చెబుతానా? పెద్దన్న భార్య కూడా పార్టీలో పనిచేస్తోంది. ఆమె బాబునాదిలి పెట్టి వచ్చింది. తొందరేం లేదు. నువ్వు టైం తీసుకొని ఆలోచించుకో” అంటూ అవులించి కళ్లు

మూసుకొని పడుకొన్నాడు. కొద్ది సేపట్లానే నన్ను గురక పెడ్తూ నిద్రపోయాడతను.

కానీ ఆ రాత్రి వరలక్ష్మి నిద్రపోలేదు.

రెండోరోజు పెద్దన్న వివరంగా మాట్లాడాడు. వరలక్ష్మి తన నందేహాలన్నీ వెలిబుచ్చింది. అన్నింటికీ ఓపిగ్గా చెప్పాడతను. నెలరోజులు గడువు పెట్టి ఆలోచించుకోమని చెప్పాడు. వరలక్ష్మి మరో రెండు రోజులుండి ఇంటికి బయల్దేరింది.

ఇంట్లో గడిపిన నెలరోజులు రకరకాలుగా ఆలోచించింది. అనేక విధాల ఘర్షణ పడింది. “అమ్మో! బిడ్డనాదిలి నేనుండగలనా?” “తల్లిదండ్రీ ఇద్దరూ లేక బిడ్డేమవుతుంది.” అనుకుంది. “కానీ దళంలోకిపోతే మామతో కల్సుం దొచ్చు. ఇంటిదగ్గర ఉండి తనెలా ఉన్నాడోనని రోజూ అదుర్దా పడేకంటే తనతోటే ఉంటే” అన్ని రకాలుగా ఆలోచించి చివరకు తన రెండున్నర సంవత్సరాల కూతుర్ని తల్లి చేతిలో పెట్టి ఓ వేకువ జామున ఇప్పటికి సరిగ్గా ఏడేళ్ల క్రితం అడవి దారి పట్టింది వరలక్ష్మి.

దళంలో చేరిన వరలక్ష్మి శోభగా మారింది. మొదట్లో భర్తకు నీడలా ఉండేదామె. అతని సొంతపనులు కూడా చేస్తూ ఉండేది.

“శోభక్కా! అన్న వనులు అన్న చేసుకుంటాడు నువ్వెందుకు చేస్తావు” అనే వాళ్లు మిగతా దళ సభ్యులు.

“అరె! వీళ్లు ప్రతిదాన్ని పట్టించుకుంటారే ఆయన పని నేను చేస్తే తప్పింది! వీళ్లకేం తెల్సు ఆయన నాకెంత మంచి బతుకిచ్చాడో! వీళ్లకేం తెల్సు మా ఇద్దరి అనుబంధం గురించీ” అనుకునేది

భర్త మీద విమర్శలు పెట్టేది కాదు. “అక్కా, రవన్న మీద విమర్శలేమన్నా చెప్పు” అని కమాండర్ అడిగితే “ఛ! ఆయన మీదే ముంటాయి” అనుకునేది. రవిని ఇంకెవరు విమర్శించినా భరించేది కాదు. చాలా బాధపడేది. విమర్శలు పెట్టిన వాళ్ల మీద కోపాన్ని పెంచు కునేది.

క్రమంగా ఆమె తన వ్యక్తిత్వాన్ని పెంచు కుంది. దళ ఏరియా కమిటీలో మెంబరయింది.

రవి క్రమంగా ఎదిగి జిల్లా కమిటీ మెంబరయ్యాడు. అయితే కమిటీలో వచ్చిన కొన్ని విభేదాలను సరిగా అర్థం చేసుకోలేక ఓ నెల క్రితం తానింక ఉద్యమంలో ఇముడలేనని బయటకు వెళ్లిపోవాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. తన నిర్ణయాన్ని మార్చుకోలేదు. భార్య తనను కచ్చితంగా అనుసరిస్తుందని అనుకున్నాడు.

అతడు వెళ్లిపోవాలని నిర్ణయించుకున్న తర్వాత పార్టీ బాధ్యులు శోభతో మాట్లాడారు. నుదీర్ఘంగా చర్చించారు. మొదట ఆమె

తట్టుకోలేకపోయింది. బాగా ఏడ్చింది. అనేక రకాలుగా ఆలోచన చేసింది. చివరకు పార్టీ ఆశించినట్లుగానే ఉద్యమంలో కొనసాగడానికే నిర్ణయించుకుంది.

ఇప్పటికీ భార్యభర్తలిద్దరూ రెండుసార్లు మాట్లాడుకున్నారు. ఇప్పటిది మూడోసారి.

“నా గురించి కొంచెం గూడా ఆలోచించవా!”

“వ్యక్తుల కోసం కంటే సమిష్టి కోసం ఆలోచించడం గొప్పదని నువ్వే చెప్పినావు గదా”

“అప్పుడు నేనే చెప్పిన ఇప్పుడు నేనే చెప్తున్న మరిప్పుడు వినవేంది” అసహనంగా ఉందతని గొంతు.

అప్పుడు నువ్వు మా నాయకుడివి మరిప్పుడు” పూర్తి చేయలేదామె.

“కానీ అప్పుడూ ఇప్పుడూ నీ భర్తనే! నువ్వు నన్ను భర్తగా ఇష్టపడ్డావా నాయకుడిగా ఇష్టపడ్డావా”

“నేను నిన్ను భర్తగానే ఇష్టపడ్డానని అనుకున్నా కానీ తర్వాత అది నిజం కాదని నార్థమయింది. నువ్వొక మామూలు భర్తవయితే నిన్ను నేను ఇష్టపడదాన్నే కాదు. నీకు తెల్సుగా ఓ

మామూలు భర్తను నేనెంత తృణప్రాయంగా వదిలేసినానో? నీకు పార్టీ ఇచ్చిన చైతన్యమే లేకుంటే మంచి భర్తగా నువ్వుండేవాడివి కాదు. నేను నిన్ను ఇష్టపడేదాన్ని కాదు. నేను నిన్ను బాగా ఇష్టపడ్డాను. నిన్నింత మంచిగా తయారు చేసింది పార్టీ అని అర్థమయింతర్వాత పార్టీని ఇంకా ఎక్కువ ఇష్టపడ్డాను”

వాళ్ల మాటల్లో ఎప్పుడో పొద్దుకుంకింది.

“అమ్మా నాయిన పెద్ద వాళ్లయిపోతున్నారు. వాళ్లకు బిడ్డను చూసుకోవడం కష్టం క్షమా. బిడ్డ భవిష్యత్తు గురించయినా నువ్వాలోచించాలి!”

“మన బిడ్డ భవిష్యత్తు గురించి, ఇంకా ఎంతో మంది బిడ్డల భవిష్యత్తు గురించి ఆలోచించే వాళ్లమయితే కచ్చితంగా ఉద్యమంలోనే పని చేయాలి.”

“బిడ్డను అనాధగా చేసి ఏం ఉద్ధరిస్తావు నువ్వు! జీవితాంతం కల్చుండాల్సిన భర్తకూ, బిడ్డకూ ద్రోహం చేస్తున్నావు” కోపంగా అన్నాడతను.

చిన్నగా నవ్వింది శోభ. ఆ నవ్వులో వెటకారం ధ్వనించిందతనికి “ద్రోహమా! నేనా!! పెద్దన్నను పోలీసులు చంపేసినప్పుడు నేనేడుస్తుంటే నువ్వే

మన్నావు. ఆయన వారసులు ముందు ఆయన కన్న కలల్ని తుదకంటా కొనసాగించాలి చెప్పినవు గదా. మరి ఆయన అప్పుడా ద్రోహం చేయగూడదనే నేను ఉద్యమా వదిలిపోకూడదనుకుంటున్నా”

“నేనప్పుడు చెప్పిన మాటల్ని ఎట్లా నువ్విప్పుడు మాట్లాడకు”

“ఎందుకు మాట్లాడకూడదు? బహుశా నువ్వు పెదవుల చివర్ల నుంచి ఆ మాట చెప్పినావేమో నేను మనసుతో విన్నా. గొంతు నింపుకున్న ఆ మాటల్ని ఎన్నకూ మదిలోకి కోపంగా మాట్లాడి ప్రయోజనం లేదని వరా! నా మాట విను” అనుయాయంగా అన్నాడు

“ఓ సారి చెప్పిన గదా! నన్నట్లా కిలపి నీకు మాత్రమే సొంతమైన వర ఇప్పుడు లే ఇప్పుడీ శోభ ప్రజలందరికీ సంబంధించి మనం మాట్లాడుకొని ప్రయోజనం లేదు నా సెంట్రీ టైం అయినట్టుంది. వెళ్ళి!” అయినా తుపాకి తీసుకొని భుజానికి తీసుకుని వెళ్ళ దారిలో ప్రవాహానికి ఎదురుగా రాళ్ళను తప్పించుకుంటూ చక చక నడవసాగింది. ○

పాఠకులకి విజ్ఞప్తి :

బకాయిలు, చందాలు వెంటనే చెల్లించి, పత్రికని ఆర్థికంగా నిలబెట్టండి.

సొమ్ము పంపవలసిన అడ్రస్ :

సంగ్రామ్
C/o కృష్ణాబాయి
బిఇసి కాంపస్,
బాపట్ల - 522 101

రచనలు పంపేవారికి మనవి :

- 1) పేజీకి ఒకవైపు రాయండి.
- 2) జిరాక్సు కాపీలు పంపవద్దు. కవిత : పోస్టుకార్డుల్లో, యిన్లాండ్ కవర్లలో పంపవద్దు. అర్థమయ్యేలా రాసి పంపండి.
- 3) అనువాదాలు పంపేవారు తప్పనిసరిగా వరిజినల్ పంపండి. వరిజినల్ జిరాక్సు పంపినా పర్వాలేదు.
- 4) ఉత్తరాల శీర్షిక క్రింద రాసేవాళ్ళు కలం పేరు వాడినా మీ అసలు పేరు, అడ్రస్ తప్పనిసరిగా రాయండి. అలా అసలు పేరు అడ్రస్ లేని ఉత్తరాలు ప్రచురించబడవు.
- 5) రచనలు పంపవలసిన అడ్రస్ :
జి. కళ్యాణరావు,
48-1-117 (9) మేడమీద,
మరాఠిపాలెం,
ఒంగోలు - 523 001.

శ్రీమంతు

రాజీనామా లేదు

కా మేడ్ రవీందర్ (19-10-1960-10-1-2000) విశిష్ట వ్యక్తి. తమిళ బ్రాహ్మణ కుటుంబంలో పుట్టాడు. కేరళలోని పాల్ఘాట్ ప్రాంతం జన్మభూమి. తండ్రి కైలాసనాథ్ మద్రాసు బట్టల మిల్లులో వర్కర్గా చేరి నైవేలీ లిగ్నైట్ కార్పొరేషన్లో SE గా రిటైరయ్యాడు. తల్లి గిరిజ పురోగామి దృక్పథం గలది. మెట్రిక్ పాసయింది. సంప్రదాయ భావాలుగల తండ్రి ఆమెని అత్తవారింట్లోనే (పాల్ఘాట్) వుండాలని ఒత్తిడి పెట్టాడు. మద్రాసులో కాపురం పెట్టలేదు. సంప్రదాయానికి తలొగ్గలేక రవీందర్ తల్లి పుట్టింటికి (భొంబాయి) వెళ్ళిపోయింది. స్వతంత్ర జీవనం కోసం బైఫ్, పార్ట్ హ్యాండ్ నేర్చుకుంది. ఆత్మీయుల జోక్యంతో దంపతులు ఒకటై, రిటైరయేవరకు నైవేలీలో వున్నారు. తల్లి పడిన బాధల ప్రభావంతో అణగారిన స్త్రీలపట్లా, అందునా వితంతువులూ, విడాకులు పొందిన స్త్రీలపట్లా రవీందర్ కి అభిమానం మెండు. తండ్రి పెత్తందారీ స్వభావం వల్ల స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాల్ని అమితంగా కాంక్షించాడు. వామ పక్షభావాల వైపు మొగ్గాడు. ఉద్యమంలోకి వురికాడు.

వితంతువునిగాని, విడాకులు పొందిన వనితనిగాని (పిల్లలున్నాసరే) వివాహమాడతానని పత్రికా ప్రకటన చేశాడు. విడాకులు తీసుకుని కొడుకుతో వుంటూన్న నిర్మల తెలుగు కమ్యూనిస్టు కుటుంబం నుంచి వచ్చింది. రవీందర్, నిర్మల దంపతు లయ్యారు. అతనికి మద్రాసులో ఉద్యోగం. ట్రాన్స్ ఫర్ కాని లా లెక్చరర్ ఉద్యోగం ఆమెది.

ముందే నిర్ధారణగా చెప్పాడు రవీందర్ - రాజకీయాల్లే తనకి వూపిరిఅని. మంచి అవగాహనతో, పరస్పరం గౌరవించుకుంటూ కలిసిమెలిసి బతికారు. పిల్లవాడికి మంచి స్నేహితుడయ్యాడు రవీందర్.

ఉద్యోగానికి రాజీనామాచేసి క్రియాశీల కార్యకర్త అయ్యాడు. తమిళనాడు ధర్మపురి జిల్లాలో ప్రజల్లో పనిచేస్తూ వాళ్ళకి తల్లో నాలుకయ్యాడు. ఉద్యోగానికి రాజీనామాచేసిన మూడేళ్ళకే ధర్మపురి జిల్లా పురుంగాడ్

గ్రామంలో (అటవీ ప్రాంతం) పోలీసుల బూటపు ఎన్కౌంటర్ కి బలయ్యాడు జనవరి 10వ తేదీ రవీందర్ రాసిన రాజీనామా ఉత్తరం. (ఉద్యోగానికి).

కె. రవీందర్ శలవులో అద్రెస్
జూనియర్ ఇంజనీర్ కె. రవీందర్
ఛీఫ్ ఇంజనీర్ (C) c/o వి. భాస్కర్
ఆఫీసు 33/16 రాణి అన్నానగర్,
టెలికాం డిపార్ట్మెంట్ చెన్నై - 78
చెన్నై - 34

నూవరింటెండింగ్ ఇంజనీరుగా గారికి :

అయ్యా,

విషయం : నా ఉద్యోగానికి చేస్తున్న రాజీనామాని డిపార్ట్మెంట్ కి తెలియ జేయడం, దానికి గల కారణాలను వివరించడం -

నేనీ డిపార్ట్మెంట్ లో జూనియర్ ఇంజనీర్ గా 1982 నుంచి పనిచేస్తున్నాను. లంచాలతో కాక, నిజమైన విద్యార్హతలతోనే గవర్నమెంట్ ఉద్యోగం వచ్చినందుకు, దేశభక్తి గల నిజాయితీవరుడెవరైనా ఎంతగా పొంగిపోతాడో (honoured) నేనూ అంతగా పొంగిపోయాను. నా దేశానికి చిత్తశుద్ధితో అంకితం కావడం నా విధిగా భావించాను. 200 ఏళ్ళ పైగా మనదేశ సంపదనీ, ప్రకృతి వనరుల్ని కొల్లగొడుతున్న బ్రిటిష్ ఇంపీరియలిస్టుల్లాంటి విదేశీయుల సంకెళ్ళనుంచి దేశాన్ని విముక్తం చేసేందుకు తమ వుద్యోగాల్ని, సంపదల్ని, సంసార జీవితాల్ని, ఆఖరికి ప్రాణాల్ని కూడా అర్పించిన భగత్ సింగ్, చంద్రశేఖర అజాద్, రాజ్ గురు, నుఖదేవ్, నుబ్రమణ్య శివన్, వి.ఓ. చిదంబరం, సుబాస్ చంద్రబోస్ లాంటి వీరుల చరిత్రల్ని చిన్నప్పడు స్కూల్స్ పాఠాలుగా చెప్పారు.

విదేశీ పాలన పోయి 50 ఏళ్ళు గడిచాయి. ఈ తర్వాతే విద్యుచ్ఛక్తి, టెలికమ్యూనికేషన్లు, రైల్వేలు, నౌకా పరిశ్రమ, హెవీ ఇంజనీరింగ్, రక్షణ శాఖ లాంటి అతి కీలకమైన శాఖల్లో దేశాభివృద్ధికి కావలసిన పెద్ద పెద్ద పరిశ్రమలు స్థాపించుకున్నాం.

ప్రజల దగ్గర నుంచి వసూలు చేసిన ప్రత్యక్ష పరోక్ష వన్నులూ, బాంకుల్లోనూ, ఇన్సూరెన్సు కంపెనీల్లోనూ ప్రజలు దాచుకున్న కష్టాధిష్టతమూ వీటికి పెట్టుబడిగా నిలిచాయి. దేశాన్ని ప్రేమించే వాళ్ళకే దేశాభివృద్ధి నీ, దేశ సంపదని కాపాడవలసిన బాధ్యత ఉంది. దేశ పౌరుడిగానే కాక, ప్రజల సొమ్ముతినే వుద్యోగిగా డిపార్ట్మెంట్ లో నిజాయితీగా పనిచేయడం ద్వారా దేశం పట్ల మన బాధ్యత నిర్వర్తించడం మన విధి కదా !

ఈ 15 ఏళ్ళ సర్వీసులో ఆ బాధ్యతని నేను సరిగా నిర్వర్తించగలిగానా ?

టెలికాం డిపార్ట్మెంట్ పరిస్థితి

డిపార్ట్మెంట్ మీద పెత్తనం చేసే రాజకీయ వేత్తలూ, పై అధికారులూ కూడా దేశభక్తులు కాదనీ, డిపార్ట్మెంట్ సొమ్ము అప్పన్నంగా అరగిస్తూ తమ సంపద కూడబెట్టుకునే ద్రోహులనే నిజాన్ని నా అనుభవంతో గ్రహించాను. కంట్రాక్టర్ల దగ్గరా, వ్యాపార సంస్థల దగ్గరా, మల్టీనేషనల్స్, వాళ్ళ తోత్తుల దగ్గరా లంచాలూ, కమిషన్లు మేస్తారు. దానికి బదులుగా వాళ్ళు డిపార్ట్మెంట్ ని దోచుకుంటూంటే కిమన్నానీగా చూస్తూ వూరుకుంటారు. 65 వేల కోట్ల రూపాయల దోపిడి ఒకటి టెలికాం స్కాం పేరుతో ఇటీవలే బయటపడింది. టెలికాం మాజీ మంత్రి సుఖరాంత్ పాటు బడావుద్యోగులు కొందరు కలిసి టెలికాం సంస్థని విదేశీ మల్టీనేషనల్ కంపెనీకి అమ్మడం ద్వారా దేశద్రోహానికి పాల్పడ్డారు. ఒక్క టెలిగ్రాం డిపార్ట్మెంటే కాదు, మన ప్రీయమైన భారత ప్రభుత్వరంగ సంస్థలన్నిటినీ మల్టీనేషనల్స్ కి ధారాదత్తం చేస్తున్నారు. సామ్రాజ్యవాదుల్లో ఆర్థిక విధానాల ప్రభావం దేశంలోని ప్రతి ప్రభుత్వం మీదా ఉంటోంది. నెహ్రూగారి సోషలిజమ్మైనా, ఇందిరా గాంధీ జాతీయీకరణ అయినా, రాజీవ్ గాంధీ ఆధునీకరణ అయినా, నరసింహారావు ప్రైవేటీకరణ అయినా సరే అన్నీ దేశాన్ని విదేశీ పెట్టుబడికి తాకట్టుపెట్టేవే. 15-2-95న మన ప్రభువులు గాట్ ఒప్పందం మీద సంతకం చేయడంతో, వీలైనంత వేగిరం మన దేశాన్ని సామ్రాజ్యవాదుల కాలనీగా మార్చడానికి వీలయింది. టెలికాం స్కామ్, పంచదార స్కామ్,

యూరియా స్కామ్, గడ్డి కుంభకోణం, హవాలా స్కామ్, పెరా దోపిడీ, బాంకి కుంభకోణాల లాంటివి ఈ మధ్య విపరీతంగా పెరగడానికి కారణం ఈ దోపిడీ ఆర్థిక విధానాలే. ఐవిఎస్, ఐవిఎస్ ఉద్యోగులూ, ప్రభుత్వ ఉన్నతోద్యోగులు, బాంకుల పెద్దలూ, మరెందరో వురానా పెద్ద మనుషులు ఈ స్కామ్ వ్యవహారాల్లో చిక్కుకున్నారని బయటపడుతోంది. పత్రికలు బయట పెడుతున్న భోగట్టా బట్టి, ఆ పెద్ద మనుషుల దగ్గర దొరుకుతున్న సొమ్ముని బట్టి అర్థమవుతుంది - వీళ్ళు ప్రజల సొమ్ము ఎంత కొట్టేశారో.

శ్రామిక వర్గం ఆది నుంచీ బ్రేడ్ యూని యన్ల ద్వారా సాధించుకున్న హక్కులూ, గ్రాట్టుటీలూ, పెన్షన్లూ, ఆరోగ్య పథకాలూ, ప్రమాదాలు సంభవించినప్పుడీచ్చే నష్ట పరిహారాలూ శలవులూ మొదలైన సౌకర్యాలన్నీ ఇప్పుడీ విధానాల వల్ల కోల్పోయింది. ఎప్పుడు బడితే అప్పుడు కావాల్సిన వారిని పనిలోకి తీసుకోవడం, చెప్పా పెట్టకుండా కార్మికుల్ని పనిలోంచి తొలగించడం (హైర్ అండ్ ఫైర్) అనే పరిస్థితికి శ్రామిక వర్గాన్ని దిగజార్చడం పై ఆర్థిక విధానాల ఫలితమే.

టెలికాం సివిల్ వింగ్ పరిస్థితి

లంచగొండితనం విషయానికొస్తే టెలికాం సివిల్ వింగ్ లోని సీనియర్ ఉద్యోగులు (C.E., S.E., D.D.G. EE మొదలవారు) టెలికాం ఉద్యోగులకేమీ తీసి పోరు ! టెలిఫోను ఎక్స్చేంజీలూ, ఆఫీసు బిల్డింగులూ, ఉద్యోగస్థుల క్వార్టర్లూ కట్టించడం వీళ్ళ బాధ్యత గనక, ప్రారంభం నుంచీ కంట్రాక్టర్లతో కుమ్మక్కై త్వరత్వరగా కమీషన్లు గుంజేస్తారు. భవన నిర్మాణ ప్రమాణాల్ని ఏ మాత్రం పట్టించుకోరు. చౌకలో నాసిరకంగా కట్టడంలో కంట్రాక్టర్లకి తోడుంటారు - మరి వాళ్ళ ఉప్పు తిన్న కృతజ్ఞత ! ఫారిన్ సిగరెట్ల కోసం, మద్యం కోసం, స్టార్ హోటల్ సౌకర్యం కోసం ఈ అధికారులు ఎంత వెంపర్లాడతారో నేను కళ్ళారా చూశాను. కంట్రాక్టర్లు వీళ్ళ భార్యబిడ్డలకిచ్చే ఖరీదైన బహుమతులకి అంతలేదు. బిల్లులు పాస్ చేసేందుకు తీసుకునే పర్సంటేజీ కాక, అదనంగా ఈ ముడుపులన్న మాట. వీటి ఫలితం పనికి మాలిన కట్టడాలు.

కింది ఉద్యోగులెవరైనా భవన నిర్మాణ ప్రమాణాల కోసం తాపత్రయ పడితే కంట్రాక్టర్ల బెదిరింపులూ, లంచగొండి వందికొక్కుల మెమోలు తప్పవు. మైసూరులోని మహాదేవపురం స్టాప్ క్వార్టర్స్ కట్టినా, వాటి ప్రమాణాలు పాటించమన్నందుకే కంట్రాక్టర్లూ, అతని మనుషులూ నన్ను కృష్ణరాజసాగర్ డాంలోకి విసిరేస్తామని బెదిరించారు ! డిపార్ట్మెంట్ లో కొద్దిమంది నిజాయితీపరులైన ఆఫీసర్లు లేకపోతే, కాని వాళ్ళు ప్రమోషన్ల కోసం ఈ కుంభకోణాల్ని చూసీ చూడనట్టు వూరుకుంటారు.

బొత్తిగా పట్టించుకోని సివిల్ వింగ్ అధికార వర్గం

ఒక సివిల్ వర్క్ సక్రమంగా జరుగుతున్నదీ లేనిది చూడాలంటే సరిపడా సూపర్ వైజర్లుండాలి. వేర్వేరు చోట్ల పనులు జరుగుతుంటే వాటిని సరిగ్గా తనిఖీ చేయాలంటే సిమెంట్ గోడెన్ల దగ్గర సరైన బందోబస్తు ఉండాలి. (కంట్రాక్టర్లు కొంత సిమెంట్ బయటికి తరలించి అమ్ముకోవడం పరిపాటి). ఇవన్నీ కనిపెట్టేందుకు తగినంతమంది వర్క్ అసిస్టెంట్లూ, జెఇలూ ఉండాలి. కాని సివిల్ వింగ్ ఆఫీసర్లు ఆ విషయం పట్టించుకోరు. చాలా మంది ఆఫీసర్లు ఉద్యోగంలో చేరగానే వీలైనంత తొందరగా డబ్బు చేసుకోవడం, త్వరత్వరగా ప్రమోషన్లు పొందడం మొదలే దృష్టి పెడతారు. కాంట్రాక్టు నిబంధనల ప్రకారం ఎక్కువమంది నూవర్ వైజర్లు, జూనియర్ ఇంజనీర్లు కావలసి వుండగా, కింద వుద్యోగస్థుల పోస్టులు అఖర్లేదని సరెండర్ చేసేసి పై ఆఫీసర్ల పదవులు సృష్టిస్తారు. గుమాస్తా, స్టెనో, ప్యూన్ పోస్టుల్ని కూడా నింపరు. ఎంతసేపూ EE, SE లాంటి పెద్ద పోస్టుల గురించే తాపత్రయం. ఎక్కువ జీతభత్యాలతో పాటు మరిన్ని లంచాలు రావటానికి చూస్తారు. ఇలాగ డిపార్ట్మెంట్ ని భ్రష్టుపట్టించి ఎవరికైనా అమ్మేస్తారు. అఖరికి తల్లుల్ని కూడా తాకట్టు పెట్టేరకం, ఇలాంటి వాళ్ళు దేశాన్ని అమ్ముడానిక్కూడా వెనకాడరు.

ప్రజలకి మనం జవాబుదారీ కామా ?

స్వరాజ్యం వచ్చిన 50 ఏళ్ళ తర్వాత కూడా శ్రామికులు నిరక్షరాస్యులు గానే మిగిలిపోయారు. వాళ్ళ పిల్లలకి సరైనబడులు లేవు. 15 కోట్లమంది యువకులు నిరుద్యోగులు. అందులో మూడో

వంతు మంది ఎంప్లాయ్మెంట్ ఏక్స్చేంజీ - రిజిస్టర్ చేసుకుని పదేళ్ళుగా ఉద్యోగాల కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు. అలా 40 ఏళ్ళందూ ఖాళీగా ఉండి బిచ్చమెత్తుకు టున్నా సీ గాన రోజు కూలీలుగానూ, కాంట్రాక్టు కూలీలుగానూ వనిచేస్తూ, చాలీచాలని బడి నతమతవుతున్నారు. పరోక్ష వన్నుల ద్వారా వీరంతా ప్రభుత్వ బొక్కసాలు నింపుతున్నారు. ఆ డబ్బుతోనే స్కూళ్ళు, కాలేజీలు, ఆస్పత్రులు, బాంకులు, ప్రభుత్వ పరిశ్రమలు నడుస్తున్నాయి కాని వీరి సహజానా మాత్రం ఇవన్నీ గగనకుసుమాని. ఇన్నేసి వసతు దేశానికి నమకూర్చిన ఈ ఓడవానికి చేయాల్సిన బాధ్యత మనకి ఏదా ?

అందుకే నా రాజీనామా

టెలికాం డిపార్ట్మెంట్ లో నిలొముటే అంకిత భావంతో దేశ ప్రజలకి సేవ చేయాలి అంటే అశించా. కాని లంచగొండి ఆధిపత్యం ప్రజాధనాన్ని కొల్లగొడుతూ, డిపార్ట్మెంట్ ని నేషనల్స్ కి అమ్మేస్తూంటే ప్రేక్షకుడిగా విడిచిపో నందుకు చాలా నిరుత్సాహంగా దేశద్రోహుల్నించీ, సామ్రాజ్యవాదులూ దేశానికాపాడ్యం వ్రతిదేశ భక్తుల కర్తవ్యం డిపార్ట్మెంట్ లోని కొద్దిమంది నిజాయితీపరు కలిసి ఈ బృహత్కార్యానికి ప్రాముఖ్యత అతీతకాదు.

దేశంలో అశేష శ్రామిక ప్రాసీ చైతన్యవంతులవుతున్నారు వివిధ పాంత ప్రతివశక్తులతో పోరాడేందుకు సామర్థ్య వుద్యమిస్తున్నారు. విదేశీ పెట్టబడిదాదా కల హస్తాల్నుంచీ, వాళ్ళతోత్తులైన స్వదేశీ రాజకీ నాయకుల అధిపత్యం నుంచీ మనదేశాన్ని విము చేయడం కోసం శ్రామిక వర్గం కోసం పోరాడేందుకు నిశ్చయించుకున్నారం అం నేనీ వుద్యోగానికి రాజీనామా చేస్తున్నాను

ఇన్నేళ్ళ పాటు అసతీ నుల దేశద్రోహులైన అధికారుల కొలువులో చేసినందుకూ, ఇంకా ముందుగానే రాజీన చేయనందుకు సిగ్గుపడుతున్నాను

5-4-1997

చెన్నై

అరుణదాస్

21

200

కథనం

శంకరయ్య సారథి

దండకారణ్యం

20-10-99.

గౌరవనీయులైన శంకరయ్య సారథి,

హృదయపూర్వక నమస్కారములు.

నేను గుర్తున్నానా సార్ ? నేను 'అమన్' ను. మీకు ఉత్తరం రాయడం యిదే మొదటిసారి. 1977-79ల మధ్య నేను మీ దగ్గర చదువు నేర్చుకున్నా. ఆ తర్వాత ఎప్పుడయినా కలిసానో లేదో గుర్తు లేదు. కలిస్తే 'ఓ నమస్కారబాణం' వేసుంటాను, అంతే. మనసు విప్పి ఎన్నడూ మాట్లాడి వుండను. మీతో నా అనుబంధం ఇరవైయేళ్ళ పాతది. మీరు మా యింటికి ఓసారి వచ్చారనీ, నన్ను గుర్తు చేశారని తెలిసినప్పుడు నాక్కలిగిన ఆనందాన్ని మాటల్లో వర్ణించలేను. కొన్ని వందలు లేదా వేల మందికి పాఠాలు నేర్పిన మీకు నేను యింకా గుర్తుండడం నా అదృష్టంగా భావించాను. మీరు పాఠాలు నేర్పిన రోజుల్ని ఓసారి నెమరు వేసుకున్నాను. గత కాలపు తీయని స్మృతులను గుర్తు తెచ్చుకున్నాను.

సార్, మీరు నాకు 6,7 తరగతుల్లో చదువు నేర్పారు. ఆరులో తెలుగు, ఏడులో తెలుగు, యింగ్లీషు రెండూ నేర్పారు. తెలుగులో మీరు నేర్పిన నంధులు, నమాసాలు యింకా గుర్తున్నాయి. పదపదానికి నిడివి వదలడం, ఓసారి పేరాగ్రాపుకు ముందు నిడివి వదలనందుకు మీరు నా చెవి మెలిపెట్టడం యింకా బాగా గుర్తుంది. పదాలను స్వంత మాటల్లో ప్రయోగించే కళ నాకు మీరు పెట్టిన భిక్ష. ఆ రోజుల్లో పదాలను ఉచ్చరించడంలో మీరు చూపిన స్పష్టత నేనెన్నటికీ మరువలేను. అయితే నేను మీ వద్ద తెలుగు కన్నా యింగ్లీషు బాగా నేర్చుకున్నా. ఈ రోజున నేను యింగ్లీషు సాహిత్యం చదువుతున్నా నన్నా, వివిధ రాష్ట్రాల నహచరులతో అవసరపడినప్పుడు యింగ్లీషులో మాట్లాడగల్గు తున్నానన్నా అది మీ చలవే. అసలు నేను నిజంగా బడిలో చదువు నేర్చుకుంది తొమ్మిది వరకే. ఆతర్వాత పేరుకు ఇంటర్ పూర్తి చేసినానేగానీ, అప్పటికే నాకు స్పష్టమయిన రాజకీయ లక్ష్యం ఏర్పడటంతో బడి చదువులకంత ప్రాముఖ్యత నివ్వలేదు. అప్పటి నుండి నేను చరిత్ర, వివిధ

దేశాల విప్లవ సాహిత్యం, పోరాటాల అనుభవాలు, మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతాలు చదువుతున్నా. దానితో రోజురోజుకూ నేనెంచుకున్న లక్ష్యం నరైందన్న వాస్తవం మరింతగా బోధపడుతూ వచ్చింది. ఈ ఉద్యమానికి అవసరమయ్యే విధంగా అప్పుడప్పుడు కథలు, కవిత్యం వంటి సాహిత్య ప్రక్రియల్లోనూ, 'చేయి కాల్యుకుంటున్న'. నాకు విద్యార్థులు నేర్పిన మంచి గురువుల్లో ఒకరిగా మీరు నాకు జీవితాంతం గుర్తుంటారు.

యిప్పటి చదువు తీరుతెన్నుల గురించి వింటూనే బాధ కల్గుతోంది సార్. విద్య వ్యాపారమయింది. నేర్పే గురువులకూ, నేర్చుకునే విద్యార్థులకూ, ఎవ్వరికీ చదువు పట్ల కమిట్ మెంట్ లేదు. ఇది బానిస విద్యే అయినప్పటికీ అప్పట్లో పేద, గొప్ప తేడా లేకుండా, సాపేక్షికంగా ఎక్కువమందికి చదువుకునే అవకాశముండేది. ఇప్పుడు చదువు కొనాల్సిన నరుకయిపోయి పేదలకు (మీరు తరుచుగా వుపయోగించే మాటల్లో దరిద్ర దామోదరులకు గుర్తుందా సార్ ?) అందుబాటులో లేకుండా పోతోంది. విద్యాలయాల్లో పోటీ, కెరీరిజం బాగా పెరిగిపోయాయి. విద్యార్థుల్లో సమాజం పట్ల బాధ్యతతో కూడిన స్పృహ లేకుండా పోవడానికి గాను ఈ దోపిడీ వ్యవస్థ చేయాల్సిందంతా చేస్తోంది. సామ్రాజ్యవాదం - సినిమాలు, అక్లిల సాహిత్యం, టీవీ ఛానెళ్ళు, క్రికెట్ వేలంవెర్రి వంటి వాటితో యువతరం మనస్సులను విషపూరితం గావిస్తోంది. బాధ్యత లేని జులాయిలుగా నిరుద్యోగులుగా తయారు చేస్తోంది. ఇదంతా ప్రజలపై దోపిడీని మరింతగా తీవ్రతరం చేసి, తమ లాభాలను యిబ్బడిముబ్బడిగా పెంచుకొని, దేశంలో విప్లవాలు చెలరేగకుండా యువతరాన్ని నిర్వీర్యవర్పడానికేనన్నది మరువరాదు.

అయినా గత ఘూడు దశాబ్దాలుగా ఆంధ్రదేశంలో సామ్రాజ్యవాద, భూస్వామ్య దోపిడీపీడనలకు ప్రజలు, ముఖ్యంగా రైతాంగం నిరంతరంగా పోరాడుతున్నారు. మీరు నివసిస్తాన్న ఉత్తర తెలంగాణ ప్రాంతంలో చాలా గ్రామాల్లో ప్రజలు భూస్వామ్యాన్ని దెబ్బతీసి ప్రత్యామ్నాయ రాజ్యాధికారాన్ని స్థాపించుకుంటున్నారు. ఒకప్పుడు విద్యార్థులు, మేధావుల్లో మొదలయిన విప్లవం ఈ రోజుగ్రామాల్లో, విశాల దండకారణ్యంలో ఆదివాసుల్లో, రైతాంగంలో వేళ్ళానుకుంది. గ్రామసీమల్లో ఎగసిపడే విప్లవతరంగం పట్టణాల్లోని మధ్యతరగతిని, విద్యార్థి మేధావులను కుదిపి వేయక తప్పదు. ఒకనాటి విద్యార్థి మేధావుల కదిలికకు నక్షల్పూరి, శ్రీకాకుళం పోరాటాలే ప్రేరణ అన్నది

గుర్తుంచుకోవాలి.

మా ఉద్యమాన్ని అణచివేయడానికి దోపిడీ వ్రభుత్వాలు ఎంతటి హింసాకాండను ప్రయోగిస్తున్నాయో మీకు తెలియనిది కాదు. ఎన్కౌంటర్లు, చిత్రహింసలు, మానభంగాలు, అస్తుల విధ్వంసాలు వంటి క్రూరమైన పద్ధతులను ప్రయోగించి విప్లవోద్యమాన్ని నమూలంగా నిర్మూలించి భూస్వామ్య, సామ్రాజ్యవాద దోపిడీని యధేచ్ఛగా కొనసాగించజూస్తున్నాయి. అయినా ప్రజలు తిరుగబడుతూనే వున్నారు. మా గెరిల్లా బలగాలు అపూర్వ బలిదానాలు చేస్తూ నూతన చరిత్రను నిర్మిస్తున్నాయి. మరోవైపు మధ్యతరగతి ప్రజలను, విద్యావంతులను, మేధావులను విప్లవోద్యమం పట్ల విముఖుల్ని చేయడానికి మమ్మల్ని హింసావాదులంటూ నిందిస్తూ తప్పుడు ప్రచారాన్ని పెద్ద ఎత్తున సాగిస్తున్నారు. యిక ఆంధ్రరాష్ట్రంలోని కొందరు కుహనా మేధావులు ఈ ప్రచారానికి వంత పాడేంతగా దిగజారిపోయారు.

సార్, మేం అనివార్యంగానే, హింసను అంతమొందించడానికే, ప్రతి హింసకు పూను కుంటున్నాం తప్ప, హింసావాదులం కాం. మేం ఈ భూమండలాన్నుండి యుద్ధాన్ని పూర్తిగా అంతమొందించడానికే, విప్లవ శాంతిని సాధించడానికి తుపాకీ ధరించి పోరాడుతున్నాం. నిజమైన వసుధైక కుటుంబం మా లక్ష్యం. పాలకులు కూడా శాంతి, అహింసలను బోధిస్తున్నారు. కానీ వాళ్ళు చెప్పే శాంతి వాళ్ళ దోపిడీని నిస్సహాయంగా భరిస్తూ మౌనంగా వుండమని. వాళ్ళ అహింస వాళ్ళ హింసలను ఎదిరించకుండా వుండాలని. యివన్నీ మనందరికీ రోజురోజుకూ మరింత తేటతెల్లంగా అర్థమవుతున్న విషయాలే.

సార్, మీ దగ్గర చదువు నేర్చుకున్న వారిలో అనేకులు ఉద్యోగులుగా, ఇంజనీర్లుగా, డాక్టర్లుగా, టీచర్లుగా సమాజంలో స్థిరపడి పోయింటారు. మరెంతో మంది నిరుద్యోగం కోరల్లో చిక్కుపడిపోయింటారు. మరికొంత మంది నాలాగా సమాజానికి శస్త్ర చికిత్స చేసే విప్లవాన్ని వృత్తిగా ఎంచుకొని వుంటారు. ఎవ్వరు ఏ వృత్తిలో స్థిరపడినా ఈ వ్యవస్థ పట్ల మొత్తం మానవుల దృక్పథాలు రెండే రెండు. ప్రస్తుత అనమ సమాజాన్ని యధాతథంగా కొనసాగించాలనేది ఒకటయితే, దీన్ని మార్చి సమసమాజాన్ని నిర్మించాలనేది మరొకటి. ఈ రెండవ దృక్పథానికి ఎవరే విధంగా మద్దతును వ్రకటించినా, సాయుధ పోరాటమే నిర్ణయాత్మకమయిన అంశం. మరే యితర పద్ధతిలోనూ ఈ సమాజాన్ని మార్చడం సాధ్యం కాదని చరిత్ర ఎప్పుడో రుజువు చేసింది. ప్రస్తుతం

ఈ నిర్ణయాత్మకమయిన కృషిలో ఒక భాగస్వామిగా నేనున్నందుకు నాకెప్పటికీ గర్వించతగ్గ విషయమే. అయితే సాయుధ పోరాటంలో ఒంటరిగా మనగల్గడం సాధ్యపడదు. దానికి ఎన్నో రంగాల మద్దతు, ఎన్నో సెక్షన్ల ప్రజల సహాయ సహకారాలు, మీలాంటి బుద్ధి జీవుల సహకారం, నలహాలు, విమర్శలు అన్నీ అవసరమే. నిజానికి యిన్ని తప్పుడు ప్రచారాలనూ, నిర్బంధాలనూ తట్టుకొని మేం నిలబడగల్గడానికి కారణం తప్పులను ధైర్యంగా ఒప్పుకొని, విమర్శలను సగౌరవంగా స్వీకరించి, నేర్చుకుంటూ ముందుకు సాగగల నిజాయితీ మా పార్టీకి వుండడమే.

వ్యక్తులు కొందరు చనిపోవచ్చు. మరి కొందరు లొంగిపోవచ్చు. అదృష్టవశాత్తు, ఎంత పేరున్న నాయకుడైనా ఉద్యమం నుండి వైదొలగి ప్రభువుల చెంతజేరి కారుకూతలెన్ని కూసినా ఈ షణ్మాత్రమయినా వట్టించుకునే స్థితిలో ఆంధ్రులు లేరు. వాళ్ళందరినీ మనం ఒక్కటే ప్రశ్న అడుగుదాం నువ్వు బతుకుదెరువు వెంపర్లాటలో కీ యిచ్చిన ఆటబొమ్మలా పాల కులు చెప్పమని కోరిన విషయాలు చెబు తున్నావా, లేక నిజంగానే పార్టీ తప్పుదారిలోనే పోతుందని భావిస్తే మంచి దారిలోకి మళ్ళించ దానికి కృషి ఏమయినా చేసావా ? చేస్తే కూడా ఫలితం లేదంటే, నువ్వను కున్న మంచిదారిలోనే వెళ్ళక యింటిదారి ఎందుకు పట్టినట్లు ? దీనికి వాళ్ళ దగ్గర జవాబేమి

దొరకదు. కఠినమయిన చావుబతుకుల పోరాటంలో సుదీర్ఘ కాలం నిలబడడానికి గుండె ధైర్యం కావాలి. దాన్ని పెంచుకోవడానికి సిద్ధాంత బలం కావాలి. నిరంతరం నేర్చుకుంటూ ముందుకు సాగగల దృఢదీక్ష కావాలి. ఇవి లోపించినపుడు ఎవ్వరయినా యింటిదారి పట్టాల్సిందే.

లొంగినవాళ్ళ పట్ల మాకు వ్యక్తిగతంగా ద్వేషమేమీ లేదు, వాళ్ళు ద్రోహులుగా దిగజారితే తప్ప. మాతో పనిచేసి, కష్టాల్లో, కన్నీళ్ళలో, ఆకలిలో, దప్పికలో మాతో భుజం కలిపి నడుస్తూ లక్ష్యం పూర్తవకముందుగానే అర్థాంతరంగా అమరులయిన మా సహచరులు మాకాదర్శం. వాళ్ళ ఆశయాల్ని కొనసాగించడమే మా నిజాయితీకి గీటురాయి.

ఇక వ్యక్తిగతం గురించి.....మీ యిద్దరు కొడుకులు గుర్తున్నారు, కానీ పేర్లు మర్చి పోయాను. ఒకతను నాకంటే సీనియర్, మరొకతను జూనియర్. బహుశ వాళ్ళుతమ తమ జీవితాల్లో స్థిరపడి వుంటారు. మీరూ బహుశ రిటైరవడమో, రిటైర్మెంట్ కు దగ్గరగా రావడమో జరిగి వుంటుంది.

ఇక నా వ్యక్తిగత వివరాలకొస్తే, నేను పనిచేసేది దండకారణ్యంలో సాయుధ గెరిల్లాగా. పెళ్ళయ్యింది. కొద్దికాలం సాగిన మా వైవాహిక జీవితం ఈ మధ్యనే విషాదంగా ముగిసింది. నా సహచరి గత జులై 26 న పోలీసులతో పోరాడుతూ

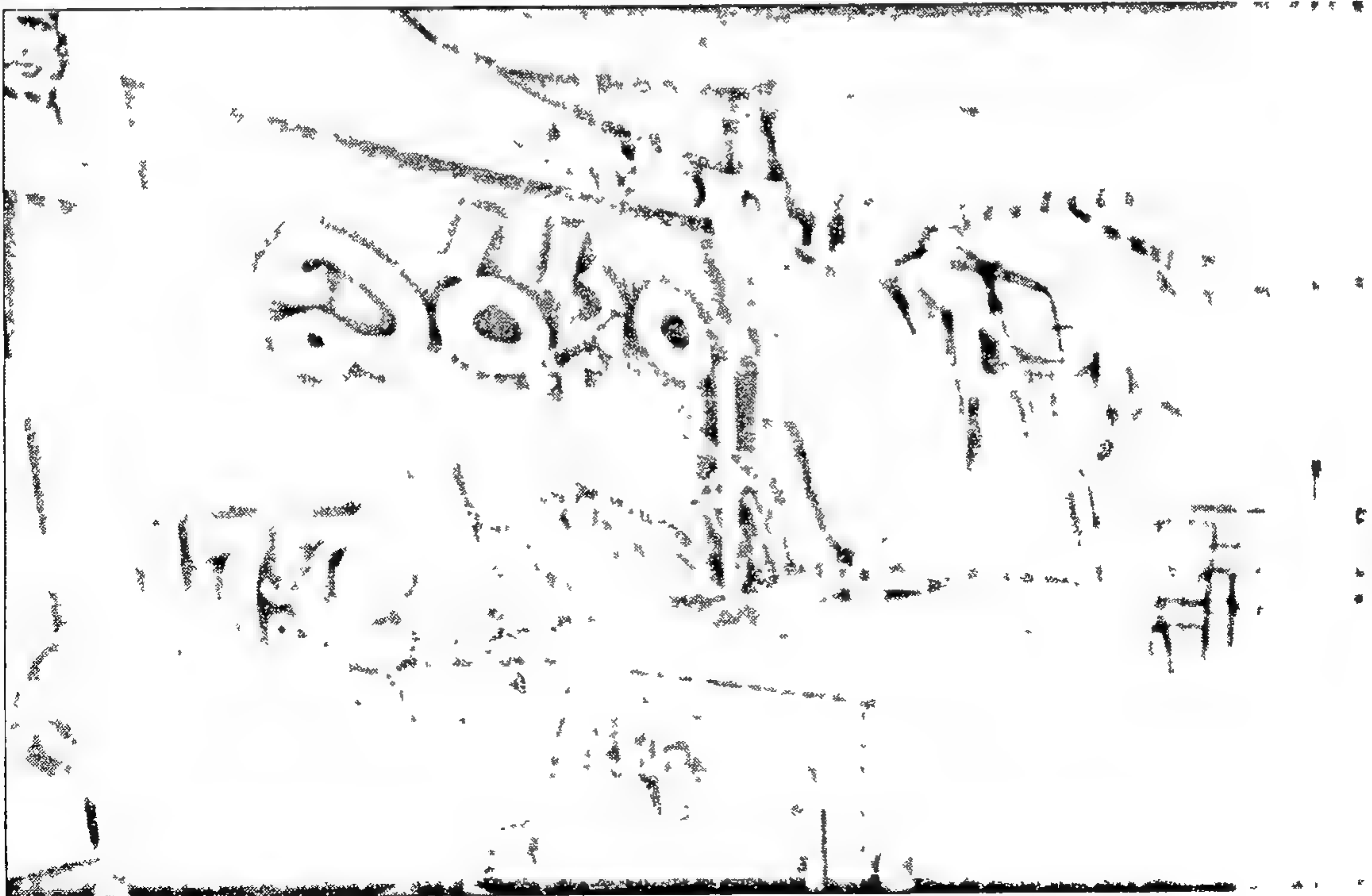
నేలరాలింది. తన పేరు సబ్బి.

ఎప్పుడయినా మీకు తెలియకపోతే తప్పక రాయండి. ఎలా వుంటే తెలంగాణాలో వున్న మీకు స్నేహితుల కదా !

వ్యక్తిగతంగా నేను పీ క్రింద వ్రాసిన ఒకడినయి వుంటాను - శైలశంకర్, సందర్భంగా కోరుతున్నా - మా పీ క్రింద మద్దతునివ్వండి. మీకు పీ క్రింద మద్దతు అందదండలనందించండి మా ఆంధ్ర మరింత సన్నిహితంగా అర్థం చేసుకోవడానికి సాహిత్యం చదవండి. మా పీ క్రింద వస్తున్నాయి. చదవండి, మీ ఆశయాల్ని సలహాలనివ్వండి. మేం తప్పులు చేసి వున్నాం. మమ్మల్ని చూడండి. జరుగుతోన్న దుష్ప్రచారాలని పరిశీలించి ఖండించండి. ఎలా వుంటే న్యాయ మయిందో నలుగురికీ చెప్పండి. చనిపోతే ఏ లక్ష్యం ముందుకు ప్రేరేపించిందో మీ వారసులకు చెప్పండి.

ఆయురారోగ్యాలతో కలసి వర్ధిల్లాలని కోరుకుంటూ

.. ఆ.పి.ఎ.



ప్రసంగిస్తున్నది కామ్రేడ్ శ్రీనివాసమూర్తి, కూర్చున్నది కామ్రేడ్స్ సజ్జా, ఇ.వి.,

అరుణతార

అమ్మకానికి ఆంధ్రప్రదేశ్



చంద్రశేఖర్

ప్రపంచ బ్యాంకు, బహుళజాతి సంస్థల ప్రయోగశాలగా అమ్మకానికి ఆంధ్రప్రదేశ్

ఆంతర్జాతీయ విపణిలో అంగాంగం తాకట్టు పెట్టబడిన అందం నీది తల్లి భారతీ, నీ గమ్యం ఏమిటి తల్లీ ?

అంటూ 1968లో విప్లవ కవి చెరబండరాజు రాసిన గీతాల్లో ప్రత్యక్షర సత్యం నేడు బయటపడుతుందంటూ 'అమ్మకానికి ఆంధ్రప్రదేశ్: ప్రపంచ బ్యాంకు పాలనలో తెలుగుదేశం' అనే వ్యాస సంకలనాన్ని యన్. వేణుగోపాల్ వెలువరించారు.

మన నిత్య జీవితాన్ని తీవ్రంగా ప్రభావితం చేసే అనేక ఆర్థిక మార్పులు వేగంగా జరిగిపోతూ ఉన్నాయి. ఈ మార్పులు పోటీ వ్రవంచంలో ముందుకు పోవటానికేనని కొందరు, ఇతర దేశాల వలె రూపాంతరం చెందటానికేనని మన నాయకులు చెప్తున్నారు. చంద్రబాబు మరో ముందడుగు వేసి సమాచార సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగిస్తే విద్య వైద్యాలను అందించవచ్చునని, అవినీతి, పేదరికం, అసమానతలను తుడిచి వేయవచ్చని పదే పదే చెప్తున్నాడు. నాణ్యమైన సేవలకు ఇదే సులభమైన మార్గమని అంటున్నాడు. పాలనలో ప్రపంచ బ్యాంకు, జోక్యం ఎక్కువయింది. ప్రతి చిన్న విషయానికీ ప్రపంచ బ్యాంకు చేయమందనో, వద్దంటుందనో ముఖ్యమంత్రి అంతటివాడు అంటున్నాడు. ఈ క్రమంలో ఒక కొత్త అభివృద్ధి నమూనాను ప్రతిపాదించి అమలు చేస్తున్నాడు. అన్ని రకాల ప్రజా సంక్షేమ కార్యక్రమాలను అపివేసి బడ్జెటులోటు తగ్గించి ప్రపంచ బ్యాంకు అప్పుల ద్వారా సంస్కరణలు చేపట్టటం ద్వారా వస్తువుల ఉత్పత్తిని పెంచితే రాష్ట్రం అభివృద్ధి అవుతాడంటున్నాడు. దీని ద్వారానే పేదరికం, నిరుద్యోగాల్ని పారదోలి కొరియా, మలేషియా లాగా అభివృద్ధి చెందుతాం అని చెప్తున్నారు. ఈ అభివృద్ధి నమూనా నిజ స్వరూపం ఏమిటి ? దీని ఫలితాలు ఎలా ఉంటాయి అనేది మనందరికీ అర్థం కావలసిన విషయం.

ఈ విషయాలను అలా ఉంచితేమరొక ముఖ్యమయిన విషయానికి వివరణ కావాలి. అన్ని దేశాలలోనూ కేంద్ర ప్రభుత్వాలతో చర్చలు జరుపుతూ ఆర్థిక నిర్ణయాలను ప్రభావితం చేస్తున్న ప్రపంచబ్యాంకు ఆంధ్రప్రదేశ్ లాంటి ఒక రాష్ట్రంతో ప్రత్యక్షంగా సంబంధం ఎందుకు పెట్టుకుంది ? 'ఈనాడు' పత్రికలో రాస్తున్నట్లుగా కేవలం చంద్రబాబు లాంటి యువ ముఖ్యమంత్రి ఔత్సాహిక ముఖ్య మంత్రిగా ఉండటమే కారణమా ? లేక మరింకేమయినా కారణాలు ఉన్నాయా అనే ప్రశ్నకు స్పష్టమైన రాజకీయార్థిక విశ్లేషణను ఈ పుస్తకంలో వేణుగోపాల్ ఇచ్చారు.

జనాభా పరంగా చూస్తే మన రాష్ట్రం ప్రపంచం మొత్తంలో పన్నెండవదిగా నిలుస్తుంది. అంటే 12వ అతిపెద్ద

మార్కెట్ గా చెప్పవచ్చు. అపారమైన ఖనిజ సంపద, రెండు జీవనదులు, లెక్కలేనన్ని ఉపనదులు, ధాన్యాగారంగా భాసిల్లగలిగిన వ్యవసాయోత్పత్తి, కలిగిన మన రాష్ట్రం దేశంలో ఏ రాష్ట్రానికీ లేనంత సముద్రతీరం, విద్యాధిక మానవ వనరులు కలిగి ఉంది. పుష్కలమైన అటవీ సంపద ఉంది. దేశానికే కీలకమైన మధ్య భాగంలో ఉండి ఉత్తర దక్షిణాలను కలుపుతుంది. ఏటన్నిటికీ తోడు తాము ఎక్కడ సంతకం పెట్టమంటే అక్కడ సంతకంపెట్టే పాలకవర్గం ఉంది.

ప్రపంచ బ్యాంకు ఆంధ్రరాష్ట్రంపై ప్రత్యేక శ్రద్ధకనపరచటానికి ఈ కారణాలతో పాటు ముఖ్యమయిన మరొక కారణం ఉంది. అదే గ్రామాల్లో వేళ్ళునుకుని ఉన్న విప్లవోద్యమం. ప్రపంచ బ్యాంకు సంస్కరణలకు వ్యతిరేకమయిన ప్రచారం చేసే ఉద్యమం దేశం మొత్తం మీద మన రాష్ట్రంలోనే బలంగా ఉంది. అనలు పెట్టుబడి దారీ విధానాన్ని, బహుళజాతి సంస్థలను ప్రపంచ బ్యాంకును, వాటి ఆలోచనలను, ఆచరణలను, వాటిని సమర్థిస్తున్న భూస్వామ్య పాలక వర్గాలను తీవ్రంగా వ్యతిరేకించి, రద్దు చేయదలచు కున్న ప్రజల ఉద్యమం ఈ రాష్ట్రంలోనే సాయుధంగా కొనసాగు తోంది. ఇతర రాష్ట్రాలకూ విస్తరిస్తోంది..

ఇటువంటి చోట ప్రభుత్వాన్ని లొంగదీసి తన ఆర్థిక సంస్కరణల కార్యక్రమాన్ని అమలు చేస్తే ఏ పరిణామాలంటాయో బహుళజాతి సంస్థలు, ప్రపంచ పెట్టుబడిదారుల తరపున ప్రపంచ బ్యాంకు ప్రయోగించి చూడదలచుకుంది. బలమైన సాయుధ విప్లవోద్యమం అనే ముఖ్యమైన కారణంచేత ప్రపంచ బ్యాంకు దృష్టిలో, బహుళజాతి సంస్థల దృష్టిలో, దేశంలోని బడా పెట్టుబడి దారుల దృష్టిలో ఇవ్వాల ఆంధ్రదేశం ఒక ప్రయోగశాల అని రచయిత చాలా స్పష్టంగా వివరించాడు. ప్రపంచ బ్యాంకు ఆధ్వర్యంలో 1996 నుండి ప్రారంభమయిన ఆర్థిక మార్పుల్లో వివిధ అంశాలను వివిధ కోణాలలో వివరించిన ఈ పుస్తకంలో ప్రధాన విశేషం ఈ రాజకీయార్థిక విశ్లేషణే. ఈ వైఖరి ప్రపంచ బ్యాంకు సంస్కరణలకు వ్యతిరేకంగామాట్లాడుతున్న ఇతర మేధావు లెవరూ తీసుకోనిది. ప్రజల వైపు నుండి సరయినదీ. ఏ విషయాన్నయినా సామాజిక ఆర్థిక, రాజకీయ నేపథ్యాల నుండి విశ్లేషించటం సరయిన పద్ధతి అని అంగీకరిస్తే, ఆ రకమయిన విశ్లేషణ సరిగా ఇలాంటి నిర్ధారణకు రావటం తధ్యం.

చిన్న పుస్తకంగా కనిపించే దీనిలో అనేక విషయాలను వివరంగా సందేహాలు లేకుండా చెప్పారు. అక్కడక్కడ పునరుక్తి ఉన్నా విడివిడి వ్యాసాల రూపంలో ఉండటం వలన అర్థశాస్త్రంతో పెద్దగా పరిచయం లేని వాళ్ళు కూడా అసక్తిగా చదవగలిగేదిగా రూపొందింది. మొత్తం పుస్తకానికి ఒక ఉపాద్ధాతంలా, ఒక సమగ్ర పరిచయం లాగా మొదటి వ్యాసం (అమ్మకానికి ఆంధ్రప్రదేశ్) ఉంది. ఇందులో విజన్ 2020 గురించి 8 వ్యాసాలు; ప్రపంచ బ్యాంకు షరతులు, అప్పులు, సంస్కరణలకు ప్రత్యామ్నాయాలపై మూడు వ్యాసాలు; ఎన్నికల సందర్భంగా చంద్రబాబు నాటకాలను

వివరిస్తూ 3 వ్యాసాలు, ఇతరాలు ఉన్నాయి. ఈ సంస్కరణలకు నేపథ్యంగా ప్రపంచీకరణ తదితరాల గురించి 11 వ్యాసాలు ఉన్నాయి.

రాష్ట్రంలో ప్రపంచ బ్యాంకు సంస్కరణలకు వ్యతిరేకంగా జరుగుతున్న చర్చకు రచయితకొత్తగా లేదా అదనంగా అందించిన రాజకీయార్థిక విశ్లేషణను పైన చెప్పాను. ఇదికాక, పుస్తకం మొత్తంలో చెప్పిన విషయాలన్నింటి గూర్చి ఇక్కడ చెప్పను గాని ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో సంస్కరణల గురించి విజన్ 2020 గురించి చెప్పిన వాటిని ఇక్కడ ప్రస్తావిస్తాను. ఆ రకంగా రచయిత ఆయా అంశాల వట్ల వ్యక్తీకరించిన స్పష్టమైన అవగాహనను పాఠకులతో పంచుకోవటమే నా ఉద్దేశ్యం. ఈ విషయాలను తెలుసుకోవాలనే వారికి ఇది ఒక పరిచయంగా కూడా ఉపయోగ పడాలని నా కోరిక.

చంద్రబాబు పాలన మూడు సంవత్సరాలు దాటిన సందర్భంగా రాసిన 'ప్రపంచ బ్యాంకు ప్రయోగానికి కీలుబొమ్మ చంద్రబాబు' అనే వ్యాసంలో రాష్ట్రంలో ప్రపంచబ్యాంకు పాలన స్థిరపడిన క్రమాన్ని అందులో చంద్రబాబు పాత్రని వివరంగా విశ్లేషించారు. 1983-84 నుండి రాష్ట్ర వ్యవహారాలలో ప్రపంచ బ్యాంకు జోక్యం ప్రారంభం అయినప్పటికీ చంద్రబాబు ముఖ్యమంత్రి అయ్యాక ప్రపంచబ్యాంకు పాలనలో ఒక గుణాత్మక మార్పు ఉంది.

పూర్తిగా సంక్షేమ కార్యక్రమాలు అమలు చేశాడు అని చెప్పబడే యన్.టి. రామారావు హయాంలోనే రెండు రూపాయలకు కిలో బియ్యం వంటి పథకాలతో పాటు ప్రపంచ బ్యాంకు ఆదేశాల కనుగుణమైన మార్పులు తీసుకువచ్చే క్రమం మొదలయింది. అందులో ముఖ్యమైనవి - విద్యుత్పై హితేన్ భయ్యా కమిటీ, ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలపై సుబ్రమణ్యం కమిటీ, ప్రభుత్వ శాఖలు, ఉద్యోగులపై గంగో పాథ్యాయ కమిటీ; విద్యారంగంపై కోనేరు రామకృష్ణారావు కమిటీల ఏర్పాటు. ఈ అన్ని కమిటీలు ఆయా రంగాలలో ప్రపంచ బ్యాంకు అనుకూల మార్పులు తెచ్చిపైవేటికరించాలని సిఫార్సులు చేసిన విషయం తెలిసిందే.

ప్రజలలో అప్పటి ముఖ్యమంత్రి యన్.టి. రామారావుకు ఉన్న అసమాన ఆదరణవలన, ఆయన 'మూర్ఖత్వం' వలన తమ ఆదేశాలను తు.చ. తప్పకుండా పాటించటం లేదనే ఉద్దేశ్యంతో రాజకీయానుభవం, ప్రజాభిమానం లేని 'కీలుబొమ్మ'గా చంద్ర బాబును ముందుకు తెచ్చారు. సరిగ్గా ఈ కాలంలోని కంట్రీ రిపోర్టులో ప్రపంచ బ్యాంకు దేశం మొత్తం మీద ఆర్థిక సంస్కరణల అమలుకు అనుకూలమయిన

ప్రగతిశీల రాష్ట్రంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ పేరును ప్రస్తావించింది.

అధికారంలోకి రాగానే 1996 జూన్లో చంద్రబాబు ఏడు రంగాలపై శ్వేతపత్రాలు ప్రకటించాడు. అవి - ప్రభుత్వ ఆదాయ వనరులు, రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్థల సంక్షేమ పథకాలు, ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు మరియు నీటి పారుదల. ఈ పత్రాలలో ప్రభుత్వం తమ వద్ద ఉన్న సమాచారం మొత్తాన్ని ప్రకటించలేదు. ఈ రంగాలలో ప్రపంచ బ్యాంకు ఆదేశాలకు అనుగుణమైన మార్పులు తేవటానికి అవసరమైన సమాచారం మాత్రమే ప్రకటించారు. 1996 సెప్టెంబరులోనే 'ప్రపంచ బ్యాంకు 'ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆర్థిక సంస్కరణల కార్యక్రమం' అనే రహస్య నివేదికను వెల్లడించింది. శ్వేత పత్రాలలోని భాష బ్యాంకు డాక్యుమెంటులోని భాష ఒకటే కావటాన్ని బట్టి శ్వేత పత్రాలు ప్రపంచ బ్యాంకు దర్శకత్వంలో వెలువడినట్లుగా అర్థం చేసుకోవచ్చని రచయిత అంటారు.

ఇదికాక రాష్ట్ర భవిష్యత్తుకు సంబంధించిన పద్నాలుగు రంగాలను గుర్తించి ఆ రంగాలలో ప్రజా వ్యతిరేక ప్రపంచ బ్యాంకు అనుకూల అభివృద్ధికార్యక్రమాల్ని, అచరణ ప్రణాళికను ప్రకటించే లక్ష్యంతో విజన్ 2020కి రూపకల్పన చేశాడు. దీని తయారీకి రాష్ట్రానికి చెందిన అధికారులను, నిపుణులను, మేధావులను భాగం చేయాలని ముందు అనుకుని తర్వాత ప్రపంచ బ్యాంకు కనుసన్నలలో నడిచే వాషింగ్టన్కు చెందిన మెకస్నీ అండ్ కంపెనీకి అప్పజెప్పాడు.

ఈ దళారీ కార్యక్రమాలలో చంద్రబాబు తాను రాజకీయ నాయకుడిననే ముసుగు కూడా తొలగించుకొని ఆంధ్రప్రదేశ్ ఒక కంపెనీ అనీ, దీనికి తాను చీఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ (ముఖ్య కార్యనిర్వహణాధికారి) నని ప్రకటించుకున్నాడు. సహజంగానే దీనికి ప్రపంచ పెట్టుబడిదారుల నుండి, సామ్రాజ్యవాద సంస్థల నుండి దేశంలోని బడా పెట్టుబడి దారుల నుండి మద్దతు దొరికింది. అంతర్జాతీయంగా పెట్టుబడిదారుల పత్రికలు ప్రపంచ నాయకుల్లో చంద్రబాబును ఒకడిగా ప్రకటించాయి.

విజన్ 2020 డాక్యుమెంటు రాసిన వాళ్లు ఎవరు ? దానిలోని లక్ష్యాలు ఏమిటి ? విద్య, వ్యవసాయం, కార్మికులు, పర్యాటక రంగాలలో రాబోయే మార్పులు ఏమిటి ? ఈ డాక్యుమెంటుని అమలు జరిపితే వస్తుందని చెప్పే స్వర్ణాంధ్ర ప్రదేశ్లో రాజ్యాధికారం ఎవ రిది ? అనే అంశాలపై విడివిడిగా వ్యాసాలు ఉన్నాయి.

'మెకస్నీ మేధావుల కళ్ళజోడు విజన్' అనే వ్యాసంలో చంద్రబాబు ప్రకటించిన విజన్ 2020 మలేషియా 1996లో ప్రారంభించిన 25 ఏళ్ళ

ప్రణాళికకి నకలు అని చెప్పు ఏ ప్రణాళిక అయినా 10, 15, 20, 25 సంవత్సరాల కాల వ్యవస్థ కలిగి ఉండాలని, విజన్ 2020, 23 ఏళ్ళ ప్రణాళికగా ప్రారంభం అయిందని వేలెత్తి చూపారు మెకస్నీ అండ్ కంపెనీ ప్రపంచ బ్యాంకు కనుసన్నల్లో బహుళజాతి సంస్థల దోపిడీ, ఆర్థిక విధానాలకు సహాయ సహకారాలందించే వాషింగ్టన్కు చెందిన కంపెనీ.

విజన్ 2020లో ఒకదాని కొకటి వ్యతిరేకమైన రెండు లక్ష్యాలు ఉన్నాయి మొదటిది రకం లక్ష్యాలు ఉదాత్తమయినవి. అనేక సంవత్సరాలుగా రాజకీయ వర్గాలకు ఎన్నికల వాగ్దానాలుగా పనికొస్తున్నవి. అందుకీ విద్య, ఉద్యోగం, పేదరిక నిర్మూలన, వగైరా ఈ లక్ష్యాలు సాధించాలంటే మౌలికంగా ఆర్థిక వ్యవస్థ స్వచ్ఛమైనా, స్వరూపమూ, పద్ధతి మారిపోవాలి.

రెండో రకమైన లక్ష్యాలు లాభాపేక్ష ప్రధానంగా రూపొందినవి. ప్రభుత్వ బాధ్యత ఆర్థిక వ్యవస్థ నియంత్రణ నుండి 'ఇతరుల' అభివృద్ధికి సహకరించే స్థానానికి మారిపోవటం ఇతరంగా విదేశీ పెట్టుబడులను ఆకర్షించటం ఆర్థిక వ్యవస్థలో వ్యవసాయ రంగ వాటా పెంపు రంగ వాటా పెంపు, వ్యవసాయ రంగంలో ఎగుమతి కోసం వేసే పంటలకు ప్రాధాన్యత వగైరా. ప్రతి సామాజిక అంశాన్ని లాభనష్టాల ప్రాతిపదిక మీద బేరీజు వేసే లక్ష్యాలని కోసం వస్తుందనుకుంటే దాని సామాజిక ఫలితంతో సంబంధం లేకుండా ఎలాంటి దానికైనా నిర్దేశం చేసినమే.

ఈ రెండు రకాల లక్ష్యాలలో చంద్రబాబు నిజంగా సాధించదలచుకుంది రెండో వాటికే అని రచయిత స్పష్టం చేశాడు. రెండో లక్ష్యాలలో కూడా ముఖ్యమైనది విదేశీ ప్రైవేటు పెట్టుబడికి ఇతర అవకాశాలు అనేది. స్వర్ణాంధ్ర ప్రదేశ్లో మౌలిక సాధన సంపత్తి కోసం 16 లక్షల కొట్ల పెట్టుబడి పెట్టాలి అనీ, ప్రభుత్వం అంత వెనక్కు వెళ్టలేదు కనుక విదేశీ ప్రైవేటు పెట్టుబడికి ఆహ్వానిస్తుంది అని చెప్తారు ఈ వాదనలో ఉన్న దోల్లతనాన్ని అంతేల నాశనం చేసే చారిత్రకంగానూ వివరించారు.

ఈ 2020 ప్రణాళిక ప్రకటించిన ఒకే ఏడాది సాధారణ మనిషి కేంద్రం కావాలని, కేవలం ఏ ఉత్పత్తి, కార్లలో విమానాల్లో తిరిగే మనుషుల కేంద్రంగా ఉన్నారని చెప్పు, (పైకి పూర్వమే విజన్) నిజమైన అభివృద్ధి అంటే ఏమిటి అమర్ వ్యాసంలో వివరించారు. ఎన్ని బహుళజాతి కంపెనీలు వచ్చాయి ? ఎంత పెట్టుబడి తెచ్చాయి? ఎంత లాభం ఆర్జించాయి ?

25

రోడ్లు విశాలమయ్యాయి ? ఎన్ని ప్లే ఓవర్లు నిర్మించాం, ఎంత అప్పు తెచ్చాం అనేది అభివృద్ధి కాదు. అభివృద్ధి అంటే బహుముఖమైన నర్వాంగీణమైన అభివృద్ధి కావాలి. మనిషి మానవత్వం సంతరించుకోవటం కన్నా మించిన అభివృద్ధి లేదంటారు. (ఒకవైపు హైటెక్ అభివృద్ధి, మరోవైపు ఆదిమ సంస్కృతి)

‘మానవ మానవ వ్యాపారానికి పర్యాటక ముసుగు’ అనే వ్యాసంలో విజన్ 2020 చెప్పున్న పర్యాటక రంగ అభివృద్ధి ఏమిటో వివరిస్తారు. వేశ్యా వృత్తి మీద, ముక్కుపచ్చలారని పసిపిల్లలను సంపన్న దేశాల యాత్రికుల విలాస క్రీడలకు ఎరగా చూపటం మీద ఆధారపడిన తూర్పు ఆసియా దేశాల పర్యాటక అభివృద్ధిని ఆదర్శంగా తీసుకోవాలని చెప్పటంలోనే దీని నిజ స్వభావం అర్థమవుతుంది. హైద్రాబాద్ లో చార్మినార్ వద్ద నైట్ బజార్ ఏర్పాటు చేయ బోతున్నామని కూడా విజన్ 2020 ప్రకటిస్తోంది. దీనికి నమూనా సింగపూర్ నైట్ బజార్ అక్కడ నది ఒడ్డున ఓడరేవుగా ఉండిన చెక్కల వంతెన అక్కడి నైట్ బజార్. ఆ వంతెన, ఒడ్డునున్న బార్లు, రెస్టారెంట్లు, హాటిలో సాగే నగ్న, అర్థనగ్న నృత్యాలు, చివరికి వ్యభిచార వ్యాపారం ఇదే సింగపూర్ నైట్ బజార్. ప్రీని సరుకుగా అంగడి బొమ్మగా, మాంసం ముద్దగా చూసే ఈ సంస్కృతికి ముద్దుపేరు పర్యాటక రంగ అభివృద్ధి.

రేపటి విజన్ బహుళజాతి ప్రభుత్వం, అనే వ్యాసంలో స్వర్ణాంధ్రప్రదేశ్ లో రాజకీయాధికారం బహుళజాతి సంస్థలకు, ప్రైవేటు పెట్టుబడి విదేశీ పెట్టుబడికి ఉడిగం చేసే దళారులదే నంటూ ప్రజలు నామ మాత్రం అయిపోరాదని వివరిస్తారు. ఈ క్రమంలో అత్యధికంగా లాభం పొందేది బహుళజాతి గుత్త నంస్థలు, అంతర్జాతీయ వ్యాపారులు దేశ దేశాల సంపన్న వర్గాలు.

విద్యారంగంలో ‘విజన్’ ప్రతిపాదించిన మార్పులను మరో వ్యాసంలో విశ్లేషించారు. విజన్ దృష్టిలో విద్య మార్కెట్ ఆధారితార్థిక వ్యవస్థను నిర్మించటానికి కీలకమట. చదువుకున్న వాళ్ళు పెట్టుబడిని సమర్థంగా వాడతారని, వాళ్ళవలన విదేశీ పెట్టుబడులు ఎక్కువగా రాష్ట్రంలోకి ప్రవహిస్తాయని పేర్కొన్నారు. అంతేకాని విద్య వ్యక్తిగా తీర్చిదిద్దటానికి, సృజనాత్మక వికాసానికి అవకాశం కలిగించాలనే అంశాన్ని పక్కన పడవేసింది. చంద్రబాబు విద్యార్థులకు సామాజిక శాస్త్రాలు

అవసరం లేదని చెప్పటం దీని కొనసాగింపే. ఈ రంగంలో విజన్ తీసుకు రాదలచిన దుర్మార్గాన్ని ఎండగడుతూ ఈ మార్పుల లక్ష్యం విద్యార్థులను రాజకీయాల నుండి దూరం చేయటం, దళితుకు ఇచ్చే రిజర్వేషన్ బాధ్యత నుండి తప్పించుకోవటం అని చెప్పారు.

‘కొత్త హిరణ్యాక్ష విజన్ కాదా ఇది’ అనే వ్యాసంలో భూ సంస్కరణల అవసరాన్ని తెలియజేస్తూ విజన్ డాక్యుమెంటు ప్రకటించిన మార్పులు దాని వ్యతిరేక దిశలో ఉన్నాయని తెలుపుతుంది. మార్కెట్ కోసం పంటలు, ఎగుమతి కోసం వంటలు అని చెప్తూ వ్యవసాయ వ్యాపారులకు ఎలాంటి గరిష్ట పరిమితి లేని వందల వేల ఎకరాల సువిశాల క్షేత్రాలు కావాలి. దానికోసం ఈ కొత్త హిరణ్యాక్షులు భూమిని చాపగా చుట్టి తమ కింద వేసుకుని కూర్చోటానికి ప్రభుత్వం అంగీకారం తెలుపుతుంది అంటారు. ఇదే అమలయితే భూ కేంద్రీకరణ మరింత పెరుగుతుంది. బహుళ జాతి సంస్థల కాంట్రాక్టు వ్యవసాయం దాని రీతుల గురించి ‘బహుళ జాతి మిడతలొస్తున్నాయి. బహు పరాక్ అనే వ్యాసంలో వివరించారు.

‘కార్మిక జీవితాలలో గొడ్డలి వేటు విజన్’ అనే వ్యాసంలో ప్రతిపాదిత మార్పుల సారాంశం కార్మికుల జీవితాలను ఎలా ప్రభావితం చేయబోతున్నదీ తెలిపారు. మన రాష్ట్రంలో కూలీ విదేశాలలో బిచ్చం కన్నా చౌక అంటూ విదేశీ పెట్టుబడిదారులకు రాయితీలు ప్రకటించారు. రానున్న రోజుల్లో కార్మిక శక్తిని కారు చౌకగా కొనుక్కోవటానికి 1) ప్రత్యేక ఎగుమతి ప్రాంతాలు ఏర్పాటు చేయటం, 2) ఇంకా ఎక్కువ పరిశ్రమలను అసంఘటిత రంగంలోకి పంపటం - చేస్తున్నది.

ప్రత్యేక ఎగుమతి ప్రాంతాలలో స్థానిక చట్టాలు పనిచేయవు. అక్కడ కార్మిక సంక్షేమ నడుపాలాలు, పనిగంటల నియమాలు ఉండవు. పనిగంటలను బట్టి వేతనం గాక, ఉత్పత్తిని బట్టి వేతనం అనే పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టి కార్మికులపై దోపిడీని పెంచుతారు. ఎక్కువ పరిశ్రమలను అసంఘటిత రంగంలోకి పంపటం వలన కార్మికులకు సంఘటితమయ్యే అవకాశాలు తగ్గుతాయి. అంతేగాక, కార్మిక అనుకూల, ప్రజా అనుకూల చట్టాలను రద్దు చేసి, కార్మిక వ్యతిరేక చట్టాలను ప్రవేశపెట్టడమే విజన్ 2020 లక్ష్యం అని చెప్తుంది.

‘అవ్వ తప్ప గత్యంతరం లేదా’ అనే వ్యాసంలో రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితిలోని నాలుగు అంశాలను అంకెల సహాయంతో పరిశీలించారు.

పైనాన్న, రియల్ ఎస్టేట్, విద్యా, మోటారు వాహనాలు, స్థాంపు డ్యూటీ వంటి వాటిపై పన్నులు వేయటం; పారిశ్రామిక వేత్తలకు ఇచ్చే సబ్సిడీలు, రాయితీలు, పన్ను మినహాయింపులను రద్దు చేయటం; విలాస వస్తువులపై అదనపు పన్ను వేయటం; ఖనిజ భూములపై అదనపు పన్ను వేయటం, కేంద్ర ప్రభుత్వ పన్నులలో వాటాను ఖచ్చితంగా వసూలు చేసుకోవటం వగైరాల ద్వారా అదనపు వనరులను సమీకరించవచ్చని అప్పల అవసరం లేదని వివరించారు.

‘షరతులనెడివి షరతులవునో కాదో’ అనే వ్యాసంలో ప్రపంచ బ్యాంకు సూచనలు అని ప్రభుత్వం చెప్పున్న షరతుల నిజ స్వభావాన్ని, తీవ్రతను ప్రపంచ బ్యాంకు డాక్యుమెంట్ల సహాయంతో మనముందుంచుతారు. ఎలక్ట్రానిక్ పరిపాలన పేరుతో సింగపూర్ కంపెనీల కన్సార్షియంకి అనేక సేవలను ఖరీదుకి ఎ.పి. వ్యాన్ పేరు మీద ఇచ్చిన ఒప్పంద వివరాలను, దాని వలన రాబోయే ఫలితాలను ‘ఎలక్ట్రానిక్ కలల్లో ఎన్నో కల్లలు’ అనే వ్యాసంలో వివరించారు. 1999 ఎన్నికల సందర్భంగా రాజకీయ నాయకులు ప్రచారంలోకి తీసుకు వచ్చిన గోదావరి జలాలు, సంక్షేమ పథకాలు (గ్యాస్, ఆదరణ) వగైరాల నాటకాలను, వ్యవసాయ విద్యుత్ పై ప్రచారం చేసిన అసత్యాలను మూడు విడివిడి వ్యాసాల్లో ఎండగట్టారు.

యన్. టి. ఆర్. హయాంలో 1983 లో రైతులు అడగకుండానే వ్యవసాయ రంగంలో ఎలక్ట్రిక్ మీటర్లు తీసివేసి హార్పు పవరుని బట్టి విద్యుత్ ఛార్జీలు వసూలు చేశారు. అప్పటి నుండి మొత్తం విద్యుత్ లో పరిశ్రమలు, వాణిజ్య సంస్థలు, గృహాలు వాడుకోగా మిగిలినదంతా రైతులు వాడుకొంటున్నట్లుగా చూపిస్తున్నారు. యూనిట్ కు మూడు పైసలు మాత్రమే చెల్లిస్తున్నారని వక్రీకరిస్తున్నారు. నమ్మకమైన నీటి పారుదల సౌకర్యాలు, కాలువలు ఉండి విద్యుచ్ఛక్తి అవసరం అంతగా లేని కొస్తా ప్రాంతపు రాజకీయ నాయకులే రాష్ట్ర వ్యవసాయ రంగపు ప్రతినిధులు అయ్యారు తప్ప ఎక్కువగా విద్యుత్ మోటార్ల మీద, బావుల మీద ఆధారపడే రాయలసీమ, తెలంగాణ, ఉత్తరాంధ్ర ప్రాంతాల రైతుల వాణి వినిపించే వాళ్ళు లేకపోయారు. అందువల్ల కూడా రైతు వ్యతిరేక గోబెల్స్ అబద్ధాలు నిజాల్లా కనిపించాయని వివరించారు.

విద్యుత్తుత్తికి, పంపిణీకి ఉపయోగపడే భారీ యంత్ర సామాగ్రిని తయారు చేసే బహుళజాతి సంస్థలు, విద్యుత్ సంస్థలలో పెట్టుబడి

యంత్ర సామగ్రిని తయారు చేసే బహుళజాతి సంస్థలు. విద్యుత్ సంస్థలలో పెట్టుబడి పెట్టదలచిన ద్రవ్య సంస్థలు మూడో ప్రపంచ దేశాల విద్యుత్ రంగంలోకి చొరబడ దలచిన సంపన్న దేశాల పారిశ్రామిక వేత్తలు విద్యుత్ రంగంలో ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఏ సంస్కరణలను కోరుకుంటున్నారో ఆ సంస్కరణలనే విద్యుత్ సంస్కరణలు అన్నారు. ఇటువంటి రుణ వ్యవహారపు లావాదేవీల్లో ముడుపులు సంపాదించదలచుకున్న స్థానిక రాజకీయ శక్తులు, ఈ పునర్నిర్మాణ వనుల్లో డబ్బు ఆశించి కాంట్రాక్టర్లు ఈ సంస్కరణల విషగుళికలకు పంచదార పూత పూసి ప్రజల చేత మింగించడం ప్రారంభించారు.

'ఆర్థిక సంస్కరణల మునుగులో అణచివేత' అనే వ్యాసంలో 1981 లో మొదటిసారిగా అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి సంస్థ అప్పు కోసం చర్చలు జరుగుతున్న రోజుల్లోనే ఇందిరాగాంధీ జాతీయ భద్రతా చట్టం, అత్యవసర సర్వీసుల నిర్వహణ చట్టం (ఎస్సా) తయారు చేసింది. 1991 తర్వాత 30 చట్టాలను మార్చాయి. వీటిలో కంపెనీల చట్టానికి, పారిశ్రామిక వివాదాల చట్టానికి, భారత విద్యుత్ చట్టానికి, భారత ట్రేడ్ యూనియన్ చట్టానికి, గనులు, ఖనిజాల నియంత్రణ అభివృద్ధి చట్టానికి, ఖాయిలా పారిశ్రామిక కంపెనీల చట్టానికి, ఉద్యోగుల భవిష్య నిధి చట్టానికి, ప్రసూతి సౌకర్యాల చట్టానికి చేసిన మార్పులన్నీ ఉద్యోగులు, స్త్రీలు, కార్మికుల ప్రయోజనాలకు వ్యతిరేకమే.

ఆంధ్రలో విప్లవోద్యమం మీద నిర్బంధం 1991 నుండి తీవ్రం అయింది. కేవలం 1998 లోనే 275 మంది విప్లవోద్యమ కార్యకర్తలను ఎన్కౌంటర్ చేశారు. 1999 లో దాన్ని మించి పోయారు. ప్రపంచ బ్యాంకు నిర్దేశిత సంస్కరణలను ముందుగా అమలుచేసిన లాటిన్ అమెరికన్ దేశాల్లో పత్రికల గొంతు నులిమింది. మేధావులు, కళాకారులు విదేశాలలో తలదాచుకోవలసి వచ్చింది. అనేకమందిని కొనివేశారు. వ్యతిరేకించిన వారిని కాల్చటం, అదృశ్యం చేయటం మామూలయింది. మన దేశంలోనూ, రాష్ట్రంలో కూడా ఈ స్థితి ఏర్పడటం మనం చూస్తున్నదే.

'అమ్మేవాడి అంగట్లో కొనేవాడు లోకువ' అనే వ్యాసంలో ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ నిబంధనల ప్రకారం అంతర్జాతీయ మార్కెట్లో మనదేశం అవసరం ఉన్నా లేకపోయినా కొనవలసి వస్తుందని చెప్పారు. సంపన్న దేశాలకు లాభాలు ఆర్జించి పెట్టటమే ఈ నిబంధనల సారాంశం. ప్రతి

సంవత్సరం కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించే ఎగుమతి దిగుమతి విధానాలు ఈ నిబంధనలకు అనుగుణంగా రూపొందుతున్నాయి. తేనె, మజ్జిగ, పాలు, కూర అరిటికాయలు, గుమ్మడి కాయలు, ఉల్లిపాయలు వగైరా 894 వస్తువుల దిగుమతిని 1999 ఎగుమతి దిగుమతి విధానంలో అనుమతించారు.

'గ్రామీణ మార్కెట్ల కోసం బహుళజాతి గాలం' అనే వ్యాసంలో పట్టణ మధ్యతరగతి కొనుగోలు శక్తి పరిమితం కావటంలో విశాలమైన గ్రామీణ మార్కెట్ కోసం, అక్కడ అమ్ముడయ్యే సైకిళ్ళు, రేడియోసెట్లు, చేతి గడియారాలు, టేబుల్ ఫ్యాన్లు, కుట్టుమిషన్లు వగైరా వస్తువుల వైపు బహుళజాతి సంస్థలు చూస్తున్నాయి. అందుకే ఈ వస్తువుల ఉత్పత్తిని చిన్న తరహా పరిశ్రమలకు రిజర్వు చేసిన చట్టాలను రద్దు చేయించాలని ప్రయత్నిస్తున్నారు. గ్రామాలకు రోడ్లు వేయటం కూడా బహుళజాతి సంస్థల వనర్థులు గ్రామీణులకు చేరవేయటాన్ని సులభతరం చేయటానికే.

పేదరికం పెరగటానికి ప్రపంచ బ్యాంకు నిర్దేశిత సంస్కరణలే ప్రధానకారణం కాగా వాళ్ళు పేదరికం గురించి మాట్లాడటాన్ని 'మేకల పేదరికం గురించి తోడేళ్ళ చింత' అనే వ్యాసంలో ఎండగట్టారు. ప్రజా సంక్షేమ కార్యక్రమాలకు నిధులు తగ్గించివేయటం, బహుళజాతి సంస్థల ప్రవేశం వలన చిన్న పరిశ్రమలు మూతపడి నిరుద్యోగులు అవ్వటం; బహుళజాతి సంస్థల ప్రచారం వలన కొత్త ఆకాంక్షలు, కోరికలు ఏర్పడటం; తప్పనిసరిగా ముడిసరుకులను ఎగుమతి చేయవలసి రావటం, వస్తువులను దిగుమతి చేసుకోవటం వలననే పేదరికం పెరుగుతుందని విశ్లేషించారు. సంస్కరణల కార్యక్రమం అమలయ్యాక పేదరికం పెరిగింది అంటూనే సంస్కరణలను సరిగా అమలు చేస్తే పేదరికం పోతుంది అని అంటున్నారు. అంతేగాక పేదరిక 'నిర్మూలన' అనే మాట స్థానంలో పేదరిక తగ్గింపు అనే మాటలను వాడటంలోనే వాళ్ళ ఉద్దేశ్యం అర్థం అవుతోంది.

చంద్రబాబుకి ప్రపంచ బ్యాంకు ఆదేశాల ప్రకారం నడుచుకుంటూ కూడా ఇదంతా ప్రజల కోసమని నమ్మించే జిత్తుల మారి తనం ఉన్నదంటారు వేణుగోపాల్. ప్రజల కోసం, మధ్య తరగతి కోసం విస్తృత ప్రచారాన్ని కొనసాగిస్తూ, దేశ దేశాల పారిశ్రామిక వేత్తలకు విరివిగా రాయితీలు ప్రకటించాడు. అన్ని కాంట్రాక్టులను తెలుగు దేశం ఆశ్రితులకు ఇచ్చాడు. రాష్ట్రంలోకి

ప్రవహిస్తున్న నిధులలో ఎక్కడా ఎదురు దొరికే అవకాశం ఉండటం, ఎన్నో సార్లు సీఎల్, కాంట్రాక్టుల వలన లాభాలు రాజకీయ నాయకులు, కాంట్రాక్టర్లు, వాణిజ్య సులభతరం ఒకటి అన్ని రాజకీయ పక్షాలకు ఉండడం ఆర్థిక సంస్కరణలకు ఆ స్థాయి బలాన్ని చేకూర్చి పెడుతున్నాయి.

ప్రత్యామ్నాయంగా నీలిజే విశేషం వైపు ప్రజలు ఆకర్షితులు కాకుండా భయోత్పాతాన్ని ప్రయోగిస్తున్నారు. టీఎన్ఎస్ఐ రోగంటూ ప్రజానుకూల ఆర్థిక రాజకీయ విధానాలకు మద్దతు కూపగడి ప్రపంచబ్యాంకు పాలనకు వ్యతిరేకంగా ప్రజా ప్రతిఘటనోద్యమాన్ని నిర్మించమని అవసరం అంటూ అమృతానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ దృశ్యాన్ని తలకిందులు చేయవలసింది అని రచయిత చెప్పారు.

1999 ఆగష్టులో ప్రచురించబడిన ఈ పుస్తకం డిసెంబరు నాటి, రెండవ ముద్ర వెలువడింది. ఈ వ్యాసాల సమలనకు విషయాల ప్రాముఖ్యత, సమయ కవచం విస్తృతీ, సులభ శైలి దానికి కారణాలు.

తెలుగు ప్రజల ఆర్థిక జీవనం మీద ఆ ఆర్థిక జీవనంపై బ్రిటిష్ వలసవాదు రాజకీయ నిజాం నిరంకుశత్వం నాటి నుండి ప్రపంచ బ్యాంకు పాలన దాకా ఆచరణ అమలవుతున్న కుట్రల ముడతలు దాని రాయవలసిన సమగ్రమైన పుస్తకానికి తొలిమెట్టుగా రచయిత అభివృద్ధిచేసాడు. ఈ ప్రాత్యాహంతో తుదిమెట్ట పెరకు ప్రయాణం మరిన్ని రచనలు వెలువరిస్తానని ఆశించాడు.

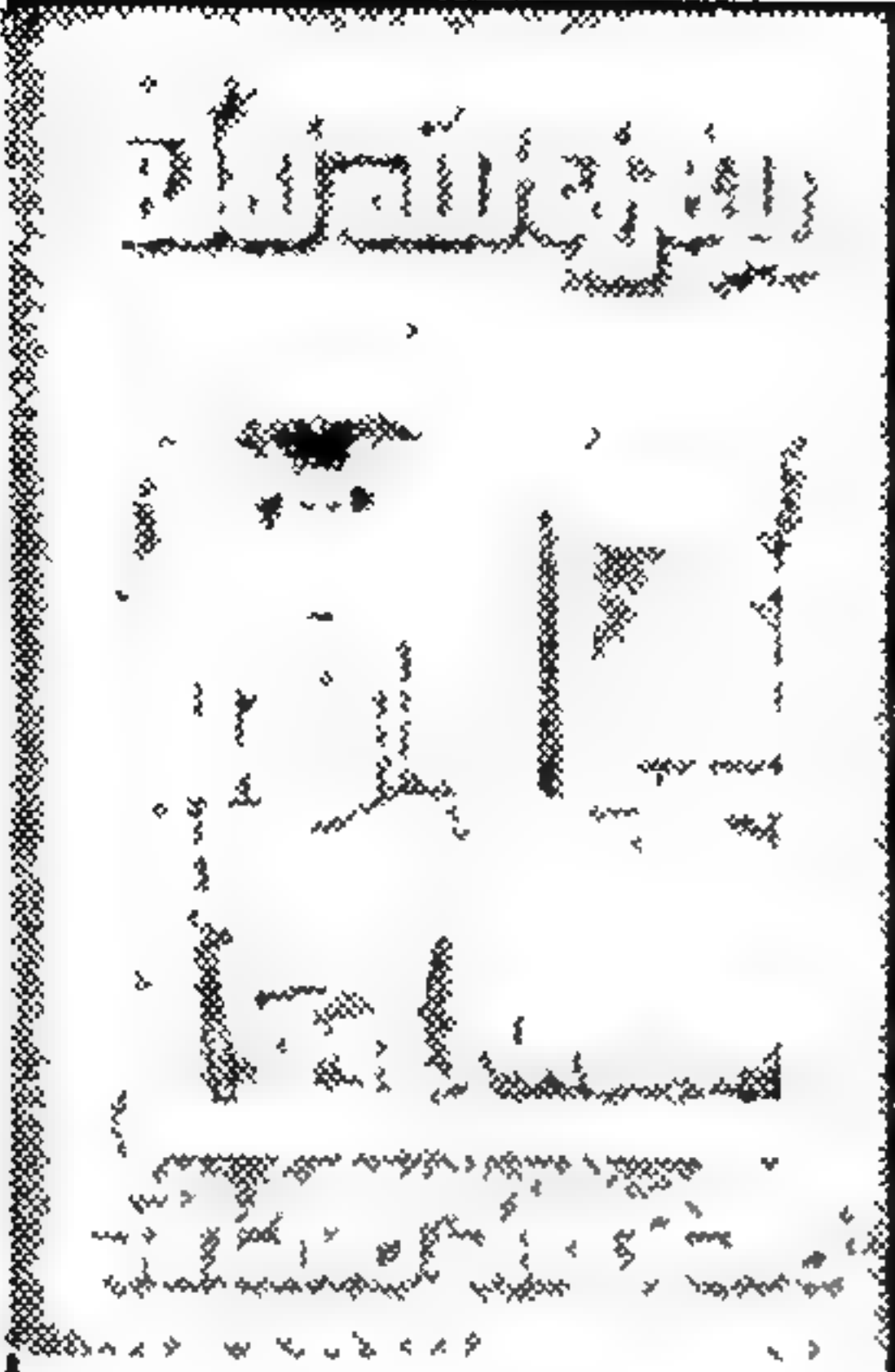
అమృతానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రపంచ బ్యాంకు పాలనలో తెలుగుదేశం అనే శుభ్ర ముద్రణ ఖరీదు ఇరవయ్యు నావాయు షాహిదుల కోన్నవారికి పైన తెలిపిన విషయంపై సవరణ పాటుగా వరవరరావు రాసిన 'మనకు చెక్క' అనే కవిత అద్భుతమైన జననం.

అమృతానికి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కవిత వేణుగోపాల్, వెల : 20 రూపాయలు, ప్రచురిత : ఎన్. వేణుగోపాల్, 36-164/సి, కీబోర్డ్ హైదరాబాద్ - 500 029

దిశ పుస్తక కేంద్రం, ఏలూరు

అరుణతార	2	మే 2
---------	---	------

టీవీ ముచ్చట్లు



కృష్ణాబాయి

మన చుట్టూ పెరుగుతున్న వాతావరణ కాలుష్యం గురించి అందరూ కలత చెందుతున్నారు. కాని మన మనసుల్లోకి చొచ్చుకుపోతున్న సాంస్కృతిక కాలుష్యం గురించి ఏమనుకోవాలి ? రోడ్లూ, కార్లూ, రైళ్ళూ, వార్తాపత్రికలూ, రేడియోలూ, టెలిఫోన్లూ, కరెంటు దీపాలూ, సినిమాలూ, టీవీలూ, కంప్యూటర్లు - ఇవన్నీ టెక్నాలజీ మనకిచ్చిన వనరులు. అందుబాటులోకి వచ్చినప్పుడల్లా ఈ సౌకర్యాల్ని అందరూ అందిపుచ్చుకుంటారు. కాని ఈ సాంకేతికాభివృద్ధికి దోహదపడిన సైన్సునీ, శాస్త్రీయ దృష్టిని పట్టించుకోరు. సైన్సు కొత్త చూపునిస్తుంది. సరికొత్త దృక్పథాన్ని కలిగిస్తుంది. దీని ద్వారా అభివృద్ధి చెందిన సాంకేతిక పరిజ్ఞానం (టెక్నాలజీ) మానవాళికి సౌకర్యాలు అందిస్తుంది. ఇవాళ కంప్యూటర్లోకి వేదాలనెక్కించినా, టీవీలో భద్రాచలం సీతారామ కల్యాణాన్ని ప్రత్యక్షంగా చూపించినా అవి అభివృద్ధికి చిహ్నాలు కావు. దీనినే 'సంకర సంస్కృతి' అన్నారు కొడవటిగంటి. అంటే మిత్ అండ్ మిషన్ కలయిక అన్నమాట. శాస్త్రానికి విరుద్ధమైన మూఢ నమ్మకాల మీద ఆధారపడింది మిత్. శాస్త్రాభివృద్ధి వల్ల సాధించింది మెషిన్.

సైన్సుని ఒదిలి టెక్నాలజీని వట్టుకు పాకులాడుతున్నట్టే, పుత్పత్తి పెంచే పరిశ్రమలనొదిలేసి లాభసాటి వ్యాపారాల వైపు మొగ్గుతున్నాం. అందుకే దేశీయ పరిశ్రమలు అడుగంటిపోయినై. అమెరికా వైపే అగ్రులు చాచడం ఎక్కువయింది. దీని పరాకాష్టే క్లింటన్ పర్యటన జాతర ! దేశం ఎటు పోతోందని ఆలోచనా పరులు బెంగపడుతున్నారు.

దేశాభివృద్ధికి పరిశ్రమలు అవసరం. విదేశాల నుంచి పొందే జ్ఞానం స్వదేశానికి పనికి రావాలి. అలాగే గతం నుంచి మనం నేర్చుకునేవి వర్తమానానికి ప్రయోజనకరంగా వుండాలి. మన సమాజం ఏ స్థితిలో వుంది, ప్రజల బతుకులెలా వున్నాయి, వాళ్ళ అవసరాలేమిటి, భౌతిక పరిస్థితులేమిటి - వీటన్నిటినీ పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ఎలా సాగుతాయి ? వ్యవసాయక దేశమైన మన జనాభా నూరుకోట్లు. ఎంతో వైవిధ్యమున్న ఉపఖండం మనది, నీటివనరులకి లోటు లేదు. అటవీ సంపదకి అంతులేదు. ఈ ప్రాతిపదికల మీద మన అభివృద్ధి కార్యక్రమాల ప్లానింగ్ జరగాలి.

కాని మన పాలకులు సామాన్య ప్రజల అవసరాలు పట్టించుకోకుండా సంపన్నుల ఖజానాలు మరింతగా నింపడమే పనిగా పెట్టుకున్నారు. అది దళారీ స్వభావమని అందుకే అంటున్నాం. దళారుల దృష్టి లాభాల మీదనే గాని వాళ్ళకి జనం పట్టదు. ప్రజలకి తాగునీరు కూడా ఇన్ని సంవత్సరాల్లో సమకూర్చుకోలేకపోయామన్నా, అనాదిగా వుంటూన్న నీటి వనరులు అడుగంటుతూన్నా పట్టించుకోవడం లేదన్నా అర్థం అదే. మధ్యతరగతి నుంచి వచ్చిన దళారీ ప్రభుత్వాధిపతులు కుబేరులవుతున్నారు.

సామాన్యుడి బతుకు ఎడారి అవుతోంది.

అయితే జనాన్ని మభ్యపెట్టేందుకు పాలకుల చేతిలో రెండు సాధనాలున్నాయి. ఒకటి సాంకేతిక వనరులు, రెండు మీడియా (ప్రచార సాధనాలు). వీటికి తోడు మధ్య తరగతి జనాన్ని సరుకుల మాయలోకి నెట్టగలిగే వ్యాపార వర్గాలు. మన జీవితాలకి సంబంధం లేని సరుకుల వల్ల మనకి ఏం లాభం ? ఈ సరుకుల మాయని పెంచి పోషించడానికి మీడియా మంత్రదండంలా పనిచేస్తోంది.

మీడియాలో ప్రథమ స్థానం వహిస్తుంది టీవీ. దెయ్యానికి దెయ్యప్పిల్లలే పుట్టినట్టు టీవీకి ఎన్నో ప్రైవేటు ఛానెళ్ళు పుట్టాయి. ఈ ఛానెళ్ళు చొచ్చుకొని పోని కొంపంటూ లేదు. ప్రతి ఇల్లా ఒక టూరింగ్ టాకీస్ అయిపోయింది. సినిమా కన్నా కోటి రెట్లు అధికంగా ఇవేళ టీవీ మన మనసుల మీద ప్రభావం కలిగిస్తోంది.

ఎన్నో సైన్సు పుస్తకాలు వెలువరిస్తూ, వివిధ పత్రికల్లో కాలమ్స్ నిర్వహిస్తున్న నాగసూరి వేణుగోపాల్ గారు టీవీ అనుపానులూ, సమాజానికి అది చేస్తున్న హానీ, చేయగల మేలు గురించి రాసిన పుస్తకం "టీవీ ముచ్చట్లు". ప్రతివారం 'ఆంధ్రభూమి' లో రాసిన సమీక్షల సముచ్చయం ఇది.

టీవీ గురించి మాట్లాడేముందు సినిమా గురించి చెప్పుకోవాలి. 20 వ శతాబ్దంలో బాగా ప్రాచుర్యానికొచ్చిన సాధనం సినిమా. అందులో లలితకళలన్నీ మిళితమై వున్నాయి. చూపు (విజన్) ప్రధానం గనక హృదయాల మీద బాగా ముద్ర వేయగలుగుతుంది సినిమా. దీన్ని తలదన్నే కళారూపం, ప్రసార సాధనం ఈ శతాబ్దంలో మరోటి లేదు. చివరి మూడు దశాబ్దాల్లో సినిమాస్థానాన్ని టీవీ ఆక్రమిస్తోంది. మనదేశాని కొస్తే వ్యవసాయం తర్వాత ఎక్కువమందికి జీవనాధారం కల్పించేది సినిమా. రైల్వేలు మూడో స్థానంలో ఉన్నాయి. అయితే మనదేశంలో ఇంతవరకూ వ్యవసాయంగానీ, రైల్వేలు గానీ వ్యాపారంగా మారలేదు. సినిమా మాత్రం పెద్ద వ్యాపారమై కూర్చుంది. ఈ వారసత్వమే టీవీకి సంక్రమించింది. నాటకరంగాన్ని సినిమా మింగేస్తే, సినిమా రంగాన్ని టీవీ స్వాహా చేస్తోంది. టీవీ లేని ఇళ్ళు అరుదు. కాని ట్రాన్సిస్టర్ రావడం వల్ల బహుళ ప్రచారం పొందిన రేడియో/ఇవాళ మచ్చుకి కనబడకుండా పోతోంది. దాన్ని ఆంఫట్ చేసేసింది టీవీ.

ప్రభుత్వానికి సరైన దృక్పథం వుంటే టీవీ ద్వారా ఎంతో విజ్ఞానాన్ని అందించవచ్చు. దూరదర్శన్ లో యుజిసి ఆ పని కొంతమేరకు చేస్తోంది. కాని ప్రైవేటు ఛానెళ్ళ వుధృతికి తట్టుకోలేక దూరదర్శన్ దిక్కులేని శిశువులా రోదిస్తోంది. ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలోని దూరదర్శనకీ, ప్రైవేటు ఛానెళ్ళకి ఎంత తేడా వుందంటే దూరదర్శన్ చూసేవాళ్ళని అనాగరికులుగా అమాయకులుగా పరిగణిస్తూన్న పరిస్థితి ఏర్పడింది ! పాపం, దూరదర్శన్ అందుకే ప్రజలకి జవాబుదారీ కావల్సింది పోయి, ప్రైవేటు ఛానెళ్ళని కాపీ చెయ్యాల్సిన దుస్థితిలో పడింది !

అయితే అసెంబ్లీలూ, పార్లమెంటులు పండుల దొడ్లు (లెనిన్ అన్నట్టు) లాగా ఎలా వుంటాయో దూరదర్శన్ ప్రత్యక్ష ప్రసారాల వల్ల బహిర్గతమవుతుంది. మన ప్రజాప్రతినిధుల కుసంస్కారాన్ని చీదరించుకుంటున్నారు జనం. నాగసూరి అన్నట్టు ఎంఎల్ఎలూ, ఎంపీలూ, రాజకీయ నాయకులు నోరుజారిన మాటలు అనలేదని పత్రికల వాళ్ళని దబాయించినట్టు దబాయించలేకపోతున్నారు - టెలివిజన్లో రికార్డువుతుంది గనక. అలాంటి ఉదాహరణలిచ్చి టీవీ ప్రజలకి చేయగల మేళ్ళున్నాయని చెబున్నారు నాగసూరి గారు. 'ఎన్నో దర్శనీయ స్థలాలు కాలు కదవనక్కర్లేకుండా చూసే అవకాశం' టీవీ ఇస్తున్న మాట నిజమే గాని రాతి బొమ్మలకి పాలతో తేనెతో నేతితో అభిషేకాలు చేయడం (ప్రజలకి తిండి లేకపోయినా) 'పవిత్ర స్నానాలు' చేయడం లాంటివి చూపించినంతగా, ప్రజల్ని చైతన్యవంతుల్ని చేసే కార్యక్రమాలు దూరదర్శన్లో చూపిస్తున్నారా అనేదే అసలైన ప్రశ్న. టీవీ లాంటి శక్తివంతమైన ప్రసార సాధనాన్ని అదుపు చేయగల వ్యవస్థని బట్టి అది మనకుపయోగపడుతుంది. కాకపోతే, సంస్కృతి పేరు మీద రోజురోజుకీ - సుప్రభాతం దగ్గర్నుంచి భజనల దాకా - ఇంత ఎక్కువగా మత ప్రచారం జరుగుతుందా ?

జనంలో పాలుమాలిన తనం, పక్కవాళ్ళ సమస్యల్ని పట్టించుకోకపోవడం, సృజనాత్మక సాహిత్యం చదవడం తగ్గించి టీవీకి కళ్ళప్పగించి కూర్చోడం జాస్తి అయింది. ఇంటి కెవరన్నా ఒస్తే ఎందుకొచ్చారా బాబూ అని బాధపడే తత్వం పెరుగుతోంది, మానవ సంబంధాలు కుదించుకు పోతున్నాయని నాగసూరి ఆవేదన వెలిబుచ్చారు.

"జర్మనీకి హిట్లర్ చేసిందానికన్నా టీవీ చేస్తున్న హాని ఎక్కువ"ని ఒక జర్మన్ మైమ్ కళాకారుడు ప్రదర్శించి చూపించాడొకసారి !

అవనరం లేకపోయినా, వస్తువుల్ని

ఆకర్షణీయంగా చూపించి కొనిపించే టెక్నిక్స్కి టీవీ బాగా వుపయోగపడుతుంది: ఈ వ్యామోహాన్ని పెంచడం వ్యాపారస్థుల ధ్యేయం. ఇలా కన్నుమరిజం బాగా పెరుగుతోంది. అయితే ప్రైవేటు ఛానెళ్ళలాగా కాక ప్రజల ఆరోగ్యాలకీ, అవసరాలకీ జవాబు దారీ కావల్సిన ప్రభుత్వ సంస్థ (డిడి) వార్తా ప్రసారాల్లో కూడా పేష్టులూ, సబ్బులూ, అందాల రాణుల ప్రకటనలు చోటు చేసుకోవడం నేరం కాదా ?

వరమ భయంకరమైన హింసాత్మక దృశ్యాల్నూ, మంత్ర తంత్రాల తులసిదళాలూ, శక్తి మాన్లు బాలబాలికల్ని ఏ దిశకీ తీసుకెళతాయోననే ఆదుర్దాతో వీక్షకుల సంఘాలు (Viewer's Associations) ఏర్పడాల్సిన అవశ్యకతనీ, టీవీ మీద బాధ్యతాయుతమైన అదుపు ఉంచాల్సిన అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పారు నాగసూరి ఈ పుస్తకంలో.

ఒకవేపు మానవ సంబంధాల్ని పూర్తిగా విచ్చిన్నం చేస్తున్న టీవీ మాధ్యమం ద్వారా అమ్మల దినోత్సవం (మదర్స్ డే) ప్రచారమవడం - 'అంతా వ్యాపారంగా నడుస్తున్న సంతలో ఇదో వింత' అంటారు నాగసూరి వేణుగోపాల్.

'ఛానెళ్ళని మార్చుకోడానికి రిమోట్ కంట్రోల్ చూసేవాళ్ళ చేతుల్లో ఉంటుంది. అసలు కంట్రోలు ఎలక్ట్రసిటీ డిపార్ట్మెంట్ చేతిలో ఉంది' అని చమత్కరిస్తారు. గాలి వాన ఒస్తే కథే లేదు గద !

సైన్సు ఆధారంగా నిర్వహిస్తున్న డిస్కవరీ ఛానెల్స్, నేషనల్ జాగ్రఫిక్ ఛానెల్ వీక్షకుల్ని బాగా ఎడ్యుకేట్ చేసే వుదాహరణలుగా నాగసూరి ఇచ్చారు.

'అన్ని తెలుగు ఛానెల్స్లో బాబాలు, స్వాములు ఉదయాన్నే ఆధ్యాత్మికత రంగరించి పోస్తుంటారు- సైన్సు చెప్పే పరిశీలనా తత్వాన్నీ హేతువాదాన్ని ఈ సడించుకుంటూనే' అంటారు నాగసూరి.

టీవీ కున్న ప్లస్ పాయింట్లూ, మైన్స్ పాయింట్లూ కూడా రచయిత బాగా విశ్లేషించాడు కాని వారం వారం రాసిన ముచ్చట్ల గ్రంథ కార్యక్రమాల గురించే ప్రత్యేకంగా వెళ్ళ మయింది. పుస్తకంగా ప్రచురించినప్పటికీ జనరల్గా టీవీ గురించి రాసినవీ, సెక్సెత్తి విషయాల గురించి రాసినవి ఎక్కువగా వీటిలో ఎడిట్ చేసి వుండాల్సింది. అపరిమితమైన ఆవృతవ్వలే గాక, కొన్ని వ్యాసాల కొసమిచ్చే పోయాయి. సైన్సుని సమర్థవంతంగా వెలుగుకోకపోతే ఇలాంటివి జరుగుతాయి. - శక్తివంతమైన విషయాలకి రచయిత బాధ్యుడు కా పోయినా, జాగ్రత్తపడి వుండాల్సింది.

ఇంకో నంగతి : తమకి పనికిరాని మందులూ, సిగరెట్లూ సామ్రాజ్యవాద దేశాల మన లాంటి 'బదుగు' దేశాల మీద పుచ్చు తూన్నట్లే, క్రికెట్ లాంటి 'పూలిష్ గేమ్' వంటకంటగట్టారు. (దీనిలో ఆటకన్నా, డబ్బు ఎక్కువ పాత్ర వహిస్తోందని తెలుతూనే వుంటున్నా) చెడుగుడు, కబాడీ, ఫుట్ బాల్, వాలీ బాల్ లాంటి ఆటల్ని వెనక్కి పెట్టి క్రికెట్ ప్రత్యక్ష క్రీడాగా చేయడం కోసం ఎగబడే 'బానిస' సురక్షిత ప్రభుత్వాలు మనని పరిపాలిస్తుంటే చూస్తూ వూరుకుంటే ఇలాగే సాగుతుంది.

ప్రజలక్కావలసిన భూమి, పక్షి, కీటక బదులు కంప్యూటర్లూ, ఇంటర్ నెట్ లాంటి సాధించగలమని బీరాలు పలుకుతూ, రోజున అన్ని విధాలా వరల్డ్ బాంకికి, అమెరికా టాప్ పెడుతున్న పాలక వర్గాల నిజ స్వరూపాన్ని బయట పెట్టగల శక్తివంతమైన ప్రసార సాధనాల ప్రజాపరం అయేందుకు కృషి చేయించుకు సాధిద్దాం.

టీవీ ముచ్చట్లు : 1985-86

అడ్రెస్ : నాగసూరి వేణుగోపాల్

ప్రాగ్రాం ఎగ్జిక్యూటివ్ : శాశి కుమార్

విజయవాడ

అన్ని పుస్తకాల పాపుల్స్ దారుకొలెం



కామ్రేడ్

బమ్మిడి జగదీశ్వరరావు



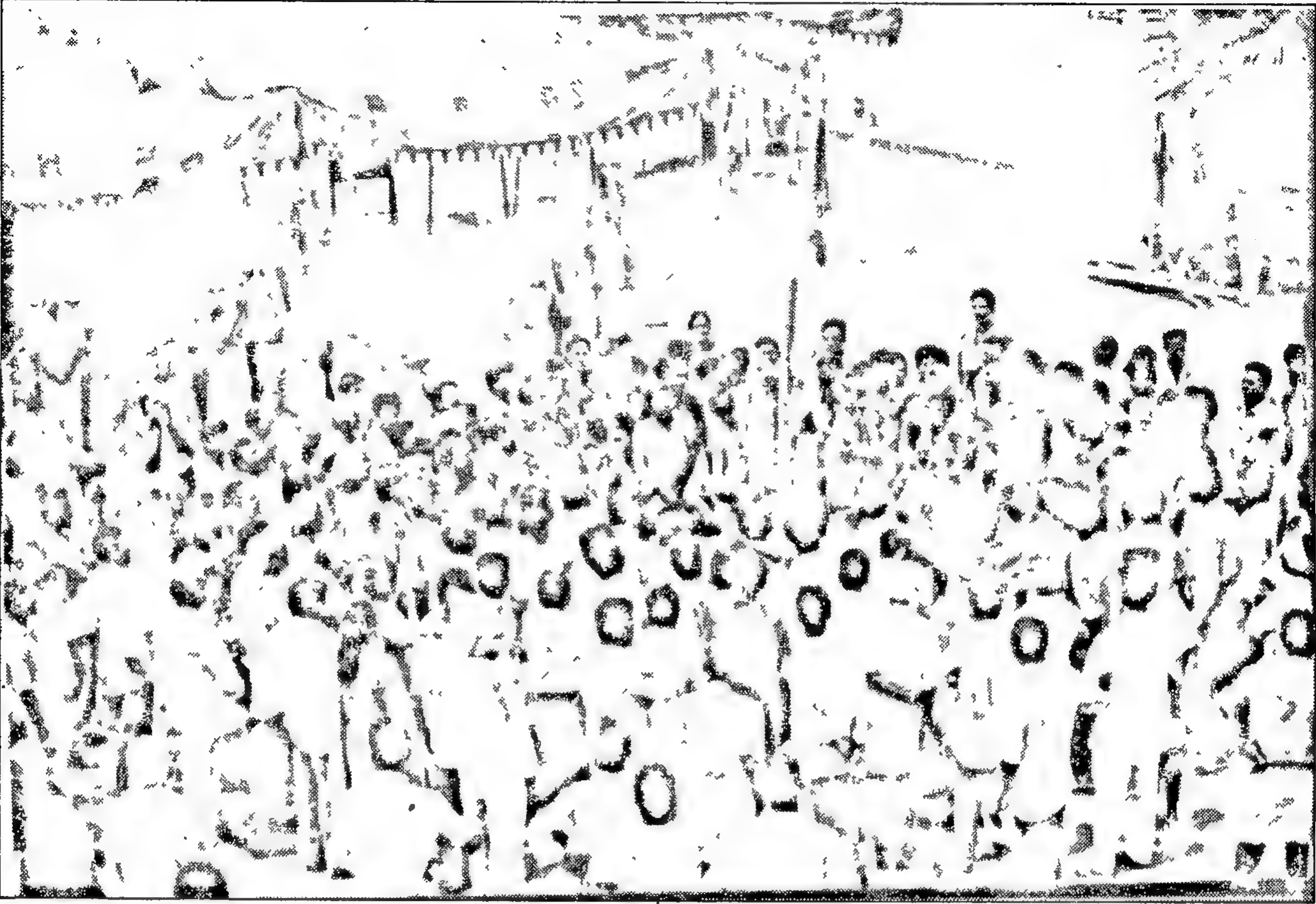
కామ్రేడ్

వడ్డేబోయిన శ్రీనివాసి



విరసం విశేషాలు

విప్లవ రచయితల సంఘం 17వ రాష్ట్ర మహాసభలు



విప్లవ రచయితల సంఘం 17వ రాష్ట్ర మహాసభలు మే 1, 2000న ప్రకాశం జిల్లా ఆలకూరపాడు గ్రామంలో జరిగాయి. కామ్రేడ్ విశ్వమోహన్ రెడ్డి ప్రాంగణంలో, కామ్రేడ్ రాప్తాడు గోపాలకృష్ణ నగర్ లో, కామ్రేడ్ బెల్లి లలిత కమ్యూన్ లో జరిగిన ఈ సభలో వేలాది మంది ప్రజలు పాల్గొన్నారు. సుదీర్ఘ కాలంగా ప్రజా పోరాటాల అనుభవం ఉన్న ఆలకూరపాడు గ్రామ ప్రజలు విప్లవ రచయితల మహాసభను జయప్రదం చేయడంలో గొప్ప సహకారాన్ని అందించారు.

మే 1 ఉదయం పది గంటలకు రాష్ట్ర మహాసభలు మొదలయ్యాయి. విరసం పతాకాన్ని కామ్రేడ్ సి.యస్.ఆర్. ప్రసాద్, ఎఐఎల్ఆర్సి పతాకాన్ని కామ్రేడ్ చలసాని ప్రసాద్ ఆవిష్కరించారు. అమరవీరుల అరుణ పతాకాన్ని ఆలకూరపాడు స్థానికులు తెలంగాణ సాయుధ పోరాట కాలం నుంచి ఉన్న కామ్రేడ్ సుబ్బయ్య ఆవిష్కరించారు.

కామ్రేడ్ సజ్జా వెంకటేశ్వర్లు అధ్యక్షతన సభ ప్రారంభం అయింది. ఆహ్వాన సంఘ అధ్యక్షులు బ్రహ్మచారిగారు ప్రారంభోపనా సందేశాలు ప్రజాకళామండలి రాష్ట్ర కార్యదర్శి కామ్రేడ్ ఇ.వి. ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్నారు. సాహిత్య ప్రతినిధులు సందేశాలు ఇచ్చారు.

పుస్తకావిష్కరణ : విరసం ప్రచురణలు ఆవిష్కరించబడ్డాయి. కె.వి.ఆర్. సంపాదకీయాలను కామ్రేడ్ చలసాని ఆవిష్కరించాడు. వసంతం నవలను కామ్రేడ్ వి.వి. ఆవిష్కరించారు. చనుబాల ధార కవితా సంకలనాన్ని కామ్రేడ్ వడ్డేబోయిన శ్రీనివాస్ ఆవిష్కరించాడు. మహేష్, నరేష్, అరుణ్ పుస్తకాన్ని కామ్రేడ్ విమల ఆవిష్కరించారు. గీతల కావల కథా సంకలనాన్ని కామ్రేడ్ కృష్ణబాయి, సిరా రచనలు శ్రీనివాసమూర్తి, యుద్ధాని కౌగిలించుకునే తరం కవితా సంకలనాన్ని కామ్రేడ్ బజరా, శ్రీశ్రీ చరమ రాత్రిని కామ్రేడ్ కళ్యాణరావు, వైట్ హౌస్ నిరసన దీర్ఘ కవితను కామ్రేడ్ కాకరాల, హిమాలయా లే వడ్లతాలైన అమరత్వం కవితా సంకలనాన్ని కామ్రేడ్ చెంచయ్య, విజన్ 2020 ని కామ్రేడ్ రామారావు ఆవిష్కరించారు.

మధ్యాహ్నం గ్లోబలైజేషన్ వ్యవసాయ రంగంపై కామ్రేడ్ చంద్రశేఖర్ ఉపన్యసించారు. కామ్రేడ్ రాఘవాచారి అధ్యక్షత వహించాడు. రాత్రి 7 గంటలకు ఆలకూరపాడు గ్రామంలో కమ్యూనిస్టు స్థాపకులైన అమరుల స్థూపం వద్ద కామ్రేడ్ గద్దర్ పతాకావిష్కరణ. పతాకావిష్కరణకు దాదాపు ఆలకూరపాడు గ్రామం మొత్తం దాదాపు స్థూపం దగ్గరకు చేరింది.

రాత్రి 8 గంటలకు కామ్రేడ్ సి.యస్.ఆర్. ప్రసాద్ అధ్యక్షతన బహిరంగం సభ జరిగింది. ఆ బహిరంగసభలో కామ్రేడ్స్ వి.వి., విమల, మహేష్, పినాకపాణి, కళ్యాణరావు మాట్లాడారు. కామ్రేడ్ గద్దర్ బహిరంగ సభలో ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్నారు.

రాత్రి పొద్దుపోయేదాకా కామ్రేడ్ గద్దర్, ప్రజా కళామండలి బృందం వర్తమాన, ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక అంశాలపై ప్రదర్శనలు. ఆ ప్రదర్శనలు బహిరంగసభకు హాజరైన వేలాదిమంది ప్రజలను ఉత్తేజపరిచింది. చుట్టుప్రక్కల గ్రామాల నుంచి వచ్చిన ప్రజలు విప్లవ నిరసన బహిరంగసభను జయప్రదం చేశారు.

తీర్మానాలు : మహాసభ రాజ్యహింసను ఖండిస్తూ, క్రిమినల్ లాను వ్యతిరేకిస్తూ, విరసం సభ్యులపై అక్రమ కేసులను ఎత్తివేయాలని, చేస్తూ విశ్వమోహన్రెడ్డి ఎన్కౌంటర్ను ఖండిస్తూ, గుంటూరు జిల్లాలో విరసం తదిదర ప్రజా సంఘాల కార్యకలాపాలపై ఆంక్షలు విధిస్తూ కేంద్ర ప్రభ ఆదేశాలు ఖండిస్తూ, రాజ్యాంగ సమీక్షపైన, బడ్జెట్పైన, రాష్ట్రంలో కరువు సమస్యపైన తీర్మానాలు చేసింది.



ప్రసంగిస్సన్న చంద్రశేఖర్, అధ్యక్షుడు రాఘవాచారి



కామ్రేడ్ కృష్ణబాయి

నూతన కార్యవర్గం : మహాసభకు ముందు రోజున జరిగిన సర్వసభ్య సమావేశం నూతన కార్యవర్గాన్ని ఎన్నుకొంది.

అధ్యక్షుడు : సి.యస్.ఆర్. ప్రసాద్

ఉపాధ్యక్షురాలు: విమల

కార్యదర్శి : పినాకపాణి

సహాయ కార్యదర్శులు : రవీందర్,

సజ్జా

వీరితో పాటు 12 మంది కార్యవర్గ సభ్యులను మహాసభ ఎన్నుకొన్నది.

అరుణతార పత్రికకు సంపాదకుడు జి. కళ్యాణరావు.

సంపాదకవర్గంలో కృష్ణబాయి, రవీందర్, పినాకపాణి ఉన్నారు.

మేనేజర్ గా సంగ్రామ్ వ్యవహరిస్తారు.

మహాసభ ఆమోదించిన కొన్ని తీర్మానాలు :

రాజ్యాంగ సమీక్ష

ప్రజల జీవన్మరణ సమస్యలు పరిష్కరించడంలో వైఫల్యం పొందిన భారత పాలక వర్గాలు రాజ్యాంగ సమీక్ష పేరుతో ప్రజల్ని పక్కదోవ పట్టించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాయి. నిజానికి భారత రాజ్యాంగం దేశ ప్రజల ఆశలను, ఆకాంక్షలను ప్రతిఫలించిన పత్రంకాదు. జాతీయోద్యమం, దీనితో జమిలిగా సాగిన రైతాంగ, గిరిజన పోరాటాల ఆశయాలను, విలువలను కూడా పుణికి పుచ్చుకున్నదిగాదు. కారణం, జాతీయోద్యమానికి నాయకత్వం

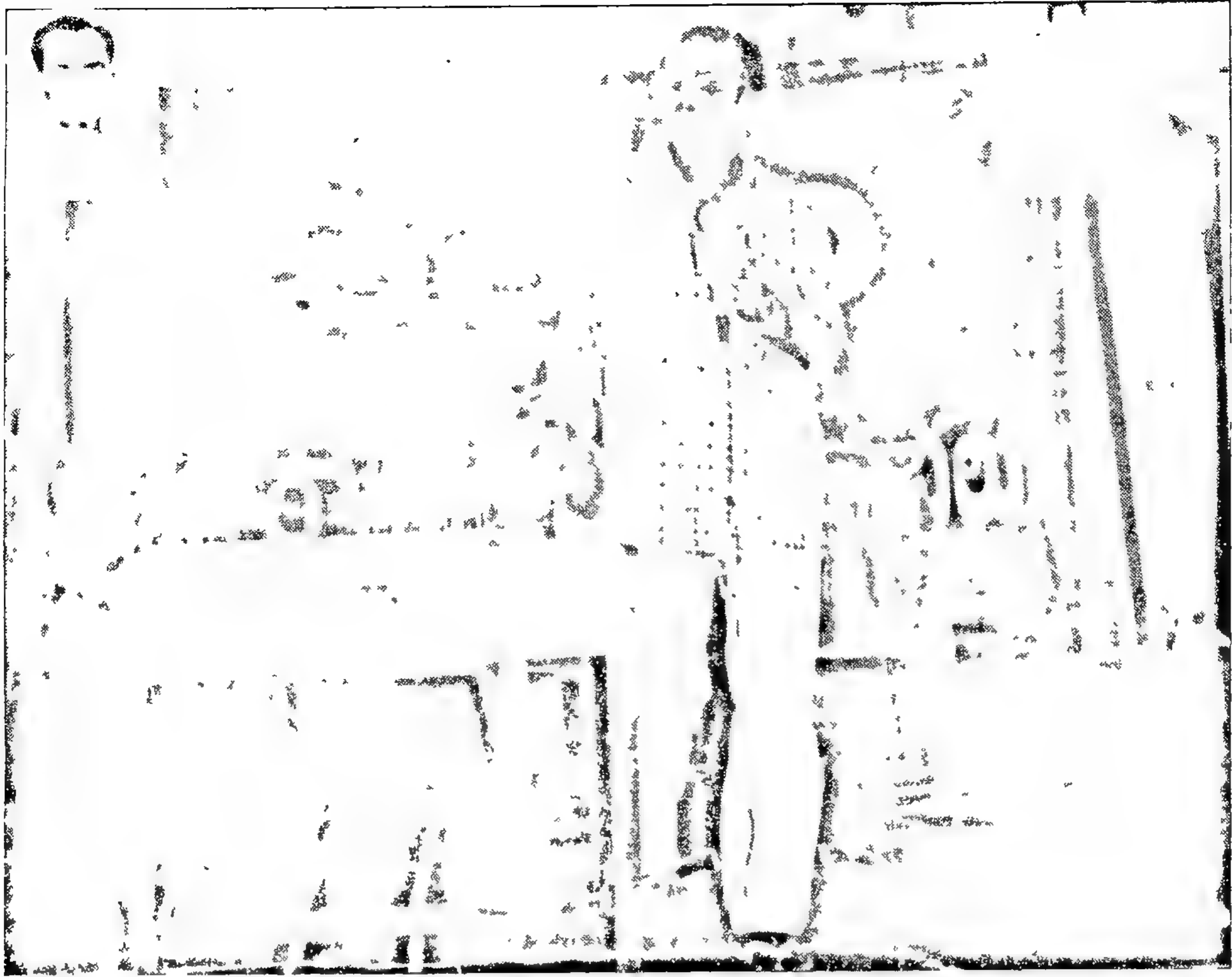
సహించిన కాంగ్రెస్ పార్టీకి వున్న సామ్రాజ్యవాద అనుకూల, దళారీ ప్రభావమే. దాని ఫలితంగానే దళిత, పేద ప్రజల జీవితాల్ని ప్రభావితంచేసే సాంఘిక ఆర్థిక అంశాలేవీ హక్కుల పత్రంలో కాక, గారంటీ చేయబడని ఆదేశిక సూత్రాల్లో భాగమయ్యాయి. భారత రాజ్యాంగానికి ఏకొంచెమైనా ప్రజాతంత్ర స్వభావం వున్నదంటే అది ఆ కాలంలో జరిగిన ప్రజాపోరాటాలూ, అంటేద్యూర్లాంటి ప్రజా స్వామిక వాదుల ఒత్తిడి ఫలితమే.

అయినా గత 50 సంవత్సరాల ఆచరణలో పాలకవర్గాలు వాటి స్వప్రయోజనాల కోసం రాజ్యాంగాన్ని ప్రజాభిప్రాయంతో సంబంధం లేకుండా సవరించుకుంటూనే వచ్చాయి. అత్యంత ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగంగా చెప్పుకోబడుతూన్న ఈ రాజ్యాంగమే 1975లో ఎమర్జన్సీ పేరిట ఫాసిస్టు నిర్బంధాన్ని చట్టబద్ధంగానే విధించడానికి ఉపయోగపడింది. రూపంలో మాత్రమే మిగిలిన బూర్జువా పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామిక విలువలను కూడా తుంగలో తొక్కి రాజ్యాంగాన్ని ఒక అణచివేత సాధనంగా ప్రయోగిస్తున్నారు. నిజానికి రాజ్యాంగంలో వున్న కనీస ప్రజానుకూల అంశాలనైనా అమలుపరచే చిత్తశుద్ధిని పాలకులు ఏనాడూ ప్రదర్శించలేదు.

తమ వైఫల్యాలనన్నింటిని కప్పిపుచ్చుకునే ప్రయత్నంలో భాగమే ఈ రాజ్యాంగ సమీక్ష దొంగటకం. సమీక్ష చేయాలని బలంగా వాదిస్తున్న కాషాయ కూటమికి గాని, దాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్నట్టు నటిస్తున్న యితర పాలకవర్గ పార్టీలకుకాని స్వప్రయోజనాలు తప్ప ప్రజల సామాజిక ఆర్థిక జీవితాల్ని మెరుగుపరచాలనే నిజాయితీ లేదు. తమ హిందూత్వ విజండాను చట్టబద్ధం చేయడానికే బిజెపి సంకీర్ణ ప్రభుత్వం రాజ్యాంగ సమీక్షని ఎజెండా మీదకి తెచ్చింది. ప్రజాస్వామిక దృక్పథంగల మేధావులు, అలోచనాపరులు తమ దృష్టిని రాజ్యాంగ సమీక్ష అవసరమా కాదా అనే చర్చవైపు నుంచీ ప్రజల రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక సమస్యలవైపు మళ్ళించవలసిందిగా విరసం విజ్ఞప్తి చేస్తోంది. అతుకుల బొంత రాజ్యాంగాన్ని సమీక్షించడం ద్వారా, సంస్కరించడం ద్వారా భారత ప్రజలకు జరిగే ప్రయోజనం ఏమీలేదు. పాలకవర్గాల ఈ ఎత్తుగడకి బలికాకుండా, నూతన ప్రజాస్వామిక సమాజం కోసం ఉద్యమించవలసిందిగా విరసం పిలుపునిస్తోంది.



కామ్రేడ్ వరవరరావు



ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుడు బ్రహ్మచారి

రాజ్యహింసకు వ్యతిరేకంగా విశాల
సాంస్కృతికోద్యమ సంఘటనను నిర్వహించాం!
ప్రజాస్వామిక రచయితలకు విరసం పిలుపు
శ్రీకాకుళ రైతాంగ పోరాట ప్రేరణతో
శ్రీకాకుళోద్యమం తీవ్రమైన రాజ్యహింసకు
గురయిన కాలంలో ఆవిర్భవించిన విరసం మళ్ళీ

ఒకసారి తెలుగు నేల అంతటా బెర్రరిస్తున్న రాజ్యం
నెత్తురు బేర్లు పారిస్తున్న సందర్భంలో తన గళమెత్తి
కలం సైనికులందరూ ఈ రాజ్యహింసను
ప్రతిఘటించడానికి సంఘటితం కావల్సిందిగా
పిలుపు నిస్తున్నది.

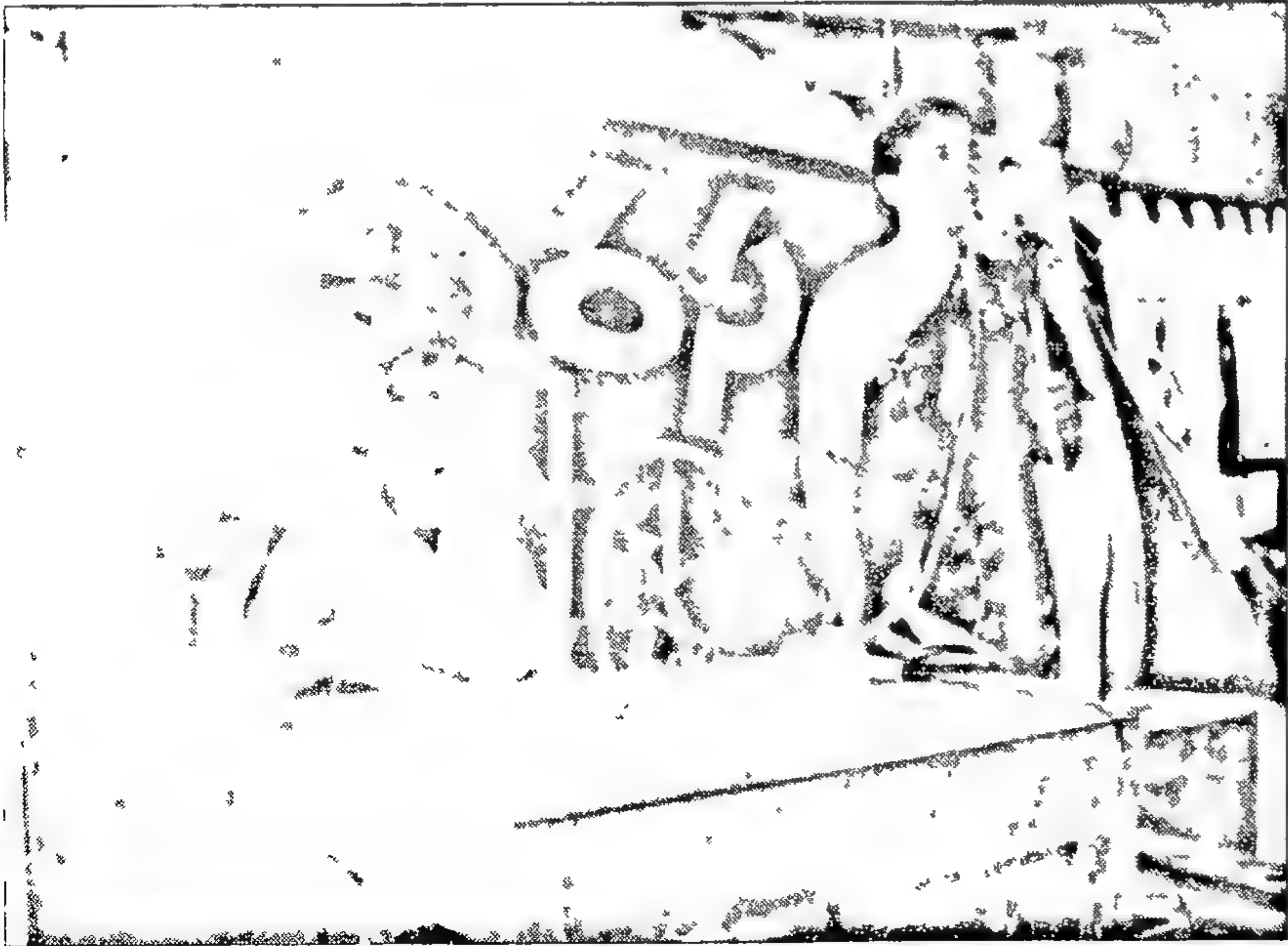
శ్రీకాకుళ పోరాటంతోనే ఆంధ్రప్రదేశ్

ప్రభుత్వం ఎన్కౌంటర్ హత్యలు ప్రారంభించి
శ్రీకాకుళంలో 350 మందిని, ఎమర్జెన్సీలో 3
మందిని విప్లవకారులను, సానుభూతి దూరం
సంబంధం లేనివారిని కాల్చి చంపింది. 19
విశ్వీకరణలో భాగంగా నూతన ఆర్థిక వివర
అమలవుతున్న దగ్గర్నించి ఎన్కౌంటర్ హత్యలు
పెరిగిపోయాయి.

చంద్రబాబునాయుడు అధికారంలోకి వచ్చిన
1995 నుంచి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎట్లా ప్రపంచ రాజ్యంగా
విధానాలకు ప్రయోగశాలగా మారిందో అ
అణచివేత, హింసా విధానాలకు కూడకే ప్రాప్తింది.

గత ముప్పై సంవత్సరాలలో ఎన్నో మార్పులు
ఎన్కౌంటర్ హత్యలు 1998 లో బెరుగడం
మిలీనియం మారినట్లు, ఇరివయ్యేకలో శా
బ్దంలో ప్రవేశించినట్లుగా ప్రచారార్థానికి చేస్తున్న
ఈ నాలుగు నెలల్లో వందకు పైగా ఒకటకే
ఎన్కౌంటర్ హత్యలు జరిగాయి. గత ఎనిమిది సంవత్సరాలలో
45 మందిని బూటకపు ఎన్కౌంటర్ హత్యలు
కాల్చివేసారు.

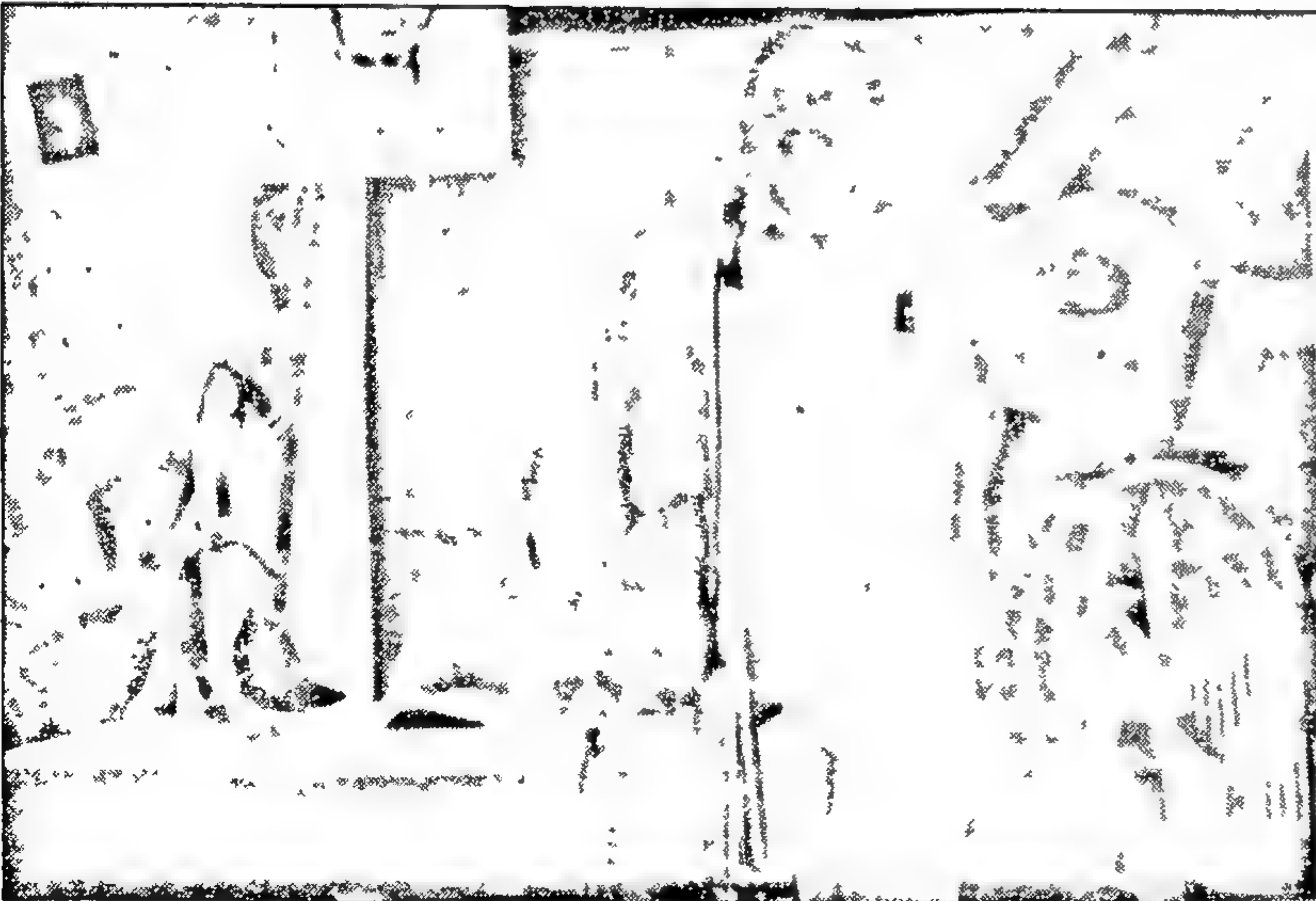
విప్లవోద్యమ నాయకులైన కామ్రేడ్స్ ఆరెడ్డి
నంతోషరెడ్డి, శిలం నరేష్, రంగమ్మి పిల్లల
మొదలైన వారినందరినీ గత ఆరునెలల కాలంలో
తుదముట్టించారు. సిపిఐ, సిపిఎం లు
ప్రజాప్రతిఘటన, ప్రతిఘటన, స్వాతంత్ర్య



కామ్రేడ్ విమల



పతాకావిష్కరణ



యానాది సంఘం తరఫున సందేశం ఇస్తున్న అంజిబాబు

యూనిటీ ఇనిషియేటివ్, జనశక్తి, భారత సంయుక్త రాష్ట్రాల దళిత బహుజన శ్రామికశక్తి, పీపుల్స్ వార్ మొదలైన అన్ని పార్టీల నాయకులను, సానుభూతిపరులను చంపుతూ అంగన్ వాడీ కార్మికులు మొదలు, ధరల వ్యతిరేకంగా, కరువు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమిస్తున్న ప్రజాసంఘాలపై కూడ లాఠీచార్జీలు ఆశ్చర్యకరమైనవి చేస్తూ, కార్మిక సంఘాలను నిషేధిస్తానంటూ చంద్రబాబు నాయుడు అపర హిట్లర్ లా ప్రవర్తిస్తున్నాడు.

గుంటూరు జిల్లాలో విశ్వమోహనరెడ్డి వంటి సుప్రసిద్ధ నవలా రచయితను రైతుకూలీల న్యాయమైన హక్కులు అడిగినందుకు 'ఎన్ కౌంటర్' చేయడమే కాకుండా నిజనిర్ధారణకు పూనుకుంటున్న మానవ హక్కుల, పౌరహక్కుల నాయకులను ముందుగానే అరెస్టు చేసి మాట్లాడే, సభ పెట్టుకునే హక్కులను కూడ హరిస్తున్నారు. తామాడ చినబాబు, సుబ్బారావు పాణిగ్రాహి ఎన్ కౌంటర్లు మొదలు పరిటాల శ్రీరాములు, జ్ఞానేశ్వర్ల హత్యలు, గద్దర్ పై దాడి, దయానంద్, బెల్లిలలిత హత్యలు, ఇవ్వాలి విశ్వమోహన్ రెడ్డి హత్య, రాష్ట్రవ్యాప్తంగా రచయితలు, కళాకారులు, సాంస్కృతిక కార్యకర్తలపై తప్పుడు కేసులు, దాడులు - ప్రజలపక్షం నోరు విప్పి నిలిచినవారి ప్రాణాలు తీయడానికైనా ప్రభుత్వాలు వెనుకాడవని మళ్ళీ మళ్ళీ మనకు గుర్తు చేస్తున్నవి.

విప్లవోద్యమాన్ని టెర్రరిజంగా నిర్వచిస్తూ దీనిని నిర్మూలించడానికి ఐదు రాష్ట్రాలకూ, దేశానికి వర్తించే వ్యూహం రచించాలని మరొక ఫాసిస్టు కేంద్ర నాయకుడు అద్వానీ నేతృత్వంలో ఒక జాయింట్ కమాండ్ కమిటీని ఏర్పరచి ఇటలీ, ఇంగ్లాండులలో వలె టెర్రరిస్టు శాసనాలు తేవాలని ప్రయత్నిస్తున్నారు. సామాజిక ఆర్థిక సమస్యలకు నక్సలిజాన్ని ఒకానొక పరిష్కార మార్గంగా కాకుండా, అవి శాంతిభద్రతల సమస్యగా చిత్రించి అత్యంత ఆధునిక ఆయుధాలు, నిధులు, మరిన్ని ప్యారా మిలిటరీ బలగాలతో అణచివేయాలని, పీపుల్స్ వార్ ను దేశవ్యాప్తంగా నిషేధించాలని చంద్రబాబు ప్రతిపాదిస్తున్నాడు.

కేంద్రంలో రాజ్యాంగ సమీక్ష పేరుతో హిందూత్వ రహస్య ఎజెండాకు రూపమివ్వాలని చూస్తున్న బిజెపి, 'ఉక్కుపాదం'తో అణచివేసే వ్యూహం పన్నుతూ చర్చలకు సిద్ధమేనని శాసనసభలో చెప్పున్న చంద్రబాబు ఫాసిస్టు పాలన నక్సలైటు ఉద్యమాన్నే కాదు, అన్ని న్యాయమైన ప్రజా పోరాటాలను అణచివేయడానికి ఆయత్తమయ్యా యన్నది మన అనుభవం చెప్పున్నది.

ఈ తరుణంలో ఫాసిస్టు పాలనకు ప్రతిఘటనగా విస్తృత సాహిత్య సాంస్కృతికోద్యమ నిర్మాణానికి సామ్రాజ్యవాద, భూస్వామ్య వ్యతిరేక శక్తులను సమీకరించి సంఘటితపరచి ఉద్యమ నిర్మాణం చేయడానికి విరసం పూనుకుంటుంది.

ఈ చారిత్రక కర్తవ్య నిర్వహణకు ప్రజాస్వామ్య శక్తులన్నీ సహకరించవలసిందిగా విరసం విజ్ఞప్తి చేస్తున్నది. ○

గుంటూరు జిల్లా కలెక్టరు మరియు
మేజిస్ట్రేటు గార్ని
గుంటూరు

అయ్యా !
మీరు 14-02-2000 ల నాడు,
A.P.C.L.C ; A.I.P.R.F; వి.ర.సం; చైతన్య
మహిళా సమాఖ్య; కుల నిర్మూలనా పోరాట
సమితి అను ప్రజాసంఘాలకు, ధర్నాలు,
ఊరేగింపులు, నభలు సమావేశాలు
నిర్వహించుటకు వీలు లేకుండా. ఆంక్షలు
విధిస్తూ ఉత్తరువులు జారీ చేశారు. గుంటూరు
జిల్లా అంతటా పై సంఘాలు నభలు,
సమావేశాలు జరుపుకొనుటకు కళ్యాణ మండ
పాలు, హాళ్ళు, స్థలాలు యివ్వరాదని ఆ
ఉత్తరవులందు ఆదేశించారు.

పైన పేర్కొన్న వేవీ నిషిద్ధ సంఘాలు
కావు. అలానే నిషిద్ధ సంస్థలకు అనుబంధ
సంఘాలు కూడా కావు. పైన పేర్కొన్న సంఘాలు
తమ కార్యకలాపాలను స్వతంత్రంగా
నిర్వహించుకుంటున్నవి. సుదీర్ఘ కాలం నుండి
సామాజిక, సాంస్కృతిక, ఆర్థిక రంగాలలో
బహిరంగ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నవి.
ప్రజలు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను ప్రభుత్వం
దృష్టికి తీసుకురావడానికి, ప్రజాస్వామ్య
పద్ధతులలో నిరసన తెలియజేయడానికి, ప్రజల్ని
ఆలోచింప చెయ్యడానికి వివిధ కార్యక్రమాలను
నిర్వహిస్తున్నాయి. ఆ సంఘాలు యింతకాలంగా
నిర్వహిస్తున్న కార్యకలాపాలు, ఎలాంటి
దౌర్జన్యానికి, శాంతి భద్రతల సమస్యలకు
దారితీయలేదు. మీరు ఆ సంస్థల కార్య
కలాపాలపై నియంత్రణ ఆదేశాలను జారీచేసే
ముందు ఆ సంఘాల ప్రతినిధులతో చర్చించి,
వారి అభిప్రాయాలను పరిగణనలోనికి తీసుకొని
వుంటే బాగుండేది.

మీరు 14-02-2000 నాడు జారీ
చేసిన ఉత్తరువులు ఆ సంఘాలు నిర్వహించే
ప్రజాస్వామిక కార్యకలాపాలకు తీవ్ర విఘాతాన్ని
కలిగిస్తున్నాయి. భారత రాజ్యాంగం గ్యారంటీ
చేసిన, భావ ప్రకటనా స్వాతంత్ర్యాన్ని, సభలూ,
సమావేశాలూ జరుపుకునే హక్కును లేకుండా
చేస్తున్నాయి. కనుక మీరు 14-02-2000 నాడు
జారీ చేసిన ఉత్తరువులను రద్దు చేయాల్సిందిగా
విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం.

ఇట్లు
ముత్తిరెడ్డి శ్రీరాములు
సి.పి.ఐ (యమ్.యన్) యూనిట్ ఇన్‌షియేట్
గుంటూరు జిల్లా నాయకులు

పి. నరసింహారావు సి.పి.ఐ (ఎం)
జిల్లా కార్యదర్శి వర్గ సభ్యుడు
మరి ఇతర సంఘాల ప్రతినిధులు

భావాలకు సంకెళ్ళా ?

ఉస్మానియా విశ్వ విద్యాలయంలో
అధ్యాపకుడిగా పనిచేస్తున్న దళిత బహుజన
మేధావి కంచ ఐలయ్య ఒక పత్రికలో వ్రాసిన
వ్యాసంలోని అంశాల వల్ల వ్యతిరేకతను
తెలియజేస్తూ యూనివర్సిటీ రిజిస్ట్రార్ ఆయనకు
అలాంటి వ్యాసాలు వ్రాయవద్దని తెలియ
బరచటాన్ని విరసం తీవ్రంగా ఖండిస్తుంది.

నిత్య నూతన పరిశోధనలతో,
విశ్లేషణలతో నూతన భావాల ఆవిష్కరణకు
కేంద్రాలుగా వుండటం విశ్వవిద్యాలయాల
బాధ్యత. కాని ఈ రోజున విశ్వ విద్యాల
యాలలోని మేధావులు భావ దారిద్యానికి,
భావదాస్యానికి గురై వున్నారు. ఐలయ్య లాంటి
అతి కొద్ది మంది మేధావులు సామాజిక,
రాజకీయ, ఆర్థిక సమస్యలను నూతన కోణాల
నుండి, దృక్పథాల నుండి విశ్లేషిస్తూ భావ
సంపదను పరిపుష్టం చేస్తున్నారు. ప్రజలను
చైతన్య పరుస్తున్నారు. అయితే ఈ నూతన
చైతన్యం తమ మూలాలను కదిలిస్తుందనే
భయంతో భారత పాలక వర్గాలు ఇలాంటి
వ్యక్తుల, సంస్థల గొంతు నొక్కి భావాలకు
సంకెళ్ళుచేయజూస్తున్నారు. కాని ఏ నిషేధాలు
నిర్బంధాలు భావ చైతన్య వెల్లువను అరికట్టలేవని
చరిత్ర తెలియజేస్తుంది.

ఐలయ్య భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛపై
యూనివర్సిటీ అధికారుల ధాడిని ఖండిస్తూ, భావ
సంపూర్ణతకు అనువైన ప్రజాస్వామిక
వాతావరణాన్ని కలిగించడానికి కృషి
చేయవలసిందిగా ప్రజాస్వామిక వాదులకు
వి.ర.సం విజ్ఞప్తి చేస్తుంది.

-CSR ప్రసాద్
రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు
వి.ర.సం

విప్లవ రచయితల సంఘం

గుంటూరు జిల్లా

భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛను కాలరాస్తూ
గుంటూరు జిల్లా కలెక్టరు జారీ చేసిన ఆదేశాల
వల్ల రచయితలు, కవులు, కళాకారులు,
మేధావుల నిరసన.

విరసంతో సహా అయిదు ప్రజా సంఘాలు
గుంటూరు జిల్లాలో సభలు, సమావేశాలు,

ఊరేగింపులు, ధర్నాలు, నిర్వహించుకుంటూ
ఆటంక పరిచే వుద్దేశంతో గుంటూరు జిల్లా కలెక్టరు
జారీ చేసిన అప్రజాస్వామిక ఆదేశాలను
నిరసించవలసినదిగా రచయితలు, కవులు,
కళాకారులు, ప్రజాస్వామిక వాదులను విరసం
గుంటూరు జిల్లా యూనిట్ విజ్ఞప్తి చేసింది.
ఈ విజ్ఞప్తిని మన్నించి కొందరు రచయితలు,
కవులు కలెక్టరు ఆదేశాల వల్ల తమ
నిరసనను వ్యక్తం చేసి మాకు మద్దతు
ప్రకటించారు. వీరిలో విశాలాంధ్ర సాహిత్యం
సి. రాఘవాచారి, జనసాహితీ ప్రధాన కార్యదర్శి
కొత్తపల్లి రవిబాబు, ఆంధ్రప్రదేశ్ అభ్యుదయ
రచయితల సంఘం నిర్వాహక కార్యదర్శి
పెనుగొండ లక్ష్మీనారాయణ, ఆంధ్ర
ప్రజానాట్యమండలి గుంటూరు జిల్లా కార్యదర్శి
నూతలపాటి కాళిదాసు, ప్రసిద్ధ రచయిత
దివికుమార్, పి. సత్యవతి, డి.ఆర్. ఇంద్ర
చంద్రశేఖర రావు, K.రామమోహన్‌రావు, బుద్ధ
మాధవరావు, వల్లూరి శివప్రసాద్, రావేల
సాంబశివరావు, పాపినేని శివశంకర్, కొత్తపల్లి
దయానంద్, మందవరపు హైమవతి నాగార్జున
విశ్వవిద్యాలయం అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్
అంజయ్య, K.ఏసు OPDR లు వున్నారు

సంగ్రామ్ - కృష్ణ
విరసం గుంటూరు శాఖ

భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛను

కాలరాస్తున్న జిల్లా కలెక్టరు

ఆదేశాలను ఉపసంహరించుకోవాలి.

విరసంతో సహా మరో అయిదు
ప్రజాసంఘాలు గుంటూరు జిల్లాలోని వివిధ
ప్రాంతాలలో ధర్నాలు, ఊరేగింపులు, బహిరంగ
సభలు నిర్వహిస్తున్నాయని ఈ సమాఖ్య
వీపుల్స్‌వార్తో ప్రత్యక్షంగాను, పత్రికలలో
సంబంధాలున్నాయని, అవి తీవ్రవాద ధ్వజంగా
ప్రచారం చేస్తున్నాయని సదా ప్రభుత్వ విఘాతాలకు
విమర్శిస్తున్నాయని S.P. కలెక్టర్‌కు వివేచి
సమర్పించారట. అందుచేత విరసానికి గా,
మిగిలిన ప్రజాసంఘాలకు గాని సభలు,
సమావేశాలు నిర్వహించుకోవటానికి జిల్లాలో
ఎవ్వరూ కళ్యాణ మండపాలు, మీటింగ్‌లు,
బహిరంగ స్థలాలు ఇవ్వరాదని గుంటూరు జిల్లా
కలెక్టరు ఫిబ్రవరి 14న ఆదేశాలు జారీ చేశారు

విరసం వీపుల్స్‌వార్ ఆనందం
ప్రజాసంఘం అంటూ మళ్ళీ పాతపాద సాదా
జిల్లా కలెక్టరు. 1970 లో ప్రజానాట్య
నేపథ్యంలో ఏర్పడి మూడు దశాబ్దాలుగా తెల

సాహితీ సాంస్కృతిక రంగాలలో ప్రజల పక్షాన నిలబడి విరసం కొత్త వరవడిని సృష్టించిందన్న నత్యం సాహిత్య లోకానికంతా తెలుసు. సామ్రాజ్యవాద, భూస్వామ్య అనుకూల క్షీణ, క్షుద్ర సాహిత్యానికి వ్యతిరేకంగా వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియలలో బలమైన సజీవమైన ప్రత్యామ్నాయ ప్రజాసాహిత్య సంపదను సృష్టించింది విరసం. కథ, నవల, పాట, కవిత్యం, నాటకం, సాహిత్య విమర్శ రంగాలలో తనదైన చరిత్రను సృష్టించుకొన్నది విరసం. కులం, వర్గం, మతం, జాతి, లింగ వివక్షతలకు వ్యతిరేకంగా నూతన ప్రజాస్వామిక దృక్పథం వెలుగులో ప్రజలను చైతన్య పరుస్తూ విరసం తనను తాను భావజాల పరంగా పరిపుష్టం చేసుకున్నది.

సమాజం పట్ల, పీడిత ప్రజల పట్ల నిబద్ధత, నిమగ్నత కలిగిన రచయితల సంఘంగా విరసం పాలకులు అనుసరిస్తున్న ప్రజా వ్యతిరేక విధానాలను, దోపిడీ పీడనాలను అణిచివేతను గత మూడు దశాబ్దాలుగా బలంగా వ్యతిరేకిస్తూనే వున్నది. అన్ని ప్రజా వుద్యమాలకు బాసటగా నిలుస్తూనే వుంది. కనుకనే పాలకులకు విరసం పట్ల కన్నెర్ర.

నిజాన్ని నిజంగా అంగీకరించడానికి దైర్యంచాలని పాలకులు నిజాన్ని గొంతు నులిమి తమ తప్పిదాలను కప్పి పెట్టు కోవాలని కోరుకుంటారు. అందుకే విరసం నభలు సమావేశాలపై ఈ ఆంక్షలు.

ఈ అప్రజాస్వామిక ఆదేశాలను నిరసించవలసినదిగా రచయితలు, కవులు, కళాకారులు, ప్రజాస్వామిక వాదులకు మేము విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం.

తేదీ : 30-3-2000

విప్లవ రచయితల సంఘం
గుంటూరు జిల్లా

ఉత్తరాంధ్ర కథకుల్ని ఎందుకు

అలా వదిలేస్తారు ?

ఫిబ్రవరి - ఏప్రిల్ 00 సంచికలో రాజయ్య రష్యన్ సాహిత్యం పై వ్యాసం చాలా బాగుంది.

కానీ, శతాబ్ది తెలుగు కథను సమీక్షించిన పాపినేని కారా వరకూ, కష్టంతో భూషణం వరకూ వచ్చి; ఆ తర్వాత ఉత్తరాంధ్రని వదిలేసారు. దారుణం. ఇలా, వల్లంపాటి, మరికొంత మంది చేసారు. ఉత్తరాంధ్రను వదిలేసి - మిగిలిన ప్రాంత కథలను పేర్కొని, అక్కడి పురోగమనాన్ని చెబున్నారు. భూషణం తర్వాత - సీరియస్ రచనలే రాలేదా యిక్కడ నుంచి ? ఒక్క

మంచి కథ రాసిన మిగిలిన ప్రాంత రచయితలను పేర్కొని యెన్నో కొన్ని మంచి కథలు రాసిన ఉత్తరాంధ్ర కథకుల్ని వదిలేస్తారు. ఏమిట ?

- ఎ. అప్పలూయుడు - శ్రీ కాకుళం

శ్రీశ్రీకి జైలునుండి రచయితల లేఖ

(1975 జూన్ 26న భారత ప్రజలపై అప్పటి ప్రధాని ఇందిరాగాంధీ విధించిన ఎమర్జెన్సీని దృష్టిలో పెట్టుకుని ఈ లేఖను ప్రచురిస్తున్నాం)

చంచల్ గూడా జైలు,

హైదరాబాదు,

ఫిబ్రవరి 77 (?)

శ్రీ. శ్రీ కి -

మీరు చైనా నుంచి పంపిన గ్రీటింగ్స్ అందాయి. అందరమూ చూసి ఆనందించాము. మీరు క్షేమంగా, ఆరోగ్యంగా, ఈసారి ఈతిబెతలు, ఇతరుల అవరోధాలు కూడా అధిగమించి జనచైనాకు వెళ్ళి రాగలిగినందుకు సంతోషంగా వుంది, సోవియట్ రష్యాను చూడకముందే 'గర్జించు రష్యా' రాసారు. చైనా మీద మళ్ళీ అంతటి గీతం రాయాలన్న మీ 'మహా సంకల్పం' మరి మీ 21 రోజుల విస్తృత చైనా పర్యటనతో నైనా నెరవేరుతుందని నిరీక్షిస్తున్నాం. 'విశాలాంధ్ర' లో, తిరిగి వచ్చాక గుంటూరులో మీరిచ్చిన ప్రకటన చూశాం. 'ప్రజాతంత్ర' లో ఏం రాయబోతున్నారో ఎంతో ఇదిగా ఎదురు చూస్తున్నాం.

అయితే ఇక్కడ పందొమ్మిది నెలలుగా మీతోటి రచయితలు, సాహిత్య దృక్పథం పరంగా మీ రక్తంలో రక్తం, మీ కళ్ళ ముందు చూపులు, జైళ్ళలో బందీలై వున్నారు. చేయని నేరాలకు, చెప్పని అబద్ధాలకు, చెప్పిన నిజాలకు, నమ్మిన ఇజానికి - కమ్యూనిజానికి - కట్టుబడి, కమిట్ అయి "కాగితం మీద అక్షరానికి" బలికావడానికి, స్వేచ్ఛా సౌఖ్యాలను, కుటుంబ తాపత్రయాలను పణంగా పెట్టి చెదరకుండా బెదరకుండా వున్నారు. వీళ్లు రచయితలు, విప్లవ రచయితలు. 'మహాప్రస్థానం' చేస్తున్న 'ఖడ్గ సృష్టి' వీళ్ళు. వీళ్ళు కుట్ర దారులు కాదు, వీళ్ళది వెలుగుదారి. అయితే ఒక రచయితగా మాత్రమేగాక, యుగకర్తగా మీ ఈ నూతన యుగ ప్రసవాలను ఇట్లా చీకటి కొట్లలో ఇంతకాలంగా అణచి పెట్టినందుకు, మీకేమీ ఆరాటంగానయినా లేదా, అగ్రహం పోనీ ?

మీరు పౌరహక్కుల సంఘ రాష్ట్ర అధ్యక్షులు. చట్టబద్ధమైన ప్రజాహక్కులను అడిగిన నేరానికి పందొమ్మిది నెలలుగా నిష్కారణంగా జైళ్ళలో మగ్గుతున్నారు పౌర హక్కుల సంఘానికి చెందిన న్యాయవాదులు,

కార్యనిర్వాహకులు. ఎన్నికల పుణ్యమా అని ఎమర్జెన్సీ నిబంధనల్లో కొంత నడలింపు ఏర్పడింది. పత్రికలపై కత్తెర తొలగిపోయింది. మాతో పాటు పందొమ్మిది నెలలు జైళ్ళలో వుండి నిన్నుగాక మొన్న విడుదలయిన గోతులచ్చున్న, డి. సూర్య ప్రకాశ రెడ్డి (జన సంఘ యం.యల్.సి) ముఖ్యమంత్రిని కలుసుకొని రచయితలను, విద్యార్థులను ఇతర సాంఘిక సంస్థల బాధ్యులను విడుదల చేయాలని విజ్ఞప్తి చేసిన విషయం, మీరు కూడా పత్రికల్లో చూసే వుంటారు. విరసం ఒక సాహిత్య, సాంస్కృతిక సంస్థ అని మీకు తెలుసు. ఇది నిషేధించబడిన సంస్థ కాదు. సంస్థగా దీనికి ఏ రాజకీయ పార్టీతోనూ సంబంధం లేదు. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వానికయినా ఎవరికయినా, అనుమానాలున్నా, అపోహలున్నా, అది తొలగించ వలసిన బాధ్యత, అవకాశం కూడా మీకు, కొ.కు లాంటి పెద్దలకే వుంటుంది, ఉంది.

చివరికొక విజ్ఞప్తి. అది కేవలం మీకు, కొ.కు గారికి మీ బాధ్యతను దృష్టికి తేవడం తప్ప మరేదీ కాదు - మీ తోటి రచయితలను, పౌరహక్కుల సంఘానికి చెందిన బాధ్యులను, సభ్యులను, విద్యార్థులను, విడుదల చేయ వలసిందిగా, అవి ఏ నిషేధించబడిన పార్టీలకు, సంస్థలకు అనుబంధం కావని స్పష్టం చేస్తూ, ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేయండి. ఈ విజ్ఞప్తితో కృష్ణ శాస్త్రి, ఆరుద్ర వంటి ఎంత మంది రచయితలను, ప్రజా తంత్ర శక్తులను కూడగట్టగలిగితే అంతమంచిది. నిజానికిది మేం నోరు తెరిచి అడగవలసింది కాదు. అడగాలని కూడా అనుకోలేదు. కాని ఇది కేవలం కొందరు వ్యక్తులకు సంబంధించిన నమనస్ కాదు; తెలుగుదేశంలో ఉజ్వలమైన చారిత్రక కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించిన రెండు సంస్థలకు సంబంధించిన నమనస్; తద్వారా ప్రజాస్వామిక హక్కులకే సంబంధించిన విశాలతరమైన నమనస్. ఆ రెంటికీ మీరు అధ్యక్షులు. మీ రెండు కళ్ళనూ మీరు కాపాడుకొండి ! ఇంతకన్న ఏం రాయము ? ముందుగా, వెంటనే మీరు కొ.కు గారిని contact చేసి ఒక పత్రికా ప్రకటన ఇవ్వండి. ప్రభుత్వానికి రాసిందే పత్రికలకు విడుదల చేయవచ్చు. తర్వాత కృష్ణ శాస్త్రిని, ఆరుద్ర మొదలైన రచయితలను కూడా కదిలించండి. వీలైతే ఒక ప్రతినిధి వర్గం హైదరాబాదులో ముఖ్యమంత్రితో మాట్లాడేలా చూడండి.

-కె.వి.ఆర్. సాహిత్య లేఖల నుండి

This image is a high-contrast, black and white scan of a document page, possibly a map or technical drawing. The page is framed by a thick black border. The content is heavily degraded, with large black areas obscuring the original information. Faint, illegible text is visible in the upper right corner, and a large, dark, irregular shape dominates the center and lower half of the page.





ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ

ವಿವರಣೆ	KLVA101M119
ವಿವರಣೆ	ಕರ್ನಾಟಕ
ತಾರೀಖು	08 February 2025
ಮುಂದು ಲಭ್ಯ	Yes
ವಿವರಣೆ ಲಭ್ಯ	Yes
ಮುಕ್ತ ವೆಚ್ಚ	41
ವಿವರಣೆ ವೆಚ್ಚ	Yes
ಖಾಸಿ ವೆಚ್ಚ	No
ಕೆಲ ವೆಚ್ಚ	No
ಕರ್ನಾಟಕ ವೆಚ್ಚ	Sumitha
ವೆಚ್ಚ ವೆಚ್ಚ	Shanika
ವಿವರಣೆ ವೆಚ್ಚ	akshaya
ವಿವರಣೆ ವೆಚ್ಚ	sireesha
ವೆಚ್ಚ ವೆಚ್ಚ	
ವಿವರಣೆ ವೆಚ್ಚ	
ವಿವರಣೆ ವೆಚ್ಚ	
ವಿವರಣೆ ವೆಚ್ಚ	
ವಿವರಣೆ ವೆಚ್ಚ	ood